

**YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**DİKİLİ-YAHŞİBEY KÖYÜ KONUTLARI ÖRNEĞİNDE
MEKÂNSAL SÜREKLİLİĞİN
İNCELENMESİ**

Mimar Melis Cankara

**F.B.E. Mimarlık Anabilim Dalı Bilgisayar Ortamında Mimarlık Programında
Hazırlanan**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Meral ERDOĞAN

İSTANBUL, 2006

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ŞEKİL LİSTESİ	iv
ÇİZELGE LİSTESİ	v
ÖNSÖZ	vi
ÖZET	vii
ABSTRACT	viii
1. GİRİŞ	1
1.1. Çalışmanın Amacı	1
1.2. Çalışmanın Kapsamı	1
1.3. Çalışmanın Metodu	2
2. MEKÂN ÖRGÜTLENMESİ	3
2.1. Kültür-Kullanıcı İlişkisi	4
2.2. Mahremiyet Kavramı	6
3. ANONİM YERLEŞMELERE KURGUSAL EKLEMLENME	8
3.1. Mekânsal Süreklilik	9
4. YAŞİBEY KÖYÜ'NDE MEKÂNSAL SÜREKLİLİĞİN ARAŞTIRILMASI	11
4.1. Yaşibey Köyü'nün Coğrafi Konumu	11
4.2. Alan Çalışmasının Kapsamı	12
4.2.1 I. Konut Grubunun Tipolojik Özellikleri ve Kullanıcı Profilleri	13
4.2.2 II. Konut Grubunun Tipolojik Özellikleri ve Kullanıcı Profilleri	14
4.3. Alan Çalışmasının Yöntemi	15
4.3.1 Yaşibey Köyü'nde Mekân Dizimi Analizi	18
4.4. Mekân Dizimi Analizleri	19
4.4.1 I. Konut Grubu Mekân Dizimi Analizleri	19
4.4.1.1 K1 Evi	19
4.4.1.2 K2 Evi	23
4.4.1.3 K3 Evi	25
4.4.1.4 K4 Evi	27
4.4.1.5 K5 Evi	29
4.4.1.6 K6 Evi	31
4.4.1.7 K7 Evi	33

4.4.2	II. Konut Grubu Mekân Dizimi Analizleri	35
4.4.2.1	E1 Evi	35
4.4.2.2	E2 Evi	37
4.4.2.3	E3 Evi	40
4.4.2.4	E4 Evi	42
4.4.2.5	E5 Evi	44
4.4.2.6	E6 Evi	46
4.4.2.7	E7 Evi	48
4.5	İki Konut Grubunun Mekân Dizimi Analizleri Üzerinden Karşılaştırılması	52
5	SONUÇLAR.....	57
5.1	Alan Çalışması Sonuçlarının Mahremiyet Kavramı ile İlişkilendirilmesi	57
5.2	Sonuç	57
	KAYNAKLAR.....	59
	EKLER	62
Ek1	Terim Sözlüğü.....	62
Ek2	Dk Bütünleşiklik Değer Tablosu.....	63
Ek3	Yahşibey Köyü'nün Vaziyet Planı.....	64
Ek4	I. ve II. Konut Grubu Mekân Dizimi Planları	65
Ek5	I. ve II. Konut Grubu Düzeltilmiş Mekân Dizimi Planları	66
	ÖZGEÇMİŞ.....	67

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 2.1	Mekân örgütlenmesinin dinamik dengesi (Gür, 1996, s.28).....	3
Şekil 2.2	Kültür ve çevre etkileşimi (Altman vd., 1984, s.10).....	5
Şekil 2.3	Eylemlerin parçalara ayrılması (Rapoport, 2004,s.49).....	6
Şekil 2.4	Mahremiyet davranışı (Altman vd., 1984, s.76).....	7
Şekil 3.1	Evin ilişkili olduğu faktörler (Altman,1984, s.156).....	9
Şekil 4.1	Yahşibey Köyü'nde kurgusal ve anonim mimari örnekleri	11
Şekil 4.2	Yahşibey Köyü'nün coğrafi konumu (El Kerdany, 2001)	12
Şekil 4.3	I. Konut grubunda cephe ve açıklık örneği	13
Şekil 4.4	II. Konut grubunda cephe ve açıklık örneği.....	14
Şekil 4.5	Açık ve kapalı hücrelerin grafik anlatımı (Hillier, 1982, s.147).....	15
Şekil 4.6	Hücrelerarası iki farklı ilişki olasılığı (Hillier, 1982, s.148).....	16
Şekil 4.7	Bitişiklik grafiği aynı olan dört planın farklı gama geçirgenlikleri (Gür, 2000, s.55).....	16
Şekil 4.8	Shoul'un temel geçirgenlik tipolojisi (Gür, 2000, s.53).....	17
Şekil 4.9	Tipik derinlik ve ring örüntüleri (Hillier, 1986, s.364)	17
Şekil 4.10	K1 evi indirgenmiş mekân dizimi gösterimi	20
Şekil 4.11	K2 evi indirgenmiş mekân dizimi gösterimi	23
Şekil 4.12	K3 evi indirgenmiş mekân dizimi gösterimi	25
Şekil 4.13	K4 evi indirgenmiş mekân dizimi gösterimi	27
Şekil 4.14	K5 evi indirgenmiş mekân dizimi gösterimi	29
Şekil 4.15	K6 evi indirgenmiş mekân dizimi gösterimi	31
Şekil 4.16	K7 evi indirgenmiş mekân dizimi gösterimi	33
Şekil 4.17	E1 evi indirgenmiş mekân dizimi gösterimi.....	35
Şekil 4.18	E2 evi indirgenmiş mekân dizimi gösterimi.....	37
Şekil 4.19	E3 evi I. indirgenmiş mekân dizimi gösterimi	40
Şekil 4.20	E3 evi II. indirgenmiş mekân dizimi gösterimi	40
Şekil 4.21	E4 evi indirgenmiş mekân dizimi gösterimi.....	42
Şekil 4.22	E5 evi indirgenmiş mekân dizimi gösterimi.....	44
Şekil 4.23	E6 evi I. indirgenmiş mekân dizimi gösterimi	46
Şekil 4.24	E6 evi II.indirgenmiş mekân dizimi gösterimi.....	46
Şekil 4.25	E7 evi indirgenmiş mekân dizimi gösterimi.....	48
Şekil 4.26	E7 evi indirgenmiş mekân dizimi gösterimi.....	48
Şekil 4.27	Eş bütünleşikliğe sahip K2 ve E2 evlerinin gama analizleri.....	56

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 4.1	K1 evi kat planları	21
Çizelge 4.2	K1 evi mekân dizimi planları	22
Çizelge 4.3	K2 evi planı ve mekân dizimi planı.....	24
Çizelge 4.4	K3 evi planı ve mekân dizimi planı.....	26
Çizelge 4.5	K4 evi planı ve mekân dizimi planı.....	28
Çizelge 4.6	K5 evi planı ve mekân dizimi planı.....	30
Çizelge 4.7	K6 evi planı ve mekân dizimi planı.....	32
Çizelge 4.8	K7 evi planı ve mekân dizimi planı.....	34
Çizelge 4.9	E1 evi kat planları ve mekân dizimi planları.....	36
Çizelge 4.10	E2 evi kat planları	38
Çizelge 4.11	E2 evi mekân dizimi planları	39
Çizelge 4.12	E3 evi kat planları ve mekân dizimi planları.....	41
Çizelge 4.13	E4 evi kat planları ve mekân dizimi planları.....	43
Çizelge 4.14	E5 evi kat planları ve mekân dizimi planları.....	45
Çizelge 4.15	E6 evi kat planları ve mekân dizimi planları.....	47
Çizelge 4.16	E7 evi kat planları	49
Çizelge 4.17	E7 evi mekân dizimi planları	50
Çizelge 4.18	E7 evi mekân dizimi analizleri.....	51
Çizelge 4.19	I. ve II. Konut grubundaki evlerin indirgenmiş mekân dizimleri.....	53
Çizelge 4.20	I. ve II. Konut Grubundaki evlerin bütünleşiklik ve yalıtılmışlık değerlerinin mekânlarla olan ilişkisi	54
Çizelge 4.21	I. ve II. Konut Grubundaki evlerin bütünleşiklik ve derinlik değerleri	55

ÖNSÖZ

Mekânsal süreklilik kavramını, Yahşibey Köyü konutları örneğinde inceleyen bu çalışma Yıldız Teknik Üniversitesi, Mimarlık Bölümü, Bilgisayar Ortamında Mimarlık Yüksek Lisans programında yürütülmüştür. Tez çalışmam boyunca eleştirileriyle ve önerileriyle beni yönlendiren tez danışmanım Doç. Dr. Meral Erdoğan’a, “evlerin içine girdiğinizde, köyün dışına çıkıyorsunuz” değişimle zihnimde canlanan bu çalışmanın başlangıcında ve sonrasında gösterdiği ilgi ve destek için Araş.Gör.Dr. Ela Çil’e, alan çalışmasına katkılarından dolayı Emre Senan’a ve mimar Nevzat Sayın’a, anlayışları için Çinici Mimarlık’taki ofis arkadaşlarıma ve mimar Can Çinici’ye, bu süreci benimle paylaşan Çerezcioğlu ailesine, kardeşim Murat Cankara’ya, aileme ve tüm arkadaşlarıma teşekkür ederim.

ÖZET

Bu çalışma kapsamında, insan-çevre etkileşiminin mekâna yansıması literatürdeki çalışmalar üzerinden araştırılmıştır. Mekân örgütlenmesi başlığı altında kültür-kullanıcı ilişkisi ve mahremiyet kavramı ele alınmıştır. Bu araştırmalar doğrultusunda, yapılı çevrenin; yapının yerle ve yapının kullanıcıyla hesaplaşması sonucu oluştuğu belirlenmiştir. Bu saptamayı irdeleyebilmek için yapı-yer ve yapı-kullanıcı ilişkilerinin en basit örneklerini taşıyan anonim yerleşmelere değinilmiş ve bu yerleşmelerdeki yapı aktarımının sürekliliği vurgulanmıştır. Anonim yerleşmelere farklı kültürlerin ve farklı mekân üretim biçimlerinin eklemlenmesi söz konusu olduğunda var olan bu sürekliliğin etkilenmesi problem olarak belirlenmiştir. Farklı yaşama kültürlerinin bir arada bulunduğu yerleşmelerde mekânsal sürekliliği etkileyen faktörler, Yahşibey Köyü'nde, mekân dizimi tekniğiyle yapılan alan çalışması üzerinden irdelenmiştir. Mekân dizimi analizleri mahremiyet kavramı üzerinden tartışılmış ve kullanıcıların kültürel çeşitliliğiyle ilişkilendirilmiştir. Yahşibey Köyü konutları örneğinde, yerle ilişkileri benzerlik gösteren yapı gruplarının, yapı dışında mekânsal süreklilik sağladığı; kullanıcıyla ilişkileri farklılık gösteren yapı gruplarının ise yapı içindeki mekânsal sürekliliği kırdığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mekân örgütlenmesi, insan-çevre etkileşimi, kültür-kullanıcı ilişkisi, mahremiyet, mekânsal süreklilik, mekân dizimi

ABSTRACT

In this thesis, through the existing literature, the effects of the interaction between human beings and the environment upon space are examined. Under the title “Spatial Organization”, the concepts of culture-occupant relationship and privacy are discussed. As a result of the research conducted, it is concluded that built environment is a product of the clashes between structure and space, and structure and occupant. In order to examine this argument, some anonymous settlements bearing the simplest examples of structure-space and structure-occupant relationships are mentioned and the continuity of the transfer of structure in these settlements is emphasized. It is also put forward that this continuity is affected in anonymous settlements where cultural diversity and different techniques of space production co-exist. Through a fieldwork carried out in Yahşibey settlement using space syntax technique, factors that influence spatial continuity in culturally diverse places are scrutinized. The analyses of the space syntax application are discussed using the concept of privacy, and are associated with the cultural diversity of the occupants. Taking the buildings in Yahşibey settlement into account, it is argued that groups of structures having similar relationships with space maintain spatial continuity outside the structure, and that groups of structures having diverse relationships with space break the spatial continuity inside the structure.

Keywords: Spatial organization, human-environment interaction, culture-occupant relationship, privacy, spatial continuity, space syntax

1.GİRİŞ

1.1. Çalışmanın Amacı

Bulunduğu yerden ve kullanıcılarından bağımsız düşünölemeyen yapı, insanın doğal koşullar karşısındaki barınma ve korunma ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Yapının varlık nedeni olan kullanıcı ihtiyaçları yerin doğal koşullarına, kaynaklarına ve yaşama kültürüne göre farklılık göstermektedir. İnsanın çevre ile etkileşimi, zaman içinde yerin yaşama kültürünü oluşturmaktadır. Yapı, çevre ve kültür birbirleriyle sürekli bir etkileşim içindedirler.

Költörlere göre farklılık gösteren kullanıcı eylemleri ve eylemlerin yapılış biçimleri, kullanıcıların zaman kullanımları ve birbirleriyle olan ilişkileri, mekânsal ihtiyaçların da farklılaşmasına neden olmaktadır. Kullanıcı ihtiyaçlarındaki bu farklılığın, ihtiyaca cevap veren mekânsal örgütlenmeyi etkilediğı saptanmıştır (Gür, 1996, s.26).

Költürün mekân kurgusuna olan etkileri farklı çalışma alanları kapsamında incelenmektedir. Bu çalışma alanlarından bir tanesi olan mekân dizimi, mekânsal örgütlenmeleri; költür farklılıkları, sosyal işlevler ve davranış değışiklikleriyle ilişkilendirmektedir. 1920-1935 yılları arasında Mies van der Rohe'nin Almanya'da tasarladığı kır evleri ile aynı dönemde Almanya'da yapılan bir grup villa arasında mekân dizimi analizi tekniğıyle yapılan karşılaştırma çalışmasına göre, Mies'in konutları diğer gruptaki konutlardan geometrik anlamda farklılaşmaktadır. Mekân kurgusunda bu farklılaşmanın görölmemesinin nedeni, mimarın içinde yaşadığı költürden bağımsız düşünemeyeceğıyle açıklanmıştır (Bafna, 2001).

Bafna'nın çalışması, bir yerleşmedeki mekân kurgusunu nelerin değıştirebileceğı sorusunu gündeme getirmiştir. Mekânsal sürekliliğın költürle olan ilişkisi bu çalışmanın araştırma sorularından bir tanesidir. Bu çalışmanın amacı, farklı költürel özellikleri bir arada barındıran yerleşmelerdeki mekânsal sürekliliğın hangi faktörlerden etkilendiğini araştırmaktır.

1.2. Çalışmanın Kapsamı

Bu çalışma; költür-kullanıcı ilişkilerinin ve mahremiyet kavramının mekânsal örgütlenmelere olan etkilerini içermektedir. Költürün mekâna olan yansımasını araştırabilmek için çalışma, farklı költürlerin bir arada bulunduğı yerleşmelere yöneltilmiştir. Bu yönelim doğrultusunda, mevcut anonim yerleşmelerde kurgusal eklemleme sürecine ve bu eklemlemenin mekânsal süreklilikle olan ilişkisine bakılmıştır. Bu ilişkiyi açıklayabilmek için Yahşibey Köyü'nde iki konut grubunun karşılaştırmalı analizlerine dayanan alan çalışması yapılmıştır. Alan

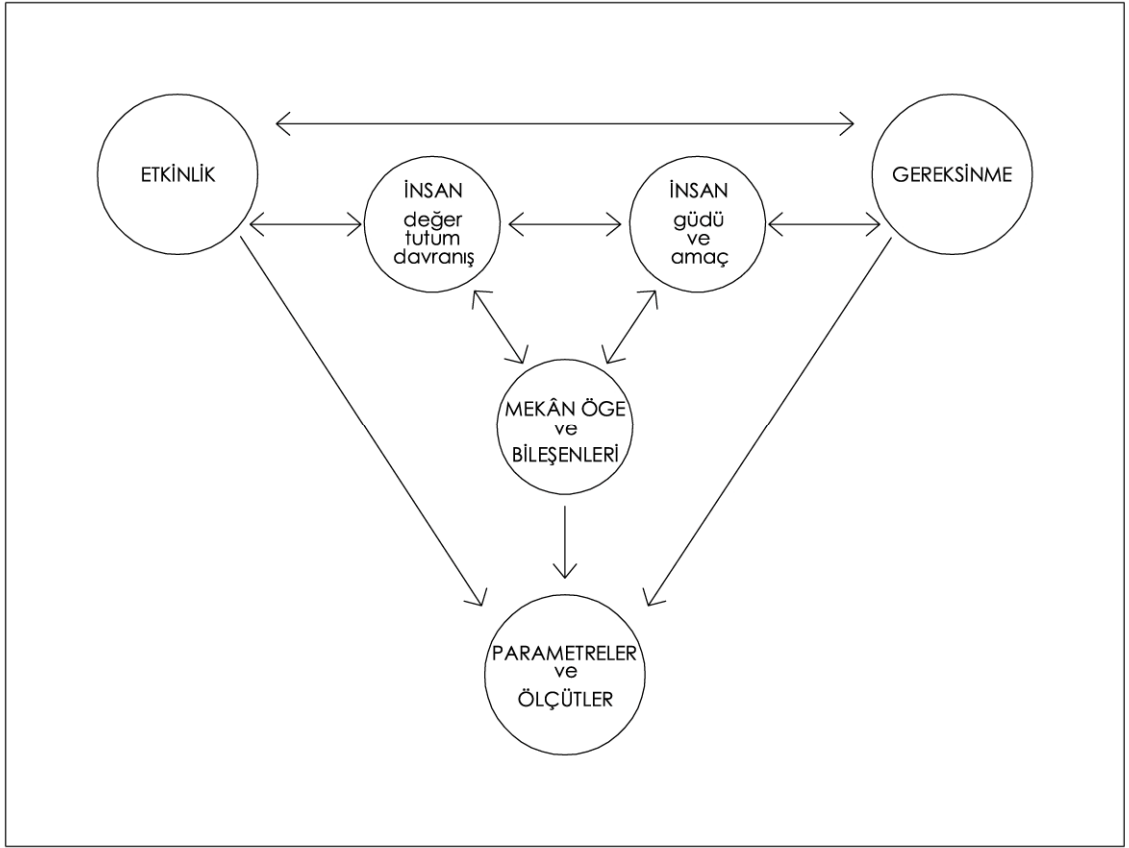
alışmasının kuramsal alt yapısını açıklayabilmek için, mekân dizimi kuramına ve mekân dizimi tekniğine ilişkin kavramlar çalışma kapsamında incelenmiştir.

1.3. Çalışmanın Yöntemi

Kültürün mekâna yansıması ve kültür-kullanıcı ilişkileri literatür taramaları doğrultusunda incelenmiştir. Bu incelemeler doğrultusunda, farklı kültürlerin bir arada bulunduğu yerleşmelerde mekânsal sürekliliğin nasıl etkileneceği sorusu açılmaya çalışılmıştır. Mekânsal sürekliliği etkileyen faktörlerin neler olduğu çalışma sorusu olarak belirlenmiştir. Bu soruyu irdelleyebilmek için kültürel eklemlenme yaşayan Yahşibey Köyü'nde alan çalışması yapılmıştır. Yahşibey Köyü'nde seçilen iki konut grubu arasında, mekân analizi tekniğiyle karşılaştırmalı analiz çalışması yapılmıştır ve sonuçlar mekânsal süreklilik bağlamında mahremiyet kavramı üzerinden yorumlanmıştır.

2. MEKÂN ÖRGÜTLENMESİ

İnsan yapısı çevrelerin örüntüleri; insanların yaşama biçimlerinin ve etkinliklerinin, bu etkinliklerin anlamlarının, insanlar arasında kurulan iletişim ağlarının mekânsal yansımalarıdır. Mekânsal örgütlenmeler mekânsal gereksinimlerin yanıtıdır saptamasıyla Gür, mimarlığı zaman, mekân, anlam ve iletişimin örgütlenme süreci olarak tanımlamaktadır (1996). Mekânsal öge ve bileşenler, insanın güdü ve amaçları doğrultusunda yaptığı etkinlikler sonucu ortaya çıkmaktadır. Mekânsal örgütlenmeyi etkileyen bu sistemin dinamik dengesi Şekil 2.1’de görülmektedir.

Şekil 2.1 Mekân örgütlenmesinin dinamik dengesi (Gür, 1996, s.28)

Öznesi insanın güdü ve amaçları olan bu sistem, insanların mekâna dair temel gereksinimleri ve mekânda davranışları belirliyen niçin farklı mekânsal örgütlenmelerle karşılaştığımız sorusunu gündeme getirmektedir. Hillier ve Hanson tarafından ortaya atılan mekân dizimi kuramına göre; sosyal işlevler, kültürel farklılıklar ve davranış değişim düzenleri mekân kurgusunu etkileyen önemli faktörlerdir (Hillier, 1986).

Kültürün tipik bir dünya görüşü ve inşa edilen biçimin ayrılmaz bir parçası olduğunu savunan Rapoport, gerçek dünya ile algılanan dünya arasındaki ilk filtrenin kültürel imge, ikinci filtrenin de kişisel imge olduğunu vurgulamaktadır. Bu görüşe göre, bir kültür grubunun

üyeleri benzer zihinsel şemalara sahiptir. Bu zihinsel şemalar o kültürde gözle görülür benzer kalıpların ve düzenlerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır (1977, s.38). Kültürel saplantıların bireysel yanını da gündeme getiren Altman, birey ve toplum arası gerilimlerin evrensel mi yoksa kültüre özgü mü olduğunu tartışır (1977). Altman, mahremiyet kavramının evrensel olduğunu, ancak kültürlerarası mahremiyet tavırlarında ve şiddetlerinde farklılıklar görüldüğünü belirtir. Bireysel mekânların bir toplumda çeşitlenmesinin nedeni ise, seçim sürecinde bazı deneyim ve bilgi filtrelerinin etkin olmasıdır.

Bireysel mekânın tanımlanmasında ve mahremiyet anlayışının uygulanmasında dengeleyici bir unsur olan mimarlık; dünya görüşünü, toplumsal örgütlenmeyi ve yaşam biçimlerini anlatmaktadır (Gür, 1996). Bu görüş, kullanıcının hem kültürel hem de bireysel farklılıklarının mekânsal örgütlenmeyi etkilediğini belirtmektedir. Kültürel ve bireysel farklılıkların mekânsal yansımalarını araştırabilmek için bu bölüm iki alt başlıkta toplanmıştır. Birinci alt başlıkta, kültür kavramı ve kültür-kullanıcı ilişkisi; ikinci alt başlıkta, mahremiyet kavramı irdelenmiştir.

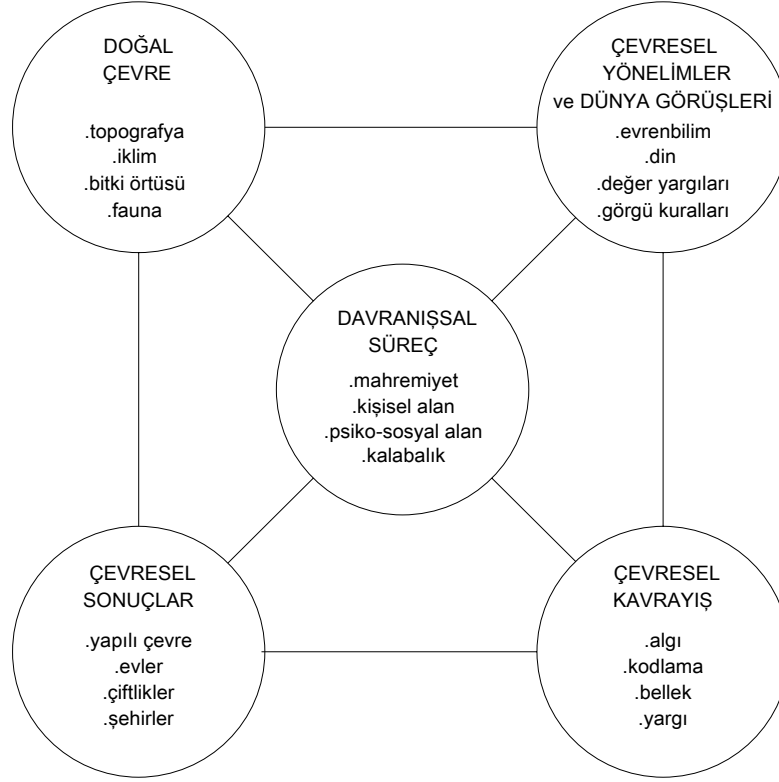
2.1. Kültür-Kullanıcı İlişkisi

Kültür; "Bir toplumun duyuş ve düşünüş birliğini oluşturan, gelenek durumundaki her türlü yaşayış, düşünce ve sanat varlıklarının tümü" olarak tanımlanmaktadır (Püsküllüoğlu, 1994). Kültür, sosyoloji, antropoloji ve sosyal psikoloji alanlarında sıkça kullanılan bir kavramdır. Kültürün en basit ve en geniş anlamdaki tanımı, antropolog Herskovits (1952) tarafından, "İnsan yapımı çevre" olarak yapılmıştır. (Altman ve Chemers, 1984, s.3).

Çevre-davranış etütlerini ve insan-çevre ilişkilerini inceleyen Rapoport, kültürü üç farklı bakış açısından değerlendirmektedir. Birinci yaklaşımda kültürü, tipik bir grubun yaşam şekli olarak; ikinci yaklaşımda, sembolik kodlarla oluşmuş bilişsel şemalara ve anlamlara dayanan sembolik sistemler olarak. Üçüncü yaklaşımda ise, ekoloji ve kaynaklarla ilgili olarak hayatta kalabilmek için uyum sağlama stratejileri seti olarak ele almaktadır. Rapoport'a göre, bu bakış açılarından ilk ikisi konut ve çevresiyle doğrudan ilişkilidir (Rapoport vd., 1980, s.9).

Kültür ve çevre ilişkisi; doğal çevre, çevresel yönelimler, dünya görüşleri, çevresel kavrayış, çevresel sonuç ve davranışsal süreç faktörlerinin birbirleriyle olan etkileşim sürecidir (Şekil 2.2). Bu etkileşime göre, çevresel yönelimler ve dünya görüşleri gibi kültürel faktörler ve bu faktörlerden etkilenen çevresel kavrayış ve doğal çevre bileşenleri; bireyin davranışsal sürecini etkilemektedir. Davranışsal süreç, doğal çevre ve çevresel kavrayış faktörleri

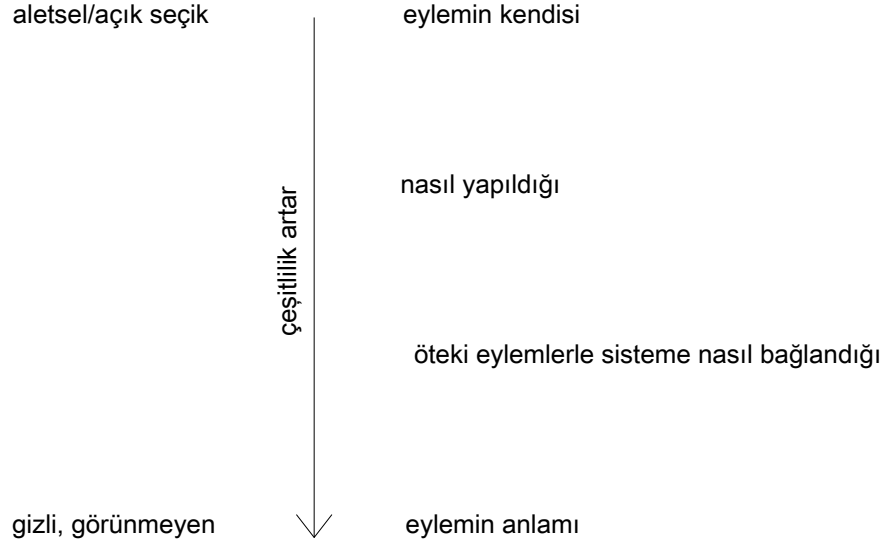
arasındaki bu etkileşim yapıları çevreyi belirlemekte ve bu sistemdeki tüm ilişkiler arasında sürekli bir geri bildirim görülmektedir.

Şekil 2.2 Kültür ve çevre etkileşimi (Altman vd., 1984, s.10)

Yapılı çevre, bir topluluğun yaşama alışkanlıkları, dünya görüşü, dini inançları gibi kültürel değerlere göre farklılık göstermektedir. Çalışmalarında kültürün konut formuna etkilerini araştıran Rapoport, kültürden en fazla etkilenen unsur olan barınağı, yerel tasarımın en tipik örneği olarak görmektedir (Rapoport, 2004, s.27).

Rapoport, kültürlere göre değişen konut çeşitliliğini “*eylemler*” üzerinden açıklamaktadır. Eylemler dört bileşenden oluşmaktadır. Birinci bileşen eylemin kendisi, ikinci bileşen eylemin nasıl yapıldığı, üçüncü bileşen öteki eylemlerle sisteme nasıl bağlandığı, dördüncü bileşen ise eylemin anlamıdır (Şekil 2.3). Bu ayrıştırma, pişirme örneğinde ele alındığında; eylemin kendisi, kaba yiyecek maddesinin pişmiş hale dönüştürülmesidir. Eylemin aletsel düzeydeki açık anlamı, pişirmedir. Pişirme eyleminin nasıl yapıldığı, mekânı etkileyen faktörlerden biridir. Pişirilen yiyeceğin konulduğu kaplar da kültürlere göre farklılık göstermektedirler. Bu fark, ergonomik bir değişken olarak mekâna yansımaktadır. Pişirme tek başına yapılan bir eylem olabileceği gibi, toplumsal eylem ya da çocuklar için eğitici bir eylem de olabilmektedir. Bu çeşitlilik de pişirme eyleminin farklı kültürler için farklı gizli anlamları olduğunu göstermektedir (Rapoport, 2004,s.49).

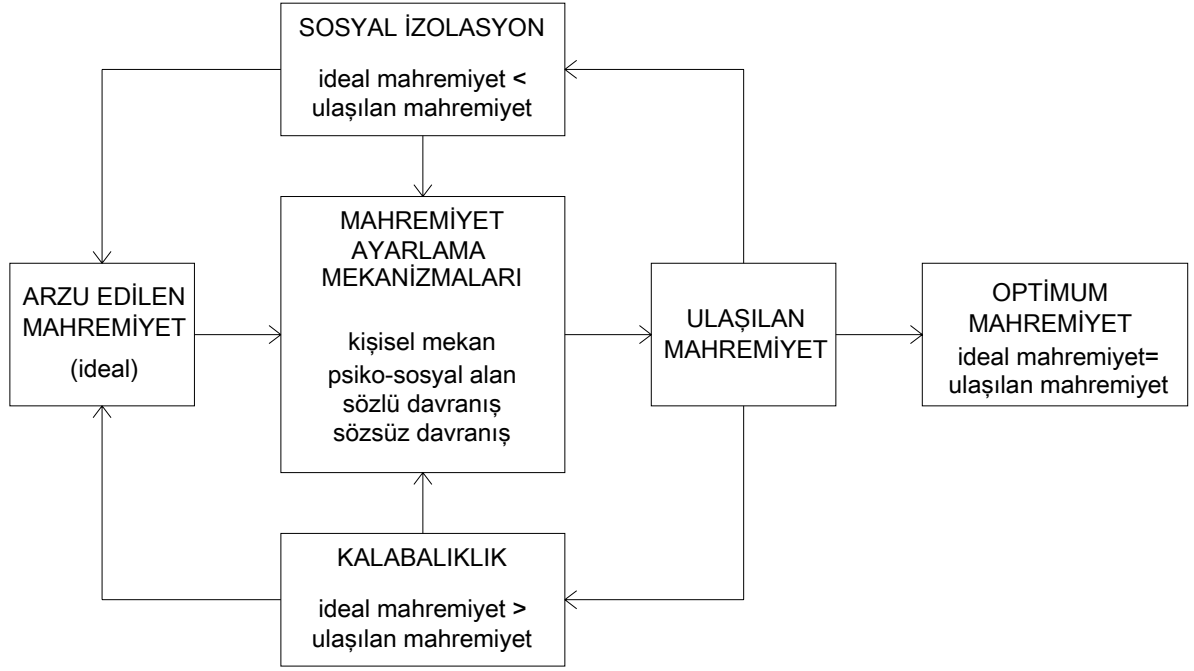

Şekil 2.3 Eylemlerin parçalara ayrılması (Rapoport, 2004,s.49)

Sonuç olarak; bir eylemin nasıl yapıldığı, diğer eylemlerle olan ilişkisi, eylemin görünen ve görünmeyen anlamları kültürle göre değişmektedir. Toplumlardaki kültürel farklılıkların yansımaları yapıları çevrelerde gözlemlenmektedir. Yerleşmelerdeki konut çeşitliliği bu yansımanın en iyi örneğidir. Konut yapılarında kullanıcının kültürü, mekânın örgütlenmesini etkileyen önemli değişkenlerden biridir. Kullanıcının davranışsal süreçlerinin kültürle olan ilişkisi, bölüm 2.2. 'de konutun fiziksel gelişimini etkileyen bir başka önemli unsur olan mahremiyet kavramı üzerinden irdelenecektir.

2.2. Mahremiyet Kavramı

Mahremiyet, bir kişi veya grubun birbirleriyle etkileşimini kontrol edebilen sosyal davranış mekanizmasıdır. Altman'a (1984) göre, insanlar, zihinlerinde bir mahremiyet seviyesi saptarlar. Bu saptama, belli bir ortamda, sahip olunmak istenen etkileşim düzeyidir. Bu ideal durum; arzu edilen mahremiyet olarak adlandırılmıştır. Etkileşimler ve mekanizmalar sonunda elde edilen mahremiyet, ulaşılan mahremiyet olarak tanımlanmıştır. Ulaşılan mahremiyet düzeyi arzu edilen mahremiyet düzeyine eşit olduğunda optimum mahremiyetin sağlanmaktadır (Şekil 2.4). Bu sisteme göre, mahremiyet tek yönlü bir gizlilik-girilmezlik süreci değil, toplumsal ve bireysel değerlerden etkilenen diyalektik bir kontrol mekanizmasıdır.

Şekil 2.4 Mahremiyet davranışı (Altman vd., 1984, s.76)

Mahremiyet davranış mekanizmasındaki ideal mahremiyet düzeyi, içinde bulunulan ortama ve yapılan eyleme göre farklılık göstermektedir. Görsel, işitsel, kokusal olan algısal mahremiyetler konusunda kültürel tepkilerin toplumlara göre değişen şiddet farkını Gür (1996, s.95), Hall'un (1966) bir çalışmasıyla örneklendirmiştir: "Koku eşiği alçak seyreden Doğu kültürleri birbirlerinin vücut kokularına duyarsız kalabilirken, Batı toplumları çok duyarlıdırlar". Mahremiyet davranışı toplumsal ve bireysel etkileşimlere göre, üç alt başlıkta incelenmektedir. Bunlardan birincisi yabancılar arasındaki geçici beraberliklerde ortaya çıkan, kamusal mahremiyet; aile bireyleri ve misafirler gibi yakın sosyal etkileşimler sonucu ortaya çıkan, toplumsal/sosyal mahremiyet; üçüncüsü ise, eşler ya da ebeveyn ve çocukları arasındaki yakın ilişkilerde ortaya çıkan kişisel mahremiyettir (Turgut, 1990, s.41). Gür'e (1996) göre, mahremiyet eşiği en yüksek davranışlar, hijyenik ve eğitsel davranışlardır. Girilmezlik sınırıyla tanımlanan bu davranışların, yapıları çok belirgin ve mekânsal ölçekleri küçüktür. Konut içi aile-misafir ve ebeveyn-çocuk zonlamaları kültürel ve toplumsal değerlere göre değişen mahremiyet eşiğine göre şekillenmektedir.

Kültürlerarası mahremiyet davranışlarında görülen farklılıkların mekân kurgusuna olan etkileri, Yahşibey Köyü'nde yapılan alan çalışması ile ilişkilendirilip, sonuç bölümünde tartışılacaktır.

3. ANONİM YERLEŞMELERE KURGUSAL EKLEMLENME

Bu çalışma kapsamında, “kurgusal eklemlenme” kavramıyla, mevcut bir yerleşmede mimarın tasarımı sonucu ortaya çıkan mimarlık pratiğinden söz edilmektedir.

Anonim mimarlık en genel kullanımıyla yaratıcısı bilinmeyen mimarlık demektir (Bektaş, 2001, s.31). Halkın kendi olanakları, koşulları içinde gereksinimlerine doğrudan karşılık arayarak, kültür birikimine ve gelenek çizgisine eklenerek, katılımlı bir yolla gerçekleştirdiği yapılar, çeşitli kaynaklarda vernaküler mimari, spontane mimarlık ya da mimarsız mimari gibi farklı adlarla karşımıza çıkan, halk yapı sanatının ürünleridir. (Bektaş, 2001, s.23). Hasol vernaküler mimariyi, “Halkın kendi çevresinden sağladığı malzemeyle yerel geleneksel teknikleri ve biçimleri kullanarak gerçekleştirdiği, bir çeşit anonim mimarlık, yöresel mimarlık” sözleriyle tanımlamaktadır (Hasol, 1998, s.472). Latince “vernaculus” ün karşılığı olan vernaküler; yerli, yerel anlamına gelmektedir [1]. Bu tanımın bu alana girmeyen yapıların “yerli” olmadığını düşündürmek gibi bir sakıncası vardır. “Spontane mimarlık” kullanımı, bu tür yapıların oluştukları yerin, çevrenin ve kültürün baştan bugüne kadar oluşmuş birikiminin ve gelenek çizgisinin üzerine oturduğu gerçeğini dışlamaktadır. “Mimarsız mimarlık” deyişinse, Göreme peri bacaları gibi, doğal oluşumlar için kullanılması doğrudur (Bektaş, 2001, s.24). Bu açıklamalar doğrultusunda; bu çalışma içerisinde, yere ve kullanıcının isteğine göre doğrudan geleneğe dayalı çözümlerle oluşan yerleşmeler için “anonim mimarlık” kullanımı uygun görülmüştür.

Bir yerin iklimine ve doğa şartlarına verilen en basit barınma cevabı olan anonim mimarlık, insanın çevresiyle olan etkileşiminin eşsiz örneklerini sergilemektedir. Aran’ın (2000), “*kır yapıları*” olarak adlandırdığı bu yapıların başarısı, sınırlı sayıda koşullar arasında seçim yapan yapı ustasının basit yapı gereksinimlerine cevap vermesinden ve insanın zorlu koşullara uyum sağlama yeteneğinden kaynaklanmaktadır. Anonim yerleşmelerde yapı; ayakta kaldığı süre boyunca, yapı ustasının çizmeden ve tasarlamadan, deneme yanılma süreçleriyle verdiği kararı diğer kuşaklara aktarmaktadır (Aran, 2000, s.15).

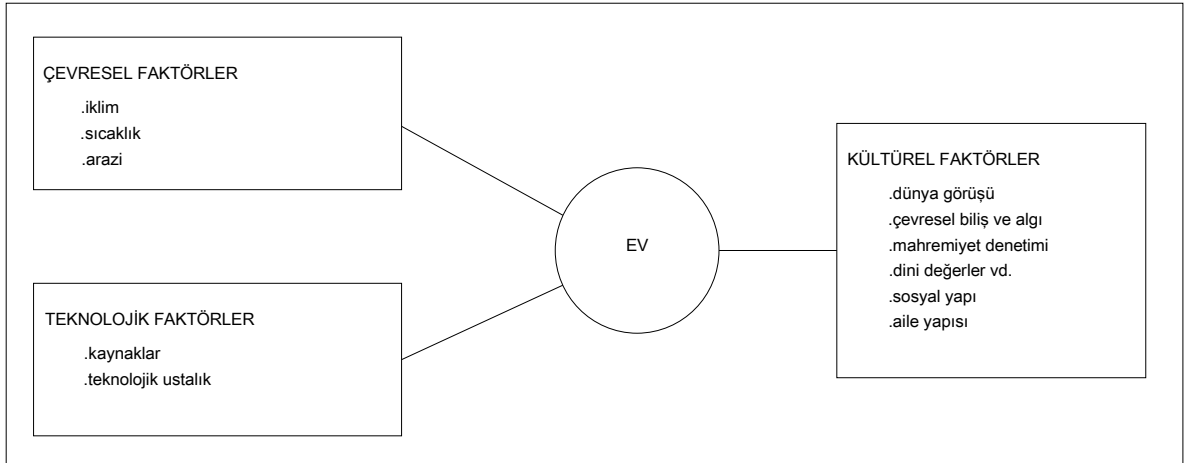
Anonim mimarlık, bir yöreye ait yapı bilgisinin yanı sıra o yörede yaşayanların yerle olan hesaplaşmasını da aktarmaktadır. Bir yörede yaşayanların ayakta kalmak için, o yerin iklimine, topografyasına, üretim kaynaklarına ve teknolojik yeterliliklerine uyum sağlama süreci zaman içinde o yerin kültürünü oluşturmaktadır. Bir başka deyişle, insanın yaşamak için yere verdiği ilk tepki yapı ise, yapının kullanıcısıyla etkileşim süreci de o yerin zaman içinde oluşan yaşama kültürüdür.

Yerel üretim biçimleriyle ve yerel malzemelerle üretilen anonim yerleşmelere kurgusal eklemlenmenin mevcut çevreyi nasıl etkilediği sorusu, kullanıcı kültürlerinin de farklılaştığı noktada önem kazanmaktadır. Bu eklemlenme “Mekânsal Süreklilik” başlığı altında bölüm 3.1’de açıklanmaya çalışılacaktır.

3.1. Mekânsal Süreklilik

Mevcut çevreye yeni yapı üretimleriyle eklemlenme, mimarlığın sıkça karşılaştığı problem alanlarından birisidir. Buradaki sorun, eklemlenenin var olan yapıyla ilişki kurma biçimidir. Bu ilişkinin yapı üretim biçimlerinin ve kullanıcı kültürlerinin farklılaştığı noktada var olan çevrenin sürekliliğini etkilediği düşünülmektedir. Çalışma içinde mekânsal süreklilik kavramı; konut yerleşmeleri üzerinden irdelenecektir.

Konut, çevresel, teknolojik ve kültürel faktörlerin bir yansımasıdır. Çevresel faktörler, iklim, sıcaklık ve araziyle olan ilişkileri; teknolojik faktörler, kaynakları ve teknolojik yeterlilikleri; kültürel faktörler de, dünya görüşünü, çevresel algıyı, çevresel bilişi, mahremiyet yönelimini, dini, diğer değerleri, sosyal yapıyı ve aile yapısını içermektedir. Bu faktörler mekân kurgusuyla doğrudan ilişki içindedir (Şekil 3.1).

Şekil 3.1 Evin ilişkili olduğu faktörler (Altman, 1984, s.156)

Bu çalışma kapsamında, mekânsal süreklilik kavramı ile herhangi bir yerleşmedeki çevresel, teknolojik ve kültürel faktörlere bağlı olarak oluşmuş mekân kurgusunun tutarlılığından söz edilmektedir. Şekil 3.1’de görülen faktörler mekânsal sürekliliğin yapı içinde ve yapı dışında irdelenebilmesi için iki alt grupta toplanmıştır. Birinci alt grup, çevresel ve teknolojik faktörleri, ikinci alt grup ise kültürel faktörleri kapsamaktadır. Bu gruplandırma

doğrultusunda yapı dışındaki mekânsal süreklilik, çevresel ve teknolojik faktörlerle belirlenen yer- yapı etkileşimiyle; yapı içindeki mekânsal süreklilik de kültürel faktörlerle belirlenen yapı-kullanıcı etkileşimiyle açıklanabilmektedir.

4. YAHŞİBEY KÖYÜ'NDE MEKÂNSAL SÜREKLİLİĞİN ARAŞTIRILMASI

Çalışmanın üçüncü bölümünde anlatılan mekânsal sürekliliği etkileyen faktörleri irdeleyebilmek için 2005 yılının Kasım ayında Yahşibey Köyü'nde alan çalışması yapılmıştır. Araştırma alanı olarak Yahşibey Köyü'nün seçilmesinin en önemli nedeni, 1999 yılından beri köyün yaşamakta olduğu mekânsal ve kültürel değişimdir. Bu köydeki evlerin yaklaşık %10'u bir mimar tarafından tasarlanmıştır. Kurgusal eklemleme yaşayan Yahşibey Köyü'ndeki kurgusal ve anonim mimarlık ürünleri Şekil 4.1'de bir arada görülmektedir. İki farklı mekân üretim ve yaşama biçiminin iç içe geçtiği Yahşibey Köyü'nün mekânsal sürekliliği, seçilen iki farklı konut grubu arasında yapılan mekân dizimi analizleri üzerinden, bu bölümdeki diğer alt başlıklarda incelenecektir.

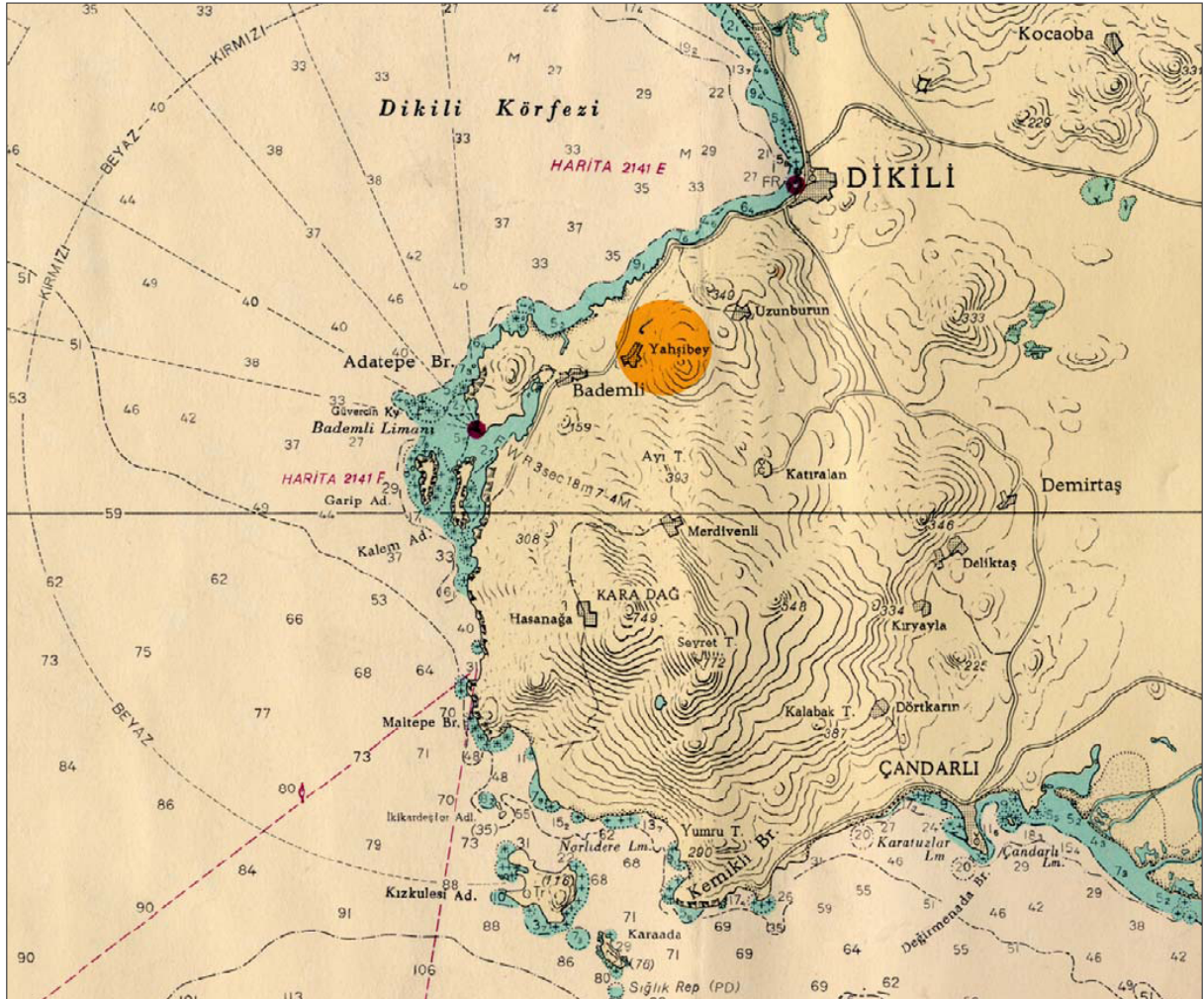
Şekil 4.1 Yahşibey Köyü'nde kurgusal ve anonim mimari örnekleri

4.1. Yahşibey Köyü'nün Coğrafi Konumu

Dikili, İzmir'in 90km. kuzeyinde yer alan bir ilçedir. 1940'ta geçirdiği şiddetli depremin ardından yeniden yapılanan Dikili'de hayatta kalanların bir kısmı, daha güvenli olduğunu düşünerek kayalık arazilere yönelmişlerdir. Yahşibey de, depremin ardından Ege Denizi'ne bakan bir tepeye kurulmuş ve Dikili'ye bağlı 150 hanelik bir köydür (al-Hiyari, 2004, s.1).

Yahşibey Köyü'nde yaşayanlar geçimlerini balıkçılık, çiftçilik ve zeytincilik yaparak sağlamaktadır. Topoğrafya ve hâkim rüzgâr, köydeki yerleşimin esas yönlendiricilerini oluşturmaktadır. Arazinin yükseldiği yönden esen sert rüzgâr, köyün bu yöne kapanmasına ve evlerin araziyle sınır ilişkiler kurmasına neden olmuştur. Arazi sınırlarına örülen taş duvarlar, hem rüzgârı kesmekte hem de evlerin bir cephesini oluşturmaktadır. Köydeki evlerin bu yöne

açılan penceresi olmadığı için, taş duvarlar içerisi hakkında çok az bilgi aktarmaktadırlar. Hâkim rüzgâra sırtını dönen evler manzaraya yönelmiş ve araziye gömülmüş durumdadırlar (Sayın, 2004, s.176).

Şekil 4.2 Yahşibey Köyü'nün coğrafi konumu (El Kerdany, 2001, s.31)

4.2. Alan Çalışmasının Kapsamı

Alan çalışmasının kapsamı Yahşibey Köyü'ndeki mekânsal değişimdir. Yahşibey Köyü'nün son yedi yıldır yaşadığı mekânsal değişimi irdeleyebilmek için, evler iki alt grupta incelenmiştir. Birinci grupta, hemen hepsi köyün kuruluş yıllarında, yöre halkı tarafından yapılan köy evleri yer almaktadır. Bu gruptaki evler, çalışma içinde “K1, K2, ..., K7” olarak adlandırılmışlardır. İkinci grupta, Yahşibey Köyü'nde Nevzat Sayın tarafından tasarlanmış ve çalışma içinde “E1, E2, ..., E7” olarak adlandırılan yedi ev yer almaktadır. Bu çalışmada mekânsal süreklilik, köyün kuruluş yılları ile bugünü üzerinden tartışılmıştır. Aradaki süreçlerin göz ardı edildiği bu analizde; Yahşibey köylülerince yapılan ilk evlerle mimar Nevzat Sayın tarafından bu köyde son yedi yılda yapılan evler, karşılaştırılmaktadır. Anonim

yerleşmelere kurgusal olarak eklemleme çalışmalarındaki genel mimari eğilim, mevcut dokuyu yapılan ilk örnekler üzerinden araştırmaktadır. Yahşibey Köyü'ndeki kurgusal eklemleme sürecinde, köydeki evlerin içlerine ilişkin özel bir araştırma yapılmaması ve bu durumun özellikle tercih edilmiş olması (Sayın, 2006); bu evlerin dondurulmuş iki an olarak karşılaştırılmasının nedenini oluşturmaktadır.

4.2.1. I. Konut grubunun Tipolojik Özellikleri ve Kullanıcı Grubu

Araştırmanın I.konut grubunu, geçim kaynağı balıkçılık, çiftçilik ve zeytincilik olan Yahşibey köylülerinin barınması için, yerel üretim biçimleriyle ve yerel malzemelerle yapılan evler oluşturmaktadır. Yığma yapım sistemiyle yapılan taş evlerin dışarıdan algılanması oldukça güçtür. Düzensiz ve dar sokakları olan Yahşibey Köyü'nde çoğu evin bir duvarı arazi sınırına dayanmaktadır. Hâkim rüzgâr nedeniyle bu duvara hiç pencere açılmadığından içteki bilgi dışa aktarılmamaktadır (Sayın, 2004, s. 176). Ancak bahçe içinden görülebilen pencere açıklıkları olabildiğince küçüktür. I. konut grubundaki evlerin cephe düzenlerinde süslemesiz ve küçük açıklıklar görülmektedir (Şekil 4.3).

Şekil 4.3 I. Konut grubunda cephe ve açıklık örneği

Bahçe içinde yer alan evlerin yaşama alanlarının; depolama, hayvan barınağı ve tuvalet gibi diğer fonksiyonlardan ayrıştığı gözlemlenmektedir. Yeterli büyüklükte bahçeye sahip olan evlerin, ara mekânlarının kendi içinde; ekili alanlar, pişirmeyi içeren sert zeminler, depolar, hayvan barınakları vb. gibi özelleştiği gözlemlenmektedir. Araştırmaya katılan evler, geleneksel Türk Evi'ndeki "*hayat*" tipolojisinin bir ya da iki odalı basit örnekleridir. Ancak K1 evi bu tipolojinin dışında bulunmaktadır (Çizelge 4.1). I. konut grubundaki evler arasında, zaman içinde kullanıcının ihtiyaçları doğrultusunda, hayatın kapatıldığı ve iç yaşama katıldığı evler de bulunmaktadır (Çizelge 4.5; Çizelge 4.8).

4.2.2. II. Konut grubunun Tipolojik Özellikleri ve Kullanıcı Grubu

Araştırmanın II. konut grubunu, Yahşibey Köyü'nde mimar Nevzat Sayın tarafından tasarlanan evler oluşturmaktadır. İzmir ve İstanbul gibi büyük şehirlerde yaşayan kullanıcılar için ikinci konut olarak yapılan bu evlerin beş tanesi bitmiş, iki tanesi ise yapım aşamasındadır. Tasarım aşamasında olan iki ev, üzerinde tartışılabilir yeterli veriye sahip olmadığı için, yapımı tamamlanmış olan okul yapısı da programındaki farklılıktan dolayı araştırmaya katılmamıştır.

Sokağı belirleyen arazi sınırları, I. konut grubundaki evlerde de gözlendiği gibi, yapıların dış duvarını oluşturmaktadır. Hâkim rüzgâr yönünde hiç pencere açıklığı bulunmayan bu evlerin ana ışık kaynakları bahçeye dönüktür. I. konut grubundaki evlerden farklı olarak, bu konut grubundaki evlerin pencere açıklıklarının büyüklüğü göze çarpmaktadır (Şekil 4.4).

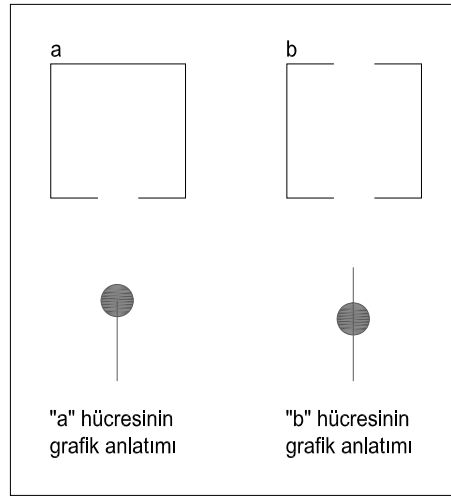
Şekil 4.4 II. Konut grubunda cephe ve açıklık örneği

Yapım aşamasında kullanılan malzemeler, üretilen detaylar ve yapım sistemi köyün dışına çıkmadan, köyde yapıldığı gibi çözümlenmiştir. Bu seçimin çıkış noktasını mimarın deyişiyle “köyün içinde kaybolma“ fikri oluşturmaktadır (Sayın, 2004, s. 176). Mimar, grafik tasarımcısı, moda tasarımcısı, heykeltıraş vb. gibi meslekleri olan kentli kullanıcıların istekleri doğrultusunda oluşturulan konut programlarında birçok farklı işleve olanak veren, büyük ve özelleşmiş mekânlar bulunmaktadır. Kullanım amaçlarından ve kullanıcı profillerinden kaynaklanan bu durum, I. konut grubuyla II. konut grubu arasındaki en temel farklılıktır.

4.3. Alan Çalışmasının Yöntemi

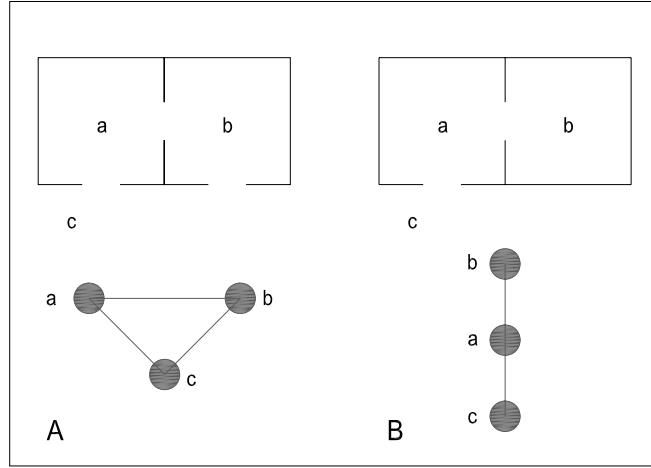
Yahşibey Köyü'nde yapılan alan çalışmasının yöntemini oluşturan mekân dizimi; yapı çevreyi tanımlayabilmek için, ortaya atılmış bir dizi teknik ve kuramdır. Mekân dizimi kuramına göre, her mekân kurgusunun ardında sosyolojik bir olgu yatar. Hem kent ve hem bina ölçeğinde kullanılabilen mekân dizimi, bir sistemin kendi içindeki mekânsal ilişkisini ve o sistemin dışarıyla olan mekânsal ilişkisini karşılaştıran bir analiz tekniğidir. Mekân dizimi kuramına göre *hareket*; iç ile dış arasındaki hiyerarşiyi belirler ve sosyal hiyerarşi ile mekânsal hiyerarşi arasında paralellikler bulmak mümkündür (Hillier, 1986, s.363).

Yöntem içinde uygulanan iki ayrı analiz biçimi, “alfa ve gama analizleri” olarak tanımlanmaktadır. Alfa analizleri, yerleşme düzenleri için kullanılırken; gama analizleri de bina içi mekânsal ilişkileri incelemek için kullanılır (Hillier, 1982,143). Bu çalışma kapsamında seçilen on dört evin mekânsal kurgularını incelemek için gama analizleri kullanılmıştır. Gama analizlerinin temel dayanağı geçirgenlik örüntüleridir. Şekil 4.5'te açık ve kapalı hücrelerin geçirgenliklerinin gama analizindeki grafik açıklaması gösterilmektedir.

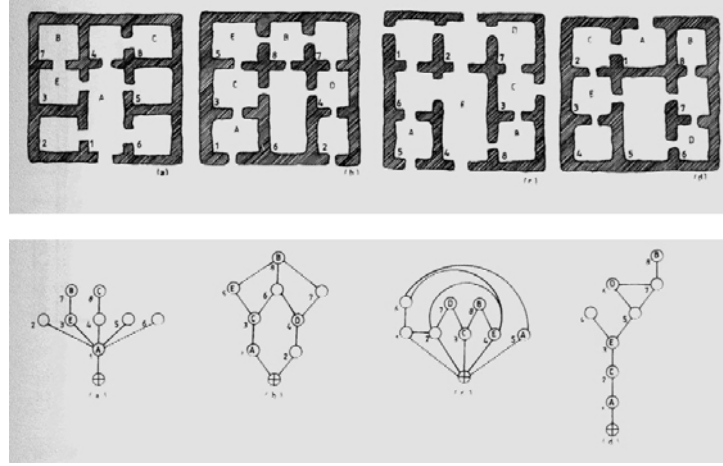

Şekil 4.5 Açık ve kapalı hücrelerin grafik anlatımı (Hillier, 1982, s.147)

Şekil 4.6'da aynı 'bitişikliğe' sahip iki hücrenin iki farklı geçirgenlik kurgusu gösterilmiştir. Şekil 4.6'daki A örneğinde; c mekânından a ve b mekânlarının eşit erişilebilirlikte olduğu ve bu üç mekân arasında bir *halka (ring)* olduğu görülür. Bu ring, rotalar arasındaki seçim olasılığının göstergesidir. Şekil 4.6'daki B örneğinde ise, b mekânına ancak a mekânından geçilerek ulaşılabildiği görülür. B örneğinde rota seçim olasılığının olmadığını ve A örneğine göre daha kontrollü bir geçirgenlik olduğunu söylemek mümkündür. Aynı bitişiklik grafiğine sahip plan kurgularının, gerek kullanım, gerek anlam bakımından birbirinden farklı geçirgenlik örüntülerine sahip olabileceği Şekil 4.7'de örneklendirilmiştir (Gür, 2000)

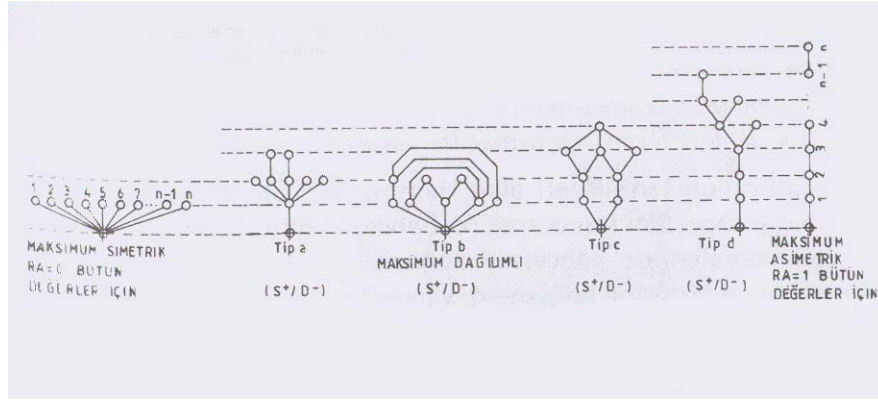

Şekil 4.6 Hücreselarası iki farklı ilişki olasılığı (Hillier, 1982, s.148)

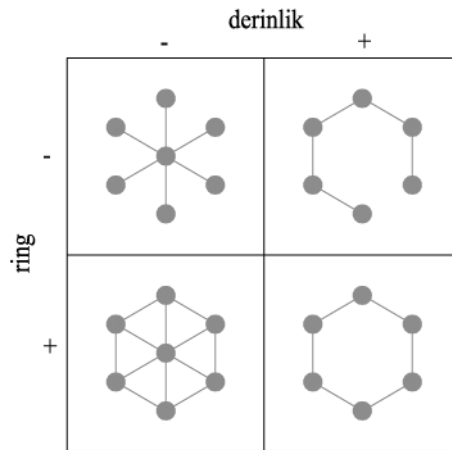
Şekil 4.7 Bitişiklik grafiği aynı olan dört planın farklı gama geçirgenlikleri (Gür, 2000, s.55)

Gür (2000), mekânsal örgütlenmelerin simetrik/asimetrik ya da dağılımlı/dağılımsız gibi çeşitli paradigmalara göre sınıflandırılabilirliğine dikkat çekmiştir. Dışarıdaki bir noktanın sistemin birçok mekânına eşit erişilebilirlikte olması örgütlenmenin simetrikliğini, mekânların ardışık erişilebilirlikte olması da sistemin asimetrikliğini gösterir. Bu tanımlamaya göre, Şekil 4.6'da görülen A örneği için simetrik, B örneği için de asimetrik demek mümkündür. Dağılımlı sistemlerde mekânlar arası ringler söz konusuysa, dağılımsız sistemlerde mekânlar arası ringden söz edilemez. Dağılımlı/dağılımsız sınıflandırmasına göre, Şekil 4.6'daki A örneği dağılımlı, B örneği ise dağılımsız bir örgütlenme olarak örneklendirilebilir. Dağılım ve simetri sınıflandırmalarına ilişkin daha detaylı örnekler Şekil 4.8'de gösterilmiştir (Gür, 2000).

Şekil 4.8 Shoul'un temel geçirgenlik tipolojisi (Gür, 2000, s.53)

Gama analizlerinin sayılaştırılmasındaki ilk adım, düzeltilmiş mekân dizimi planlarıdır. On dört evin plan krokileri üzerinden harekete bağlı olarak oluşturulan düzeltilmiş mekân dizimi planlarının kültürel yapıları ve sosyal ilişkileri açıklamaya yardımcı olan iki özelliği vardır. Bunlardan ilki mekânın ulaşılabilirliğini belirten derinlik kavramıdır. Dolaysız olarak ulaşabildiğimiz mekânın derinliği 1, başka bir mekândan geçerek ulaştığımızın derinliği ise 2'dir. Kısacası derinlik, mekânın dolaysız ya da dolaylı erişilebilirliğinin rakamsal olarak derecelendirilmesidir. Düzeltilmiş mekân dizimi planlarının ikinci belirleyici özelliği ise, seçimdir. Bir mekândan başka bir mekâna geçerken alternatif oluşturan rotalar, Şekil 4.9'da görüldüğü gibi ring olarak karşımıza çıkar. Mekânlar birbirlerinden, ringin varlığı, yokluğu, sayısı ve bulunduğu yere göre ayrıştırılabilirler. Mekânın göreceli derinliği sonucu elde edilen bir başka sayısal veri de bütünleşiklik değeridir. Bu değer, mekânın diğer mekânlarla olan iç içeliğini göstermektedir. Bütünleşikliğin karşıt kavramı yalıtılmışlık olarak tanımlanmaktadır.

Şekil 4.9 Tipik derinlik ve ring örüntüleri (Hillier, 1986, s.364)

4.3.1 Yahşibey Köyü'nde Mekân Dizimi Analizi

Bu başlık altında alan çalışmasının süreçleri ve mekân dizimi analiz tekniğinin çalışma kapsamında uygulanışı anlatılmaktadır.

I. konut grubuna ait fotoğraflar ve plan krokileri 2006 yılının kasım ayında Yahşibey Köyü'nde yapılan alan çalışması sonucunda elde edilmiştir. II. Konut grubuna ait fotoğraflar ve planlar NSMH (Nevzat Sayın Mimarlık Hizmetleri) arşivinden alınmıştır. Araştırmaya dâhil edilen on dört evin plan krokileri esas alınarak Mekân Dizimi Analiz tabloları oluşturulmuştur. Tablolarda, evlere ait plan krokileri, harekete bağlı olarak oluşturulan mekân dizimi planları, mekân dizimi planlarından elde edilen ve çalışma içinde “düzeltilmiş mekân dizimi planı” olarak adlandırılan gama analizleri ve gama analizlerinin sayısal gösterimi olan bütünleşiklik değerleri bulunmaktadır. Ayrıca tablolarda yapımı bitmiş olan evlerin mevcut durumlarını gösteren en az bir fotoğraf bulunmaktadır. Yapımı süren evler için, fotoğraf yerine, NSMH arşivinden alınan üç boyutlu çizimler kullanılmıştır.

Her iki gruba ait evlerdeki mekânlar, tablolardaki mekân dizimi planlarında iç, dış, ara ve bağlayıcı alt gruplarında incelenmiştir. Odalar, banyolar, gusülhaneler, kimi zaman da mutfak gibi dört yanı kapalı olan mekânlar iç; avlu, teras, hayat, bahçe gibi üstü kapalı ya da açık geçiş mekânları ara; merdivenler bağlayıcı ve bahçe duvarının ötesi de dış olarak tanımlanmıştır. Bu tanımlamalar doğrultusunda, mekânlar arasındaki harekete bağlı olarak ortaya çıkan geçirgenlik örüntüsü belirlenmiştir. Bu örüntülerin gama gösterimleri, dışa göre hazırlanan düzeltilmiş mekân dizimi planlarında verilmiştir. Her yuvarlağın bir mekâna karşılık geldiği gama gösterimindeki çizgiler mekânlar arasındaki geçişleri ifade etmektedir. Sıfırdan başlayarak birer birer artan rakamlar mekânların derinliğini göstermektedir. Derinlik değeri rakamsal olarak yüksek olan mekânlar, eylemlerin özelleştiği ve sistem içinde daha yalıtılmış olan mekânlardır. Düzeltilmiş mekân dizimi planlarındaki kırmızı noktalı daireler sistemdeki en bütünleşik mekânı, mor noktalı kareler de sistemdeki en yalıtılmış mekânı göstermektedir.

Düzeltilmiş mekân dizimi planlarındaki her derinlik karşısındaki mekân sayısı ile çarpılıp toplanmıştır. Çıkan sonuç; mekân sayısına bölünerek ortalama derinlik (od) bulunmuştur. Her mekân için;

$$a \text{ bütünleşiklik değeri} = \frac{2(od - 1)}{k - 2} \text{ formülüyle , (k: mekân sayısı)}$$

b bütünleşiklik değeri = $\frac{a}{dk}$ formülüyle elde edilmiştir. (dk: k mekân sayısı için optimum bütünleşiklik, bkz. Ek2).

Mekânlarla eşleştirilen bu değerler rakamsal olarak küçükten büyüğe doğru sıralanmıştır. Tablolarda 0'a yaklaşan değerler mekânın bütünleşikliğini; 1'e yaklaşan değerler de mekânın yalıtılmışlığını göstermektedir. Mekânlar arasındaki hiyerarşik düzenin kolay okunabilmesi için, tablolardaki a ve b bütünleşikliğine ait değerlerde eşitlik söz konusu olduğunda bu eşitlik aynı renkle vurgulanarak gösterilmiştir. b bütünleşiklik değerinin sistem içindeki ortalaması alınarak her ev için ortalama bütünleşiklik değeri bulunmuş ve bu değer bütünleşiklik değer tablolarında "b-Ei/Ki=bütünleşiklik değeri" olarak gösterilmiştir. Evlerin dışa göre bütünleşiklikleri bu değerler üzerinden karşılaştırılmıştır. Ortalama b bütünleşiklik değerinden küçük değerler veren mekânlar bütünleşik mekânlar, ortalama b bütünleşiklik değerinden büyük değerler veren mekânlar yalıtılmış mekânlar olarak tablolarda ayrıca renklendirilmiştir. Bu veriler doğrultusunda, oluşturulan iki konut grubuna ait evler arasındaki benzerlikler ve farklılıklar ortaya çıkarılmıştır.

4.4. Mekân Dizimi Analizleri

4.4.1. I. Konut Grubu Mekân Dizimi Analizleri

4.4.1.1. K1 Evi

Bahçe içinde yer alan iki kütleden oluşan bu ev, Yahşibey Köyü'nde ayakta kalan tek hanaydır. Üç bölümden oluşan yaşama alanının yanında yer alan depo mekânları üzeri saçakla örtülü bir avluyla birleşmektedir. Yapıldığı yıllarda yarı açık ve hayatın bir parçası olan pişirme mekânı, zaman içerisinde kapatılmış ve hayatın yerini çalışmada avlu olarak tanımlanan bir başka ara mekân almıştır. İlk kütle yaşama mekânları ve depolardan oluşmaktadır. Üzeri kapalı bir avludan girilen bu kütle altı iç parçadan oluşmuştur. İkinci kütle barınak ve tuvalet olmak üzere iki iç mekâna ayrılmıştır (Çizelge 4.1).

Mekân dizimi analizlerine bakıldığında bu evin biri iç diğeri ara olmak üzere iki merkezi olduğu görülmektedir (Çizelge 4.2). Bahçeden sonra ikinci ara mekân olan avlu (*ara2*) ve avludan ulaşılan mutfak (*iç3*) evin en bütünleşik mekânlarıdır. Bu evin en yalıtılmış mekânı bir iç mekân olan odadır (*iç8*). Sığ merkezli olan bu evin maksimum derinliği altıdır. Bu evin bütünleşiklik yüzdesi %50'dir. Dağılımsız ve asimetrik geçirgenlik örüntüsüne sahip olan bu sistemin bütünleşiklik değerleri karşılaştırıldığında, köydeki diğer yapılardan farklı olarak, iç

mekânlar arasında bir hiyerarşi olduğu gözlenmiştir (Çizelge 4.2). Mekân dizimi, dışarıdan içeriye doğru, ara mekân olan bahçeyle (*ara1*) başlayıp, oda, mutfak gibi iç mekânlarla sürmekte ve en yalıtılmış mekân olan odada (*iç8*) son bulmaktadır. Bu evin mekân dizimi “*dış-ara-iç-bağlayıcı-iç*” şekline indirgendiğinde ve bütünlüşiklik değerleri de göz önüne alındığında, yaşamın ara mekân olan avluda geçtiği, en yalıtılmış mekân olan odada (*iç8*) özelleştiği ve bağlayıcı olan merdivenin iç mekânlar arasında konumlandığı belirlenmiştir (Şekil 4.10).

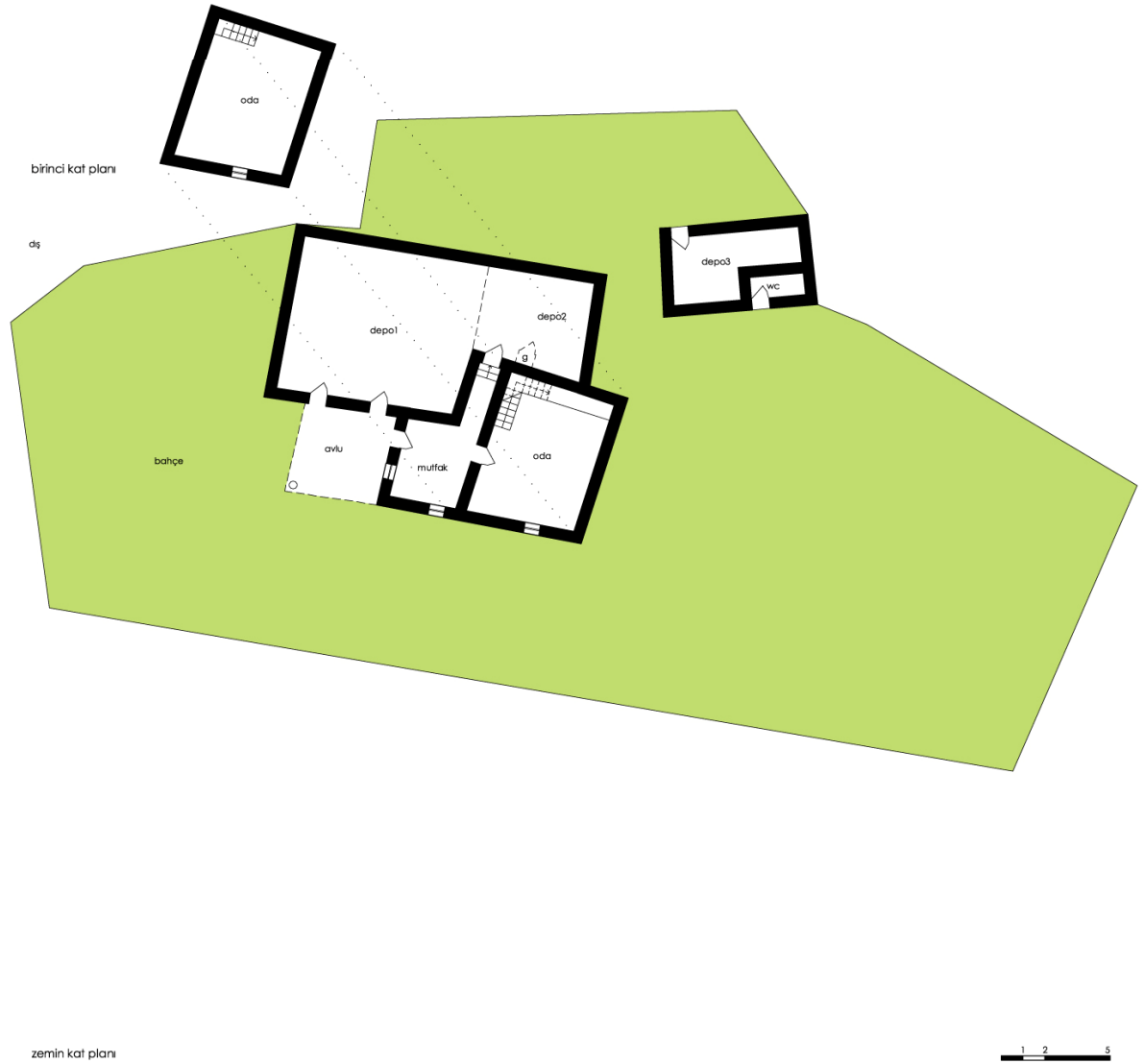

Şekil 4.10 K1 evi indirgenmiş mekân dizimi gösterimi

Çizelge 4.1 K1 evi kat planları

K1 EVİ

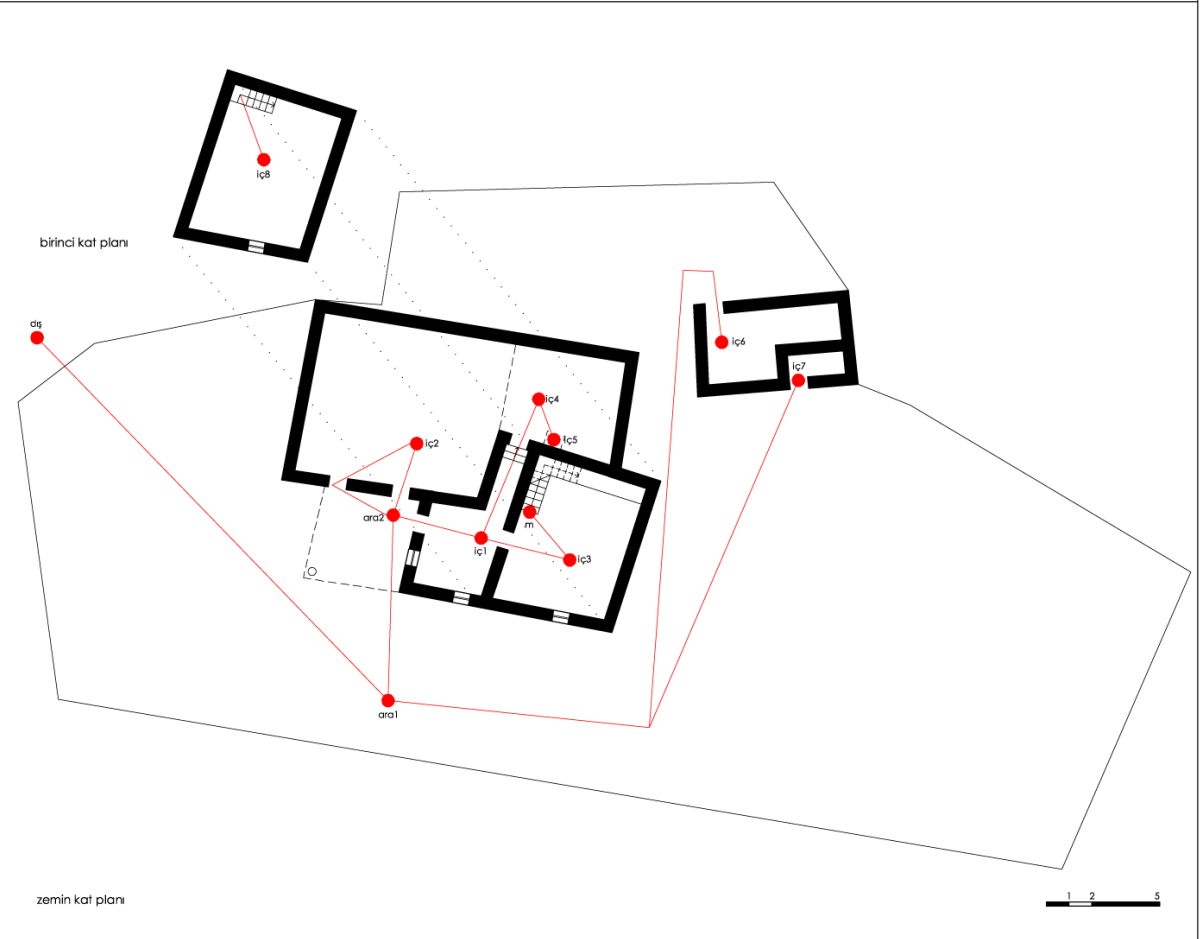
K1 EVİ kat planları

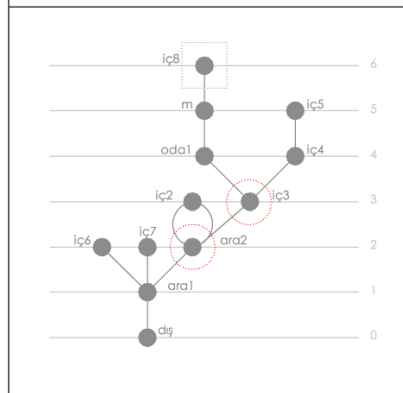
Çizelge 4.2 K1 evi mekân dizimi planları

K1 EVİ

K1 EVİ mekân dizimi planı

K1 EVİ düzeltilmiş mekân dizimi planı(dışa göre)

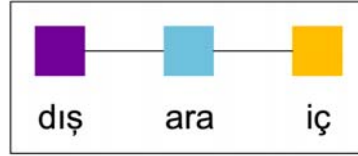
K1 EVİ bütünlük değerleri

k:k1=1,275 mekan sayısı 12; max. derinlik 6					
		a bütünlük değeri	b bütünlük değeri	maksimum derinlik	o.d
bütünlük mekanlar	ara2	0,183	0,642	5	1,916
	iç1	0,183	0,642	3	1,916
	iç3	0,283	0,992	4	2,416
	ara1	0,316	1,108	5	2,583
	iç4	0,316	1,108	4	2,583
	iç2	0,350	1,228	5	2,750
	iç7	0,416	1,461	6	3,083
	m	0,416	1,459	5	3,083
yalıtım mekanlar	D	0,416	1,461	6	3,083
	iç6	0,416	1,461	6	3,083
	iç5	0,483	1,694	5	3,416
	iç8	0,583	2,045	6	3,916

4.4.1.2. K2 Evi

İki kütleden oluşan bu evin bahçeden sonra iki ara mekânı daha vardır; bunlar giriş (*ara2*) ve mutfaktır (*ara3*). Pişirme alanı, yarı açık bir ara mekân olup, yaşama alanından ayrılmış durumdadır. Tuvalet I.konut grubundaki diğer evlerde görüldüğü gibi, bu evde de bahçe içinde ve yaşama alanından ayrılmıştır (Çizelge 4.3). Bu evde iç dört, ara da üç parçadan oluşmaktadır.

Mekân dizimi analizlerine göre, bu evin iki ara merkezi bulunmaktadır. Bu evin en bütünleşik mekânları giriş (*ara2*) ve bahçe (*ara1*), en yalıtılmış mekânı da gusülhanedir (*iç3*). En bütünleşik mekânların dışa göre olan derinlikleri incelendiğinde, bu evin sığ merkezli olduğu saptanmıştır. Maksimum derinliği 4 olan K2 evinin bütünleşiklik yüzdesi %37,5'tur (Çizelge 4.21). Bu yüzdenin düşük değerde olması; sistemin ortalama bütünleşiklik değerinin altında olan mekânların çokluğunu göstermektedir. Bu ev dağınıksız ve simetrik geçirgenlik örüntüsüne sahiptir. Bu evin bütünleşiklik değer tabloları incelendiğinde, mekânlararası hiyerarşinin az olduğu gözlemlenmektedir. Bu evin indirgenmiş mekân kurgusu; “*dış-ara-iç*”tir (Şekil 4.11). Sistemin bütünleşiklik değerleri karşılaştırıldığında, ara mekânların bütünleşik, iç mekânların da yalıtılmış olduğu görülmektedir (Çizelge 4.3).

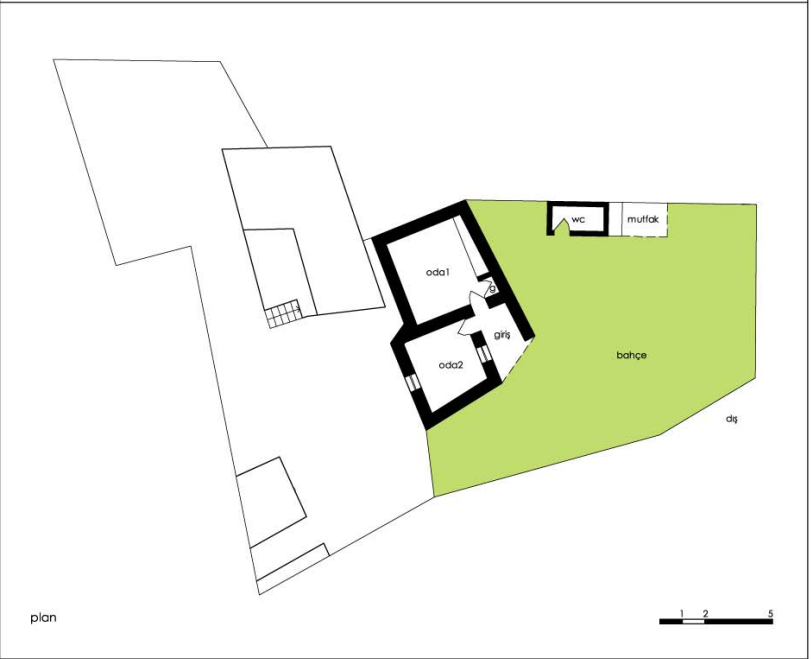
Şekil 4.11 K2 evi indirgenmiş mekân dizimi gösterimi

Çizelge 4.3 K2 evi planı ve mekân dizimi planı

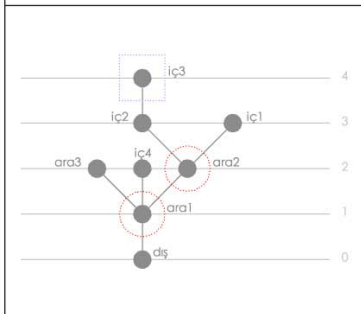
K2 EVİ

K2 EVİ planı

K2 EVİ düzeltilmiş mekân dizimi planı(dışa göre)

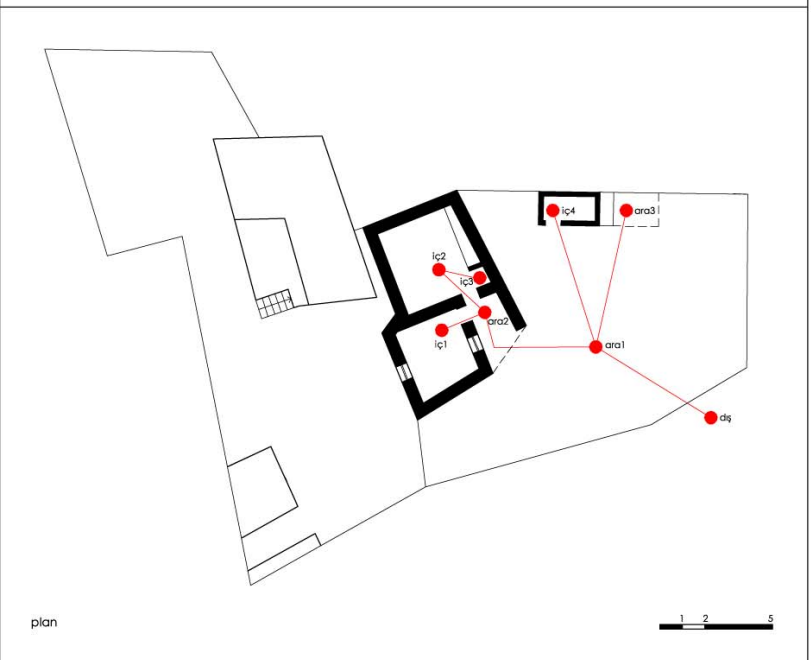

K2 EVİ bütünlüklük değerleri

k-k2=0,936
mekan sayısı 8; max. derinlik 4

		a bütünlüklük değeri	b bütünlüklük değeri	maksimum derinlik	a.d
dışa göre mekanlar	ara2	0,125	0,381	2	1,375
	ara1	0,125	0,381	3	1,375
	ic2	0,166	0,508	3	1,500
	ic4	0,375	1,143	4	2,125
içine göre mekanlar	ara3	0,375	1,143	4	2,125
	ic1	0,375	1,143	3	2,125
	d	0,375	1,143	4	2,125
	ic3	0,541	1,651	4	2,625

K2 EVİ mekân dizimi planı

4.4.1.3. K3 Evi

Bahçe içinde yarı açık olan pişirme mekânı, tuvalet ve depo ile birlikte yaşama alanından ayrılmış durumdadır. İki oda ve bir gusülhaneden oluşan yaşama mekânları hayata açılmaktadır (Çizelge 4.4). Bir bağlayıcının bulunduğu bu evde iç beş, ara ise üç parçadan oluşmaktadır.

Mekân dizimi analizlerine göre, K3 evinin biri ara, diğeri bağlayıcı olan iki merkezi bulunmaktadır. En bütünleşik mekânları bahçe (*ara1*) ve merdiven (*m*) olan bu evin en özelleşmiş mekânı, I. konut grubundaki diğer evlerde de olduğu gibi gusülhanedir. En bütünleşik mekânların derinliklerinin rakamsal olarak düşük değeri evlerin sık merkezli olduğunu göstermektedir. Maksimum derinliği 5 olan bu evin bütünleşiklik yüzdesi %30'dur (Çizelge 4.21). Dıştan içe doğru olan dağılımsız ve asimetrik geçirgenlik örüntüsü görülen bu evde sistem içi hiyerarşinin mekân sayısına oranla düşük olduğu saptanmıştır. İndirgenmiş mekân dizimi; “*dış-ara-bağlayıcı-ara-iç*” olan bu evde, merdivenin ara mekânları birbirine bağladığı Şekil 4.12’de görülmektedir. Bu evin bütünleşiklik değer tabloları iç mekânların sistem içinde yalıtılmış, ara mekânların ise sistemle bütünleşik ilişkide olduğunu göstermektedir (Çizelge 4.4).

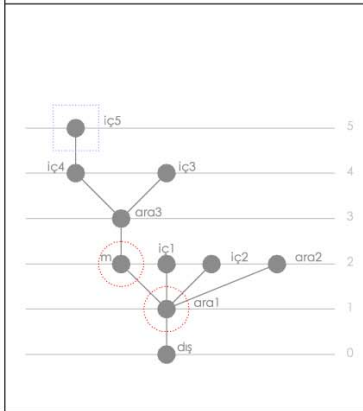
Şekil 4.12 K3 evi indirgenmiş mekân dizimi gösterimi

Çizelge 4.4 K3 evi planı ve mekân dizimi planı

K3 EVİ MEKÂN DİZİMİ ANALİZLERİ

K3 EVİ düzeltilmiş mekân dizimi planı(dışa göre)

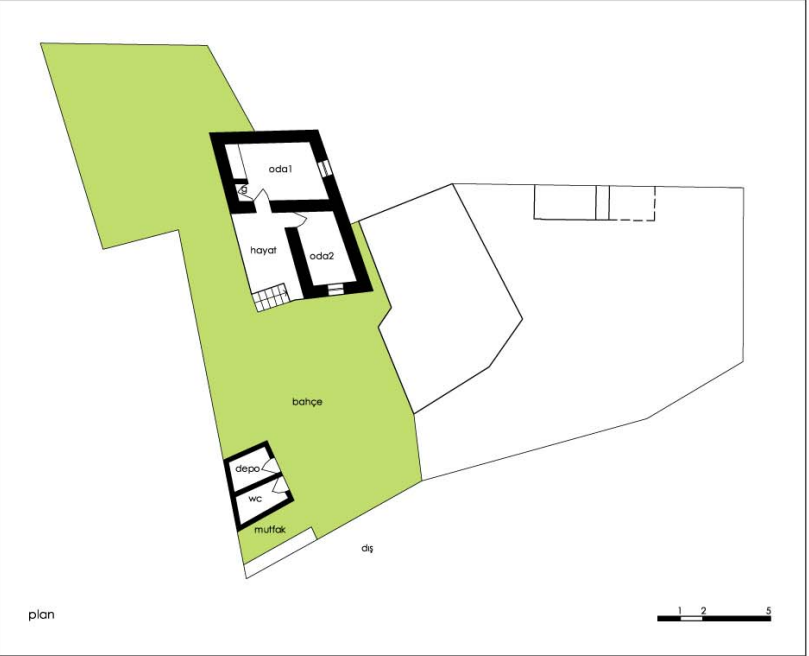
K3 EVİ bütünsellik değerleri

k-k3=1,126

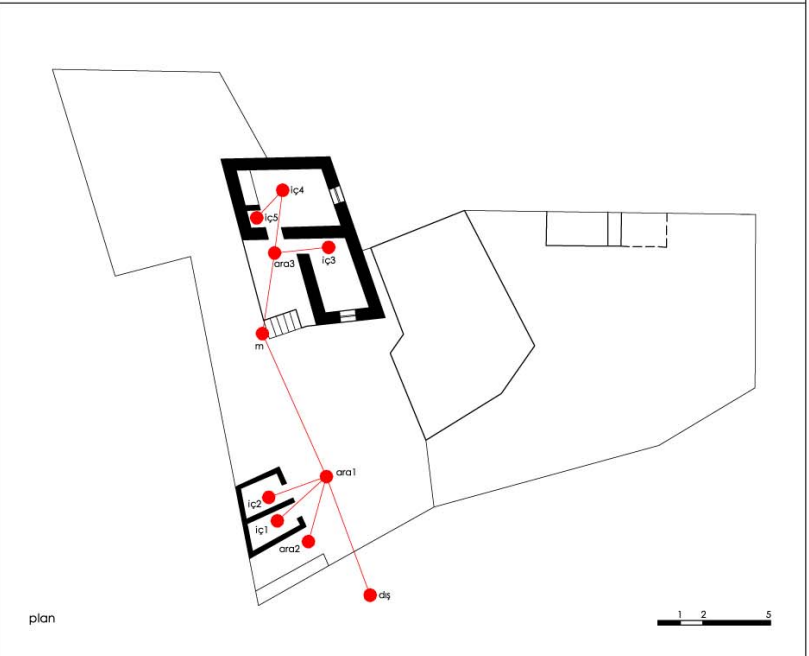
mekan sayısı 10; max. derinlik 5

		a	b	maksimum	a.d
	bütünsellik	değeri	değeri	derinlik	
dışarıya	ara1	0,175	0,571	4	1,700
	m	0,175	0,571	3	1,700
	ara3	0,225	0,735	3	1,900
içine	iç2	0,375	1,225	5	2,500
	iç1	0,375	1,225	5	2,500
	ara2	0,375	1,225	5	2,500
	d	0,375	1,225	5	2,500
	iç4	0,375	1,225	4	2,500
	iç3	0,425	1,388	4	2,700
	iç5	0,541	1,879	5	3,300

K3 EVİ planı

K3 EVİ mekân dizimi planı

4.4.1.4. K4 Evi

Bahçe içinde çeşitli zemin ve saçaklarla farklılaşan ara mekânları olan bu ev, tek bir kütleden oluşmuştur. Zaman içinde, evde yaşayanların ihtiyaçları doğrultusunda, hayat ve mutfak kapatılarak iç mekân haline getirilmiştir. Bu müdahale ile, salon olarak adlandırılan ayrı bir yaşama mekânına ve evin içinden ulaşılan bir banyoya sahip olunmuştur. Mutfaktan geçilerek ulaşılan banyo, I.gruptaki diğer yapılardan farklı olarak, yaşama alanıyla aynı kütle içinde bulunmaktadır. Banyo, mutfak ve hayatın kapatılmasından sonra yapıya eklenen bir parçadır. Evin geçirdiği bu yapısal değişim, mekân kurgusuna da yansımaktadır. Bahçeden ulaşılan tuvalet müdahaleden sonra depo olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bu ev altı iç ve dört ara mekândan oluşmaktadır.(Çizelge 4.5).

Mekân dizimi analizlerine göre, be ev tek merkezlidir. Ara merkezli olan bu evin en bütünleşik mekânı giriş (*ara4*) ve en yalıtılmış mekânı da banyodur (*iç3*). En bütünleşik mekânın derinliği evin sığ merkezli olduğunu göstermektedir. Maksimum derinliği 5 olan bu evin bütünleşiklik yüzdesi %27'dir. Bu değer araştırmaya dâhil edilen tüm evler arasında görülen en düşük yüzdendir (Çizelge 4.21). Simetrik ve dağınıksız geçirgenlik örüntüsüne sahip olan bu evin mekânları arasındaki hiyerarşi düşüktür. “*dış-ara-iç*” indirgenmiş mekân dizimine sahip olan bu evin iç1 dışındaki tüm iç mekânları sistemden yalıtılmışlardır (Şekil 4.13; Çizelge 4.5). Bu ev geçirdiği çeşitli yapısal değişimlere rağmen, gerek iç kurguya ait derinlik değeri, gerekse mekân dizimi olarak I. konut grubuna ait diğer yapılarla benzerlik gösterir (Çizelge 4.5).

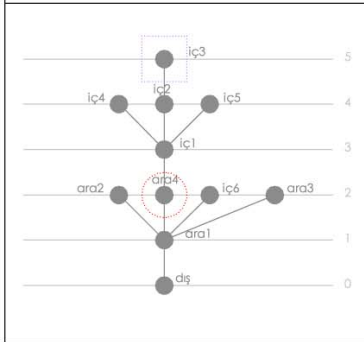
Şekil 4.13 K4 evi indirgenmiş mekân dizimi gösterimi

Çizelge 4.5 K4 evi planı ve mekân dizimi planı

K4 EVİ

K4 EVİ düzeltilmiş mekân dizimi planı(dışa göre)

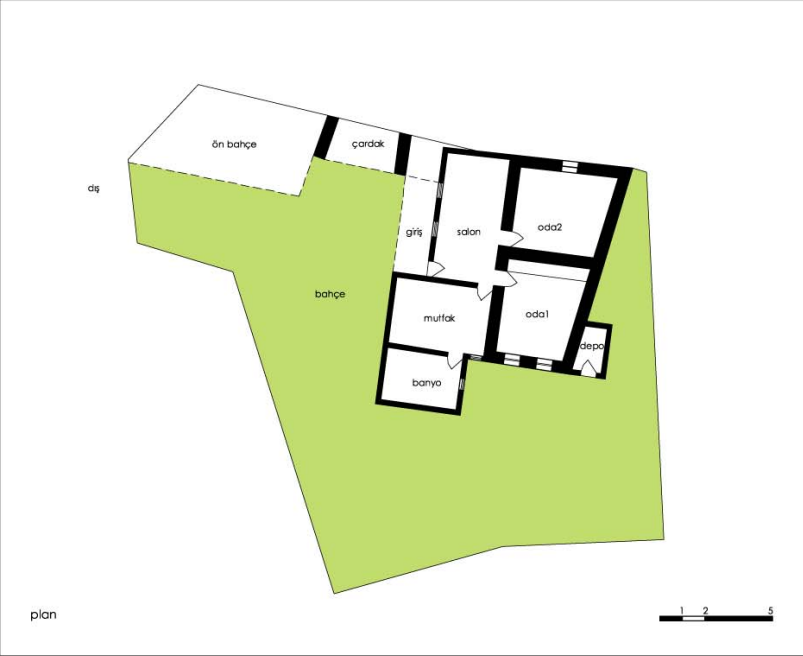

K4 EVİ bütünlüklilik değerleri

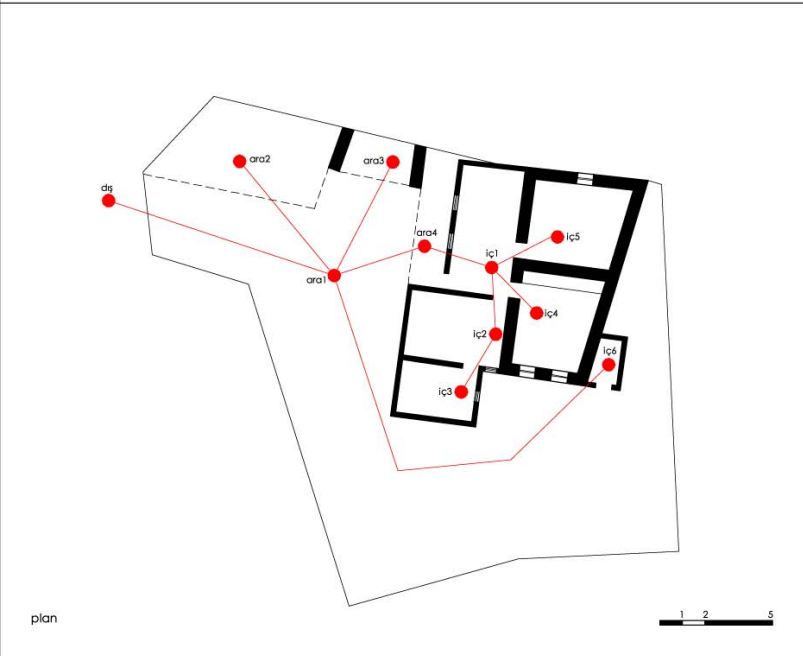
k-k4=1,088
mekan sayısı 11; max. derinlik 5

		a bütünlüklilik değeri	b bütünlüklilik değeri	maksimum derinlik	a.d
dışa bakan mekanlar	ara4	0,161	0,547	3	1,727
	ara1	0,181	0,616	4	1,818
	iç1	0,181	0,616	3	1,818
	iç2	0,323	1,095	4	2,454
içine bakan mekanlar	ara3	0,363	1,232	5	2,636
	iç6	0,363	1,232	5	2,636
	ara2	0,363	1,232	5	2,636
	iç4	0,363	1,232	4	2,636
	iç5	0,363	1,232	4	2,636
	D	0,363	1,232	5	2,636
	iç3	0,505	1,712	5	3,272

K4 EVİ planı

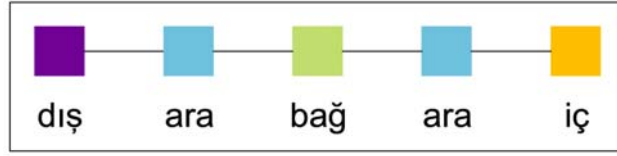
K4 EVİ mekân dizimi planı

4.4.1.5. K5 Evi

Köyün kuruluş yıllarında yapılan bu ev; köydeki bir odalı yapı tipolojisinin en iyi örneklerindendir. Bahçe içinden üç basamakla ulaşılan hayat, odaya ve yarı açık olan pişirme mekânına geçişi sağlamaktadır. Tuvalet ve yarısı yıkık durumdaki ahır, bahçeden ulaşılan ayrı birimlerdir. Depo mekânları yaşama mekânıyla kütleli olarak bitişik olmasına rağmen, sadece bahçeden ulaşılabilen ayrıştırılmış mekânlardır. Toplam on bir mekânı olan bu evde iç beş, ara ise dört parçadan oluşmaktadır (Çizelge 4.6).

Mekân dizimi analizlerine göre bu ev tek merkezlidir. Ara merkezli bu evin en bütünleşik mekânı bahçe (*ara1*), en yalıtılmış mekânı da gusülhanedir (*iç3*). En bütünleşik mekânın derinliği 1 olan bu ev sıkı merkezlidir. Maksimum derinliği 5 olan bu evin bütünleşiklik yüzdesi %73'tür. Bu değer araştırmaya dâhil edilen evler arasındaki en yüksek bütünleşiklik yüzdesidir (Çizelge 4.21). K5 evi, dağınıksız ve simetrik geçirgenlik örüntüsüne sahiptir. K5 evine ait bütünleşiklik değer tablosu incelendiğinde, ara mekânlar arasında görülen hiyerarşinin, iç mekânlar görülmediği saptanmıştır. Bu evin indirgenmiş mekân dizimi; “*dış-ara-bağ-ara-iç*”tir (Şekil 4.14). Merdiven, K3 evinde de görüldüğü gibi, ara mekânları birbirine bağlamaktadır. Sistemin bütünleşiklik değerleri karşılaştırıldığında, ana yaşama alanı olan odanın (*iç1'in*) sistem içinde yalıtılmış olduğu belirlenmiştir. (Çizelge 4.6).

Şekil 4.14 K5 evi indirgenmiş mekân dizimi gösterimi

Çizelge 4.6 K5 evi planı ve mekân dizimi planı

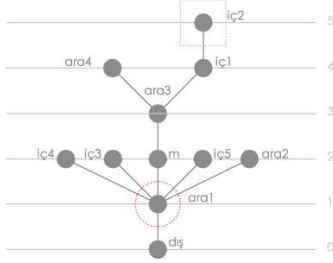
K5 EVİ

K5 EVİ planı

K5 EVİ düzeltilmiş mekân dizimi planı(dışa göre)

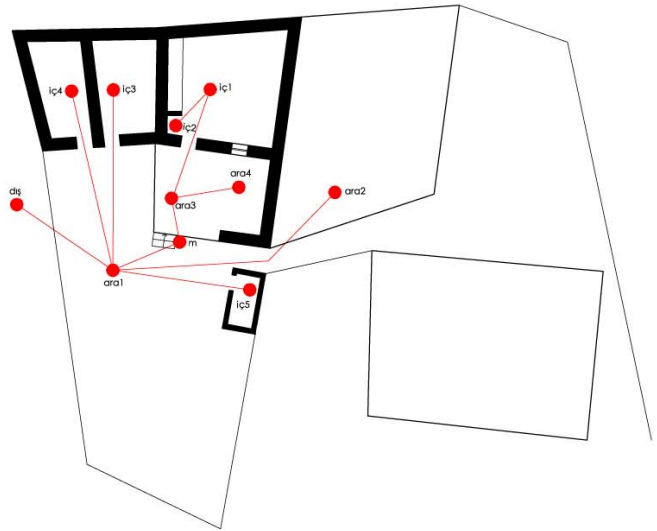

K5 EVİ bütünlüklük değerleri

k-k5=1,100
mekan sayısı 11; max. derinlik 5

	a	b	maksimum	a.d
bütünlük değeri	bütünlük değeri	derinlik		
ara1	0,141	0,477	4	1,636
m	0,161	0,545	3	1,727
ara3	0,222	0,752	3	2,000
ic4	0,323	1,094	5	2,454
ic3	0,323	1,094	5	2,454
d	0,323	1,094	5	2,454
ic5	0,323	1,094	5	2,454
ara2	0,323	1,094	5	2,454
ic1	0,363	1,230	4	2,636
ara4	0,404	1,369	4	2,818
ic2	0,669	2,267	5	3,454

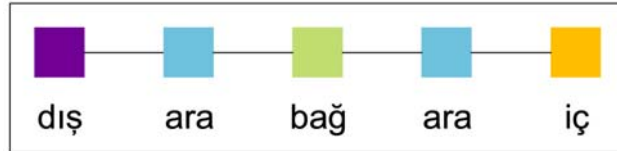
K5 EVİ mekân dizimi planı

4.4.1.6. K6 Evi

1920’li yıllarda yapılmış olan bu ev, köydeki iki odalı yapı tipolojisinin bozulmadan günümüze ulaşmış örneklerindendir. İki kademeli olan bahçenin giriş kotundan depoya ve hayvan barınağına ulaşılmaktadır. Merdivenle çıkılan üst bahçeden de yaşama alanlarının olduğu kütleye ve tuvalete ulaşılmaktadır. Barınak, tuvalet ve depo I.konut grubunun diğer evlerinde de olduğu gibi, yaşama alanından ayrılmış kütlelerdir. Hayat, ara mekân olan üst bahçeyle içi birbirine bağlayan önemli geçiş alanlarından birisidir (Çizelge 4.7). Toplam on iki mekânı olan bu ev, yedi iç ve üç ara mekândan oluşmaktadır.

Mekân dizimi analizlerine göre, bu ev iki merkezlidir. Ara ve bağlayıcı merkezli olan bu evin en bütünleşik mekânları hayat (*ara3*) ve merdivendir (*m*). En yalıtılmış mekânı, I. konut grubundaki diğer evlerde de olduğu gibi, gusülhanedir (*iç7*). En bütünleşik mekânların ortalama derinlik değerleri tüm sistemdeki en bütünleşik mekânların ortalama derinliğinden büyük olduğu için, bu ev derin merkezlidir. Maksimum derinliği 6 olan bu evin bütünleşiklik yüzdesi %33’tür (Çizelge 4.21). Dağılımsız ve asimetrik geçirgenlik örüntüsüne sahip olan bu evin mekânları arasında hiyerarşik farklılıklar olduğu belirlenmiştir (Çizelge 4.7). İndirgenmiş mekân dizimi; “*dış-ara-bağlayıcı-ara-iç*” olan bu evde merdiven ara mekânlar arasında konumlanmıştır (Şekil 4.15). Bütünleşiklik değer tablosuna göre, be evin iç mekânları sistemden yalıtılmışlardır (Çizelge 4.7).

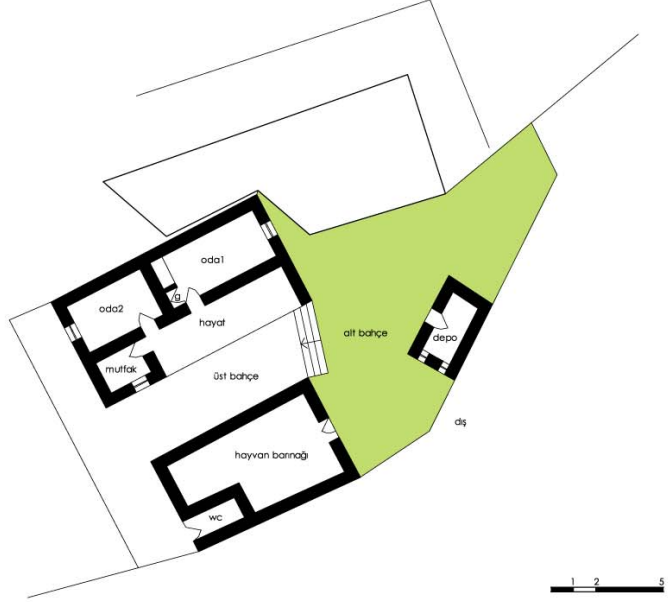
Şekil 4.15 K6 evi indirgenmiş mekân dizimi gösterimi

Çizelge 4.7 K6 evi planı ve mekân dizimi planı

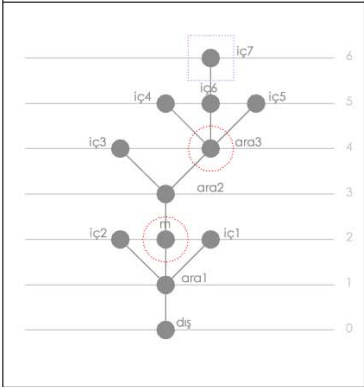

K6 EVİ

K6 EVİ planı

K6 EVİ düzeltilmiş mekân dizimi planı(dışa göre)

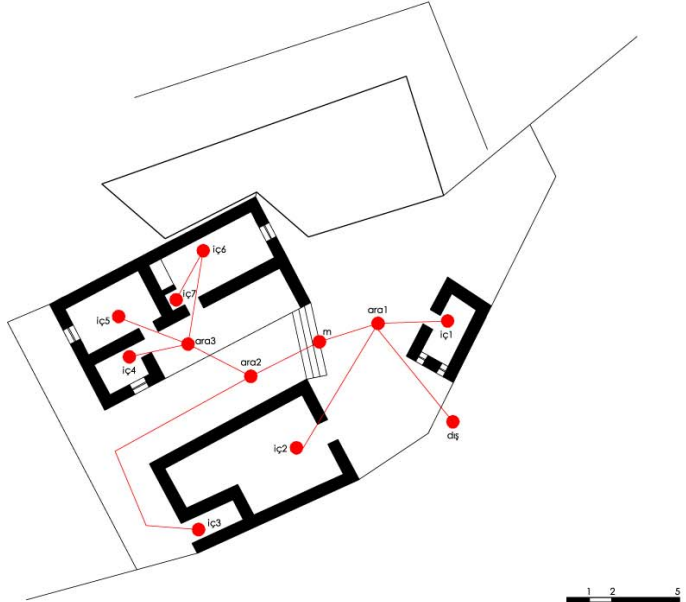

K6 EVİ bütünlüklük değerleri

k-k6=1,227
mekan sayısı 12; max. derinlik 6

		a bütünlüklük değeri	b bütünlüklük değeri	maksimum derinlik	a.d
Bütünleşik mekanlar	m	0,216	0,760	4	2,083
	ara3	0,216	0,760	4	2,083
	ara2	0,200	0,701	3	2,000
	ara1	0,283	0,992	5	2,416
Yalıtılmış mekanlar	ic3	0,350	1,228	4	2,750
	ic6	0,350	1,228	5	2,750
	ic5	0,383	1,344	5	2,916
	ic4	0,383	1,344	5	2,916
	ic2	0,450	1,578	6	3,250
	D	0,450	1,578	6	3,250
	ic1	0,450	1,578	6	3,250
	ic7	0,466	1,637	6	3,333

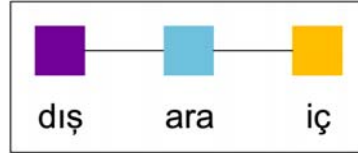
K6 EVİ mekân dizimi planı

4.4.1.7. K7 Evi

Yaşama alanları ve tuvalet bahçe içinde ayrılmış iki kütledir. İhtiyaçlar doğrultusunda hayat kapatılarak iç mekân haline getirilmiştir. Hayatın iç mekâna dönüştürülmesinden sonra evin girişine bir saçak eklenerek yeni bir ara mekân oluşturulmuştur. Toplam dokuz mekânı bulunan bu evde; iç mekânlar altı, ara mekânlar ise iki parçadan oluşmaktadır.

Mekân dizimi analizleri incelendiğinde, bu evin tek merkezli olduğu görülmektedir. Bu ev en bütünleşik mekânın iç mekân olması ile I. konut grubunda farklılaşma yaratmıştır. Bu evin en bütünleşik mekânı salon (iç2), en yalıtılmış mekânı ise gusülhanedir (iç6). En bütünleşik mekânının derinliği 3 olan bu ev, derin merkezlidir. Bu evin maksimum derinliği 5'tir. Bütünleşiklik yüzdesi %44 olan bu ev, dağınıksız ve asimetrik geçirgenlik örüntüsüne sahiptir (Çizelge 4.21). Bütünleşiklik değer tablosu incelendiğinde, bu evin iç mekânları arasında bir hiyerarşi olduğu görülmektedir. “dış-ara-iç” indirgenmiş mekân dizimine sahip olan bu evi I. konut grubundaki diğer evlerden ayıran en önemli fark, iç mekânlar arasında görülen hiyerarşidir (Şekil 4.16; Çizelge 4.8). İki odalı yapı tipolojisinin bozulup, önceden ara mekânlar olan mutfak ve hayatın iç yaşama katılmasının içeride özelleşmeye ve buna bağlı olarak da mekânlararası hiyerarşiye neden olduğunu belirlenmiştir (Çizelge 4.8). Müdahaleye uğramamış köy evlerinde ara mekân olan hayat, bu evde iç mekâna dönüştürülmüştür. Bu durum zaman içinde köydeki ev yaşamının ara mekânlardan iç mekânlara kayışının örneği olarak gösterilebilir.

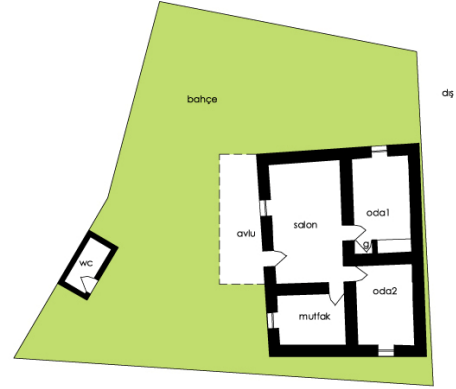
Şekil 4.16 K7 evi indirgenmiş mekân dizimi gösterimi

Çizelge 4.8 K7 evi planı ve mekân dizimi planı

K7 EVİ

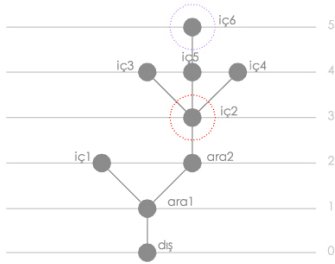
K7 EVİ planı

plan

1 2 5

K7 EVİ düzeltilmiş mekân dizimi planı(dışa göre)

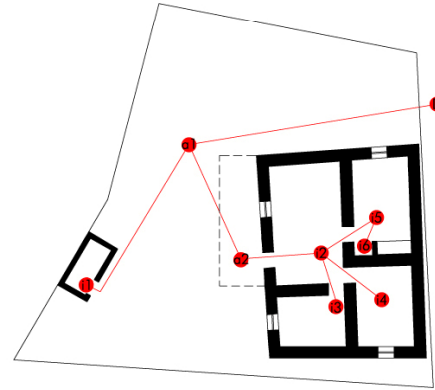

K7 EVİ bütünlüklilik değerleri

k-k7=1,189
mekan sayısı 9; max. derinlik 5

		a bütünlüklilik değeri	b bütünlüklilik değeri	maksimum derinlik	a.d
bütünlük mekanlar	iç2	0,158	0,500	3	1,555
	ara2	0,190	0,600	3	1,666
	ara1	0,285	0,901	4	2,000
	iç5	0,317	1,000	4	2,111
yolculuk mekanlar	iç4	0,380	1,201	4	2,333
	iç3	0,380	1,201	4	2,333
	D	0,507	1,602	5	2,777
	iç1	0,507	1,602	5	2,777
	iç6	0,539	1,702	5	2,888

K7 EVİ mekân dizimi planı

plan

1 2 5

4.4.2. II. Konut Grubu Mekân Dizimi Analizleri

4.2.2.1. E1 Evi

Eve, bahçe kotundan bir metre yukarıdaki yarı açık terastan girilmektedir. Giriş terasına açılan iki kapıdan bir tanesi yaşama mekânına, diğeri de mutfığa geçiş sağlamaktadır. Yaşama mekânından kedi merdiveniyle ulaşılan asma kat, yatak odasıdır. Yatak odası bir çatı terasına açılmaktadır. Bu ev, II. konut grubunun oluşumuna öncülük eden evdir. Yahşibey Köyü’nde yaşayanlar tarafından inşa edilen bu ev, satın alındıktan sonra, ev sahibinin istekleri doğrultusunda mimar tarafından yenilenmiş ve bugünkü halini almıştır. Yapı üretim biçimi olarak I.konut grubuna dâhil olan evin, araştırma içinde II. konut grubunda yer almasının nedeni geçirdiği değişimin mekân kurgusuna olan etkileridir. Bu değişimle eve, I. konut grubundaki diğer evlerde olmayan, çatı terası ve asma kat gibi yeni mekânlar eklenmiştir. Evdeki hareketi belirleyen bu eklemlenme, kullanıcının ve mimarın müdahalesiyle gerçekleştiği için bu ev, II. konut grubuna dâhil edilmiştir (Çizelge 4.9).

Mekân dizimi analizleri incelendiğinde; bu evin iki merkezli olduğu görülmektedir. İç ve ara merkezli olan bu evin en bütünleşik mekânları; teras1 (*ara2*) ve yaşama mekânlarıdır (*iç1*). Bu evin en yalıtılmış mekânı bir ara mekân olan çatı terasıdır (*ara3*). En bütünleşik mekânlarının derinliklerinin 3 ve 4 oluşu; bu evin derin merkezli olduğunu göstermektedir. Maksimum derinliği 7 olan bu evin bütünleşiklik yüzdesi %60’tır (Çizelge 4.21). Dağılımlı ve asimetrik geçirgenlik örüntüsüne sahip olan bu evin mekânları arasında hiyerarşi farklılıkları görülmektedir. “*dış-ara-bağlayıcı-ara-iç-bağlayıcı-iç-ara*” indirgenmiş mekân dizimine sahip olan bu evde merdiven hem ara mekânları hem de iç mekânları birbirine bağlamaktadır. Bu evde I. konut grubundaki evlerden farklı olarak göze çarpan en önemli özellik, mekânlararası ringdir. En bütünleşik mekân olan *iç1*’e *ara2* mekânından dolaysız ulaşmanın yanı sıra, *ara2* mekânından sonra iki iç mekân üzerinden de ulaşmak olanaklıdır. I.konut grubundan ayıran bir başka önemli özellik de, kurgunun I. konut grubundaki tüm evlerde olduğu gibi içte son bulmayıp, içten sonra tekrar ara mekâna geçmesi ve ara mekânda son bulmasıdır. Bu evin araştırmaya dâhil edilen evler içinde dışa göre en yalıtılmış ev olduğu Çizelge 4.21’de görülmektedir. Mekân kurgusunun asimetrikliği ve derinliğin mekân sayısına oranla fazla oluşu bu evin dışarıya göre yalıtılmış olmasının önemli nedenleridir(Çizelge 4.9).

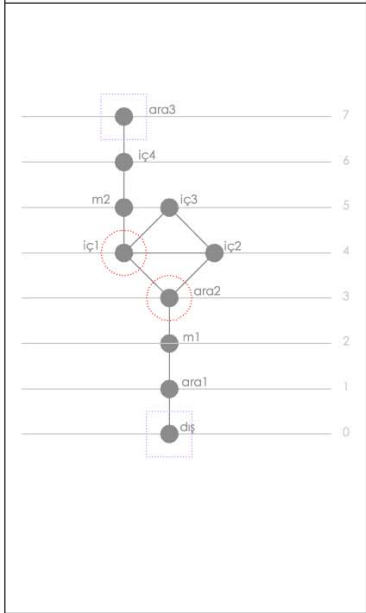
Şekil 4.17 E1 evi indirgenmiş mekân dizimi gösterimi

Çizelge 4.9 E1 evi kat planları ve mekân dizimi planları

E1 EVİ

E1 EVİ düzeltilmiş mekân dizimi planı(dışa göre)

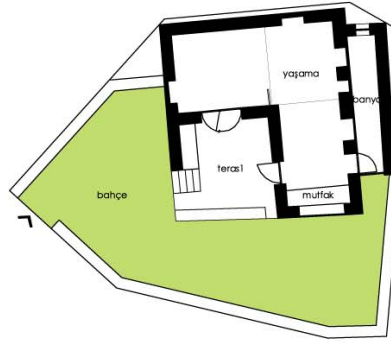

E1 EVİ bütünlüklilik değerleri

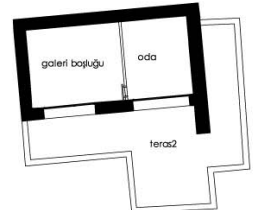
k-ev1=1,355
mekan sayısı 10; max. derinlik 7

		a bütünlüklilik değeri	b bütünlüklilik değeri	maksimum derinlik	a.d
yollara mekanlar	iç1	0,225	0,735	4	1,900
	ara2	0,225	0,735	4	1,900
	m1	0,325	1,062	5	2,300
	m2	0,325	1,062	5	2,300
	iç2	0,375	1,225	5	2,500
	iç3	0,375	1,225	5	2,500
	iç4	0,475	1,552	6	2,900
	ara1	0,475	1,552	6	2,900
	D	0,675	2,205	7	3,700
	ara3	0,675	2,205	7	3,700

E1 EVİ kat planları

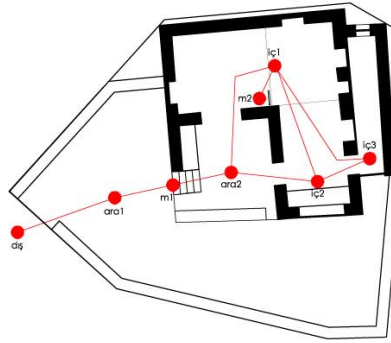
zemin kat planı

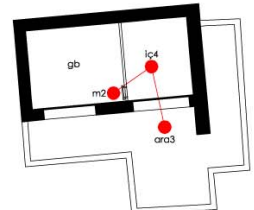
birinci kat planı

1 2 5

E1 EVİ mekân dizimi planı

zemin kat planı

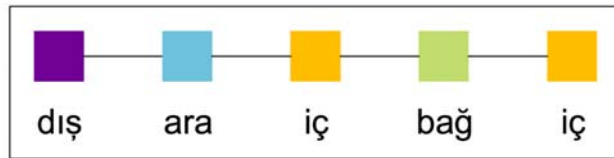
birinci kat planı

1 2 5

4.2.2.2. E2 Evi

Sokak cephesi arazi sınırı ile bir olan bu evin girişi tek kulvarlık yüzme havuzuyla vurgulanan simetri aksındadır. Havuz ve iki yanındaki sert zemin evin giriş kapılarına açılmaktadır. İki kat yüksekliğindeki yaşama mekânının ve evin en önemli ışık kaynağını giriş kapıları oluşturmaktadır. Yaşama mekânının cepheyle bütünleşmiş üç ayrı bölümü vardır. Bu bölümlenmeye göre ıslak hacimler ve merdiven cephenin dolu kısmında toplanmıştır. Asma katta, cephenin dolu kısımlarında, simetri aksına dik bir koridorla birleşen iki ayrı mekân vardır. Bu mekânlar arasındaki galeri boşluğu evdeki gizli bölümlenmeyi ortadan kaldırırken, giriş vurgusunu da arttırmaktadır (Çizelge 4.10). İki kat yüksekliğindeki yaşama mekânının Geleneksel Türk Evi tipolojisindeki eyvan ile benzer özellik gösterdiği düşünülmektedir (al-Hiyari, 2004, s.5). Toplam on dört mekânı olan bu evde iç ve ara altışar parçaya bölünmüştür.

Mekân dizimi analizlerine göre bu ev tek merkezlidir. İç merkezli olan bu evin en bütünleşik mekânı simetri aksının orta noktasında bulunan yaşama alanı (*iç1*), en yalıtılmış mekânı da odunluktur (*iç6*). Bu evin en bütünleşik mekânının derinliğinin 3 oluşu, evin derin merkezli olduğunu göstermektedir. Maksimum derinlik değeri 6 olan bu evin bütünleşiklik yüzdesi % 43'tür (Çizelge 4.21). Bu ev, simetrik ve dağılımlı geçirgenlik örüntülerine sahiptir. Ara mekânları eş bütünleşiklik değerleri taşıyan bu evin iç mekânları arasında hiyerarşik farklılıklar görülmektedir. İndirgenmiş mekân dizimi “*dış-ara-iç-bağ-iç*” olan bu evin merdiveni iç mekânları birbirine bağlamaktadır (Şekil 4.18). Bu evin araştırmaya dâhil evlerden önemli bir farkı, özelleşmiş ara mekânlar ve bu mekânların iç ile kurduğu ringdir. Çok sayıda rota alternatifini sunan bu ringler, mekânın derinliğini azaltarak evin bütünleşikliğini arttırmırlar. Sistem içindeki bütünleşiklik yüzdesi düşük olmasına rağmen, yaşama mekânının en bütünleşik mekân olması ve diğer bütünleşik mekânlarla ring ilişkisi kurması evin dışa göre olan bütünleşikliğini arttırmıştır. Asma katta bulunan iki mekân ise, odunluktan sonra en yalıtılmış ve eylemlerin özelleştiği alanlardır. (Çizelge 4.11).

Şekil 4.18 E2 evi indirgenmiş mekân dizimi gösterimi

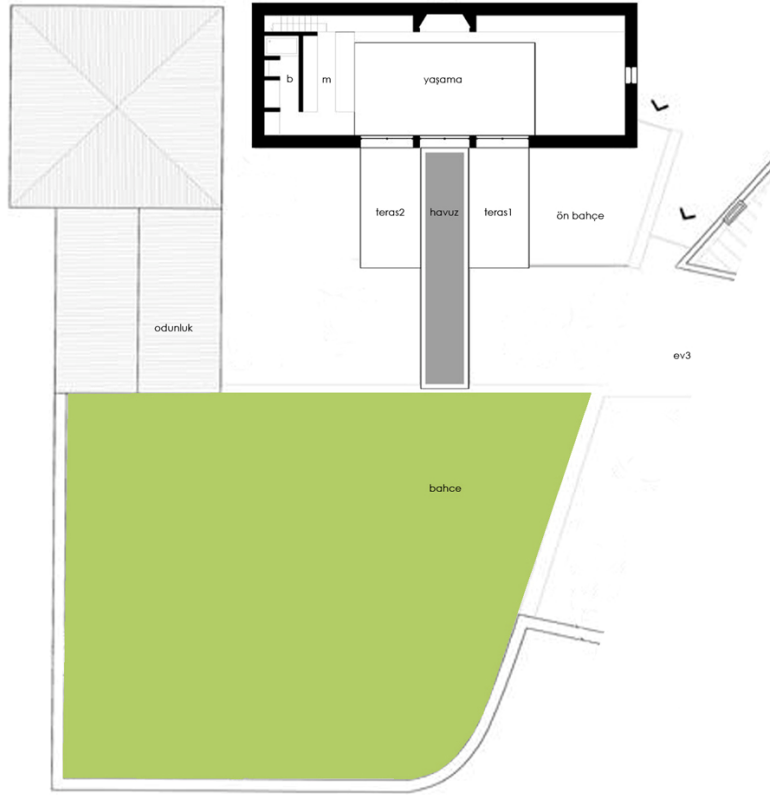
Çizelge 4.10 E2 evi kat planları

E2 EVİ

E2 EVİ kat planları

birinci kat planı

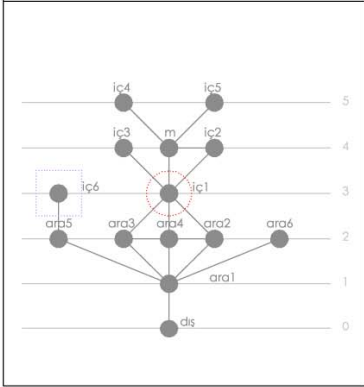
zemin kat planı

1 2 5

Çizelge 4.11 E2 evi mekân dizimi planları

E2 EVİ düzeltilmiş mekân dizimi planı(dışa göre)

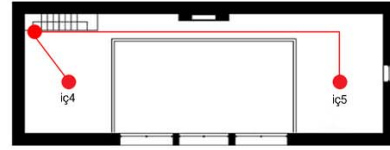
E2 EVİ bütünlüklük değerleri

k-ev2=0,939
mekan sayısı 14; max. derinlik 6

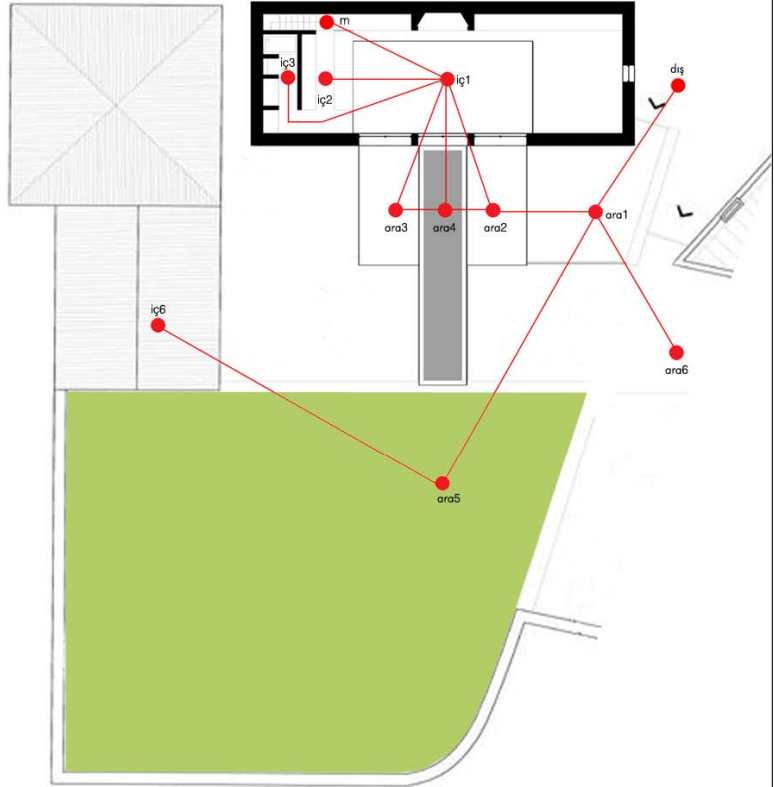
		a	b	maksimum	
		bütünlüklük	bütünlüklük	derinlik	o.d
		değeri	değeri		
bütünlük mekânlar	iç1	0,095	0,356	4	1,571
	ara1	0,154	0,579	4	1,928
	ara4	0,154	0,579	3	1,928
	ara2	0,154	0,579	3	1,928
	ara3	0,154	0,579	3	1,928
	m	0,214	0,801	5	2,285
yalıtılmış mekânlar	iç2	0,261	0,980	5	2,571
	ara5	0,273	1,025	5	2,642
	iç3	0,273	1,025	5	2,642
	D	0,297	1,114	5	2,785
	ara6	0,297	1,114	5	2,785
	iç4	0,345	1,293	6	3,071
	iç5	0,345	1,293	6	3,071
	iç6	0,416	1,560	6	3,500

E2 EVİ MEKÂN DİZİMİ ANALİZLERİ

E2 EVİ mekân dizimi planı

birinci kat planı

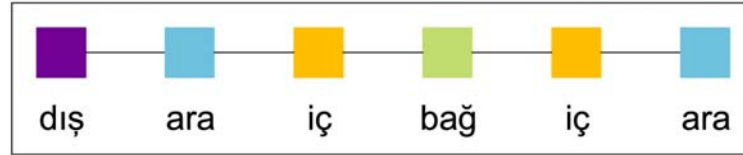
zemin kat planı

1 2 5

4.2.2.3. E3 Evi

E2 eviyle bahçesi ortak olan bu ev, bir dikdörtgen ve bir üçgen kütleden oluşmaktadır. Dikdörtgen kütle, köydeki iki odalı bir evin dış duvarlarının korunup iç bölücülerinin kaldırılmasıyla bütün bir yaşama mekânına çevrilmiştir. Ona bağlanan üçgen kütle ıslak hacimlerden ve bahçeye açılan bir başka yaşama mekânından oluşmaktadır. Üçgen kütlenin üst katında, yaşama mekânının çatısı olan terasa açılan yatak odası ve banyosu bulunmaktadır. İki masif kütlenin birleşimi olan bu evin cephe açıklıkları, II. konut grubundaki diğer evlerde olduğu gibi bahçeye dönüktür. Toplam on iki mekânı olan bu evde iç altı, ara da dört parçadan oluşmaktadır (Çizelge 4.12).

Mekân dizimi analizlerine göre bu ev tek merkezlidir. İç merkezli olan bu evin en bütünleşik mekânı yaşamadır (*iç1*). Bu evin en yalıtılmış mekânları teras (*ara3*) ve banyodur (*iç6*). En bütünleşik mekânın derinliğinin 2 oluşu E3 evinin sıkı merkezli olduğunu göstermektedir. Maksimum derinliği 5 olan bu evin bütünleşiklik yüzdesi %58'dir (Çizelge 4.21). Bu ev, dağılımlı ve simetrik geçirgenlik örüntülerine sahiptir. Bu evde hem iç hem de ara mekânlar arasında hiyerarşi farklılıkları görülmektedir. “dış-ara-iç-bağlayıcı-iç-ara” ve “dış-ara-iç-bağlayıcı-iç” indirgenmiş mekân dizimlerine sahip olan bu evde merdiven iç mekânları birbirine bağlamaktadır (Şekil 4.19; Şekil 4.21; Çizelge 4.12). Bu evi I. konut grubundaki evlerden ayıran en önemli farklılık, en yalıtılmış mekânının bir ara mekân olan çatı terası (*ara3*) olması ve hareket kurgusunun ara mekânda son bulmasıdır (Şekil 4.19).

Şekil 4.19 E3 evi I. indirgenmiş mekân dizimi gösterimi

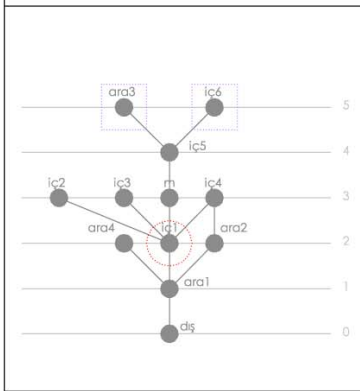

Şekil 4.21 E3 evi II. indirgenmiş mekân dizimi gösterimi

Çizelge 4.12 E3 evi kat planları ve mekân dizimi planları

E3 EVİ düzeltilmiş mekân dizimi planı(dışa göre)

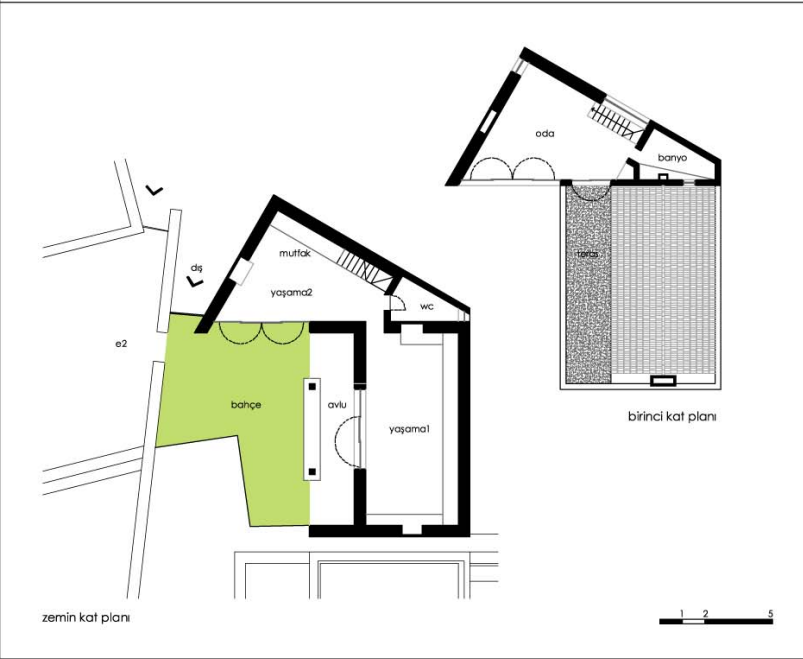
E3 EVİ bütünlüklük değerleri

k-ev3=1,012
mekan sayısı 12; max. derinlik 5

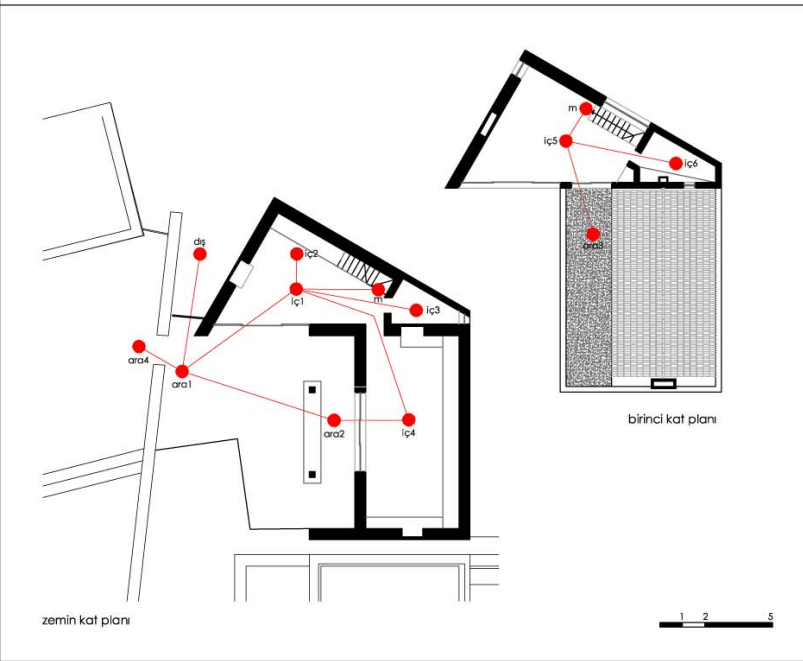
		a bütünlüklük değeri	b bütünlüklük değeri	maksimum derinlik	a.d
bütünlük maksimum	iç1	0,116	0,409	3	1,583
	m	0,133	0,467	3	1,666
	ara1	0,183	0,642	4	1,916
	iç4	0,250	0,877	4	2,250
	ara2	0,266	0,935	5	2,333
	iç2	0,283	0,992	4	2,416
yallılık maksimum	iç3	0,283	0,992	4	2,416
	iç5	0,316	1,108	4	2,583
	D	0,350	1,228	5	2,750
	ara4	0,350	1,228	5	2,750
	iç6	0,450	1,578	5	3,250
	ara3	0,450	1,578	5	3,250

E3 EVİ

E3 EVİ kat planları

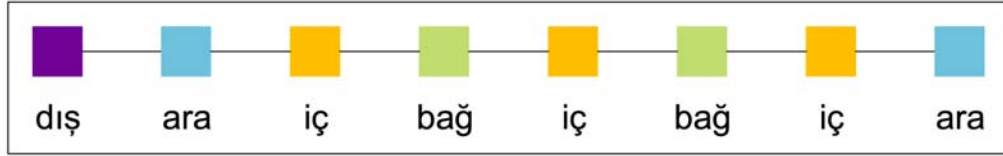
E3 EVİ mekân dizimi planı

4.2.2.4. E4 Evi

Arazi sınırına dayanan yapı duvarı içe doğru kıvrılarak bahçe duvarıyla birleşmektedir. Evin bütün açıklıkları bu kıvrım içindedir. Bahçeye iki farklı kottan girilebilmektedir. Her iki kotta da bir yanı yapı duvarıyla tanımlanmış teraslar bulunmaktadır. Bu teraslar yaşama mekânlarının girişini oluşturmaktadır. Bütün ıslak hacimler dış duvarlara değmeden evin ortasında yer almaktadır. Islak hacimlerin iki yanındaki merdivenlerden bir tanesi iki farklı kottaki yaşama mekânlarını birleştirirken, diğeri de birinci kattaki odaya ulaşmaktadır. Evin ortasında bulunan servis hacimleri ve etrafındaki sirkülasyon alanları bütün mekânları birbirine bağlamaktadır. Bu ev yedi iç, beş ara mekândan oluşmaktadır (Çizelge 4.13).

Mekân dizimi analizlerine göre, E4 evi tek merkezlidir. İç merkezli olan bu evin en bütünleşik mekânı merdiven sahanlığı (*iç3*), en yalıtılmış mekânı da çatı terasıdır (*ara5*). En bütünleşik mekânının derinliği 4 olan bu ev, araştırmaya dâhil edilen evler arasında en derin merkezli olandır (Çizelge 4.21). Maksimum derinliği 9 olan bu evin bütünleşiklik yüzdesi %60'tır (Çizelge 4.21). Dağılımlı ve asimetrik geçirgenlik örüntüsüne sahip olan bu evin en belirgin özelliği, iç içe geçen üç büyük ring içermesidir. *Dış-ara, ara-iç, iç-iç, iç-bağlayıcı-iç, dış-ara-iç, dış-ara-iç-bağlayıcı-iç* ilişkilerini çeşitlendiren ringlerin büyüklüğü, mekânlararası hiyerarşiye neden olmuştur. On beş bölümlü olan bu yapının on dört farklı bütünleşiklik değeri vardır (Çizelge 4.13). Dıştan başlayan çatallanma, büyük bir ringle birleşip, bağlayıcı olan merdivenle tekrar dağılmıştır. “*dış-ara-iç-bağlayıcı-iç-bağlayıcı-iç-ara*” mekân kurgusuna sahip olan bu evde merdiven iç mekânlar arasında konumlanmıştır (Şekil 4.21).

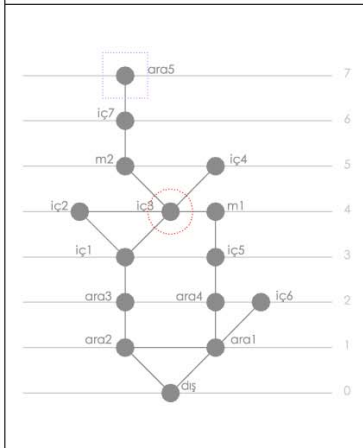

Şekil 4.21 E4 evi indirgenmiş mekân dizimi gösterimi

Çizelge 4.13 E4 evi kat planları ve mekân dizimi planları

E4 EVİ düzeltilmiş mekân dizimi planı(dışa göre)

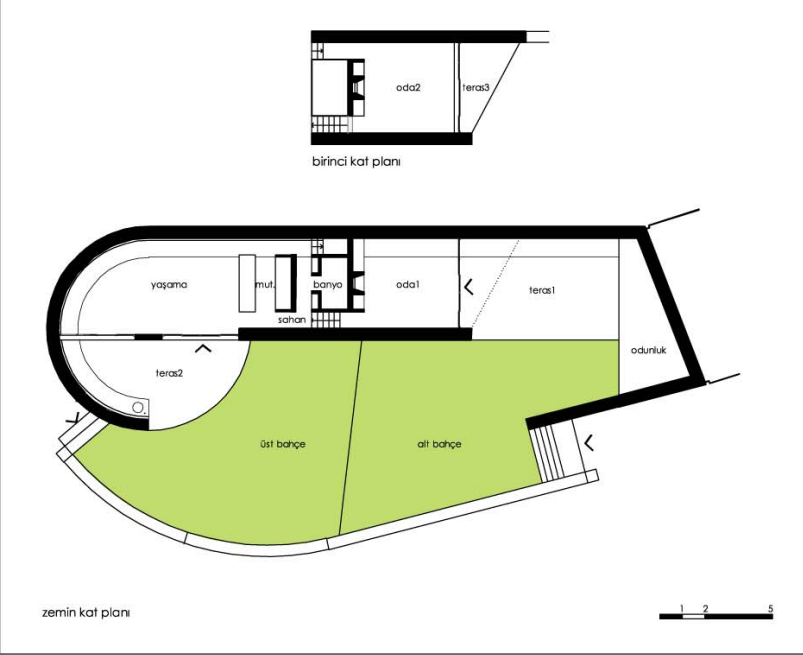
E4 EVİ bütünlüklük değerleri

k-ev4=1,272
mekan sayısı 15; max. derinlik 9

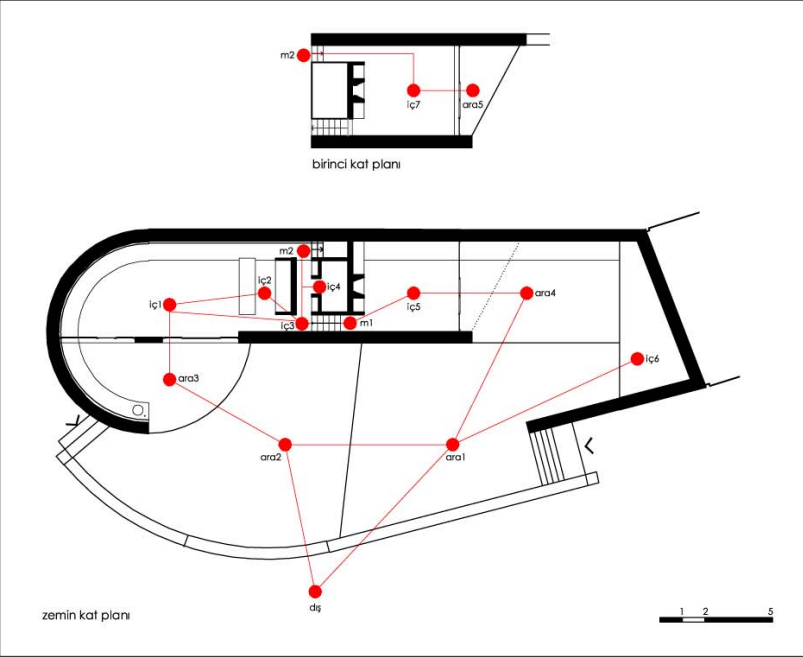
		a	b	maksimum	a.d
	bütünlüklük	bütünlüklük	derinlik		
	değeri	değeri			
sabit mekânlar	iç3	0,153	0,594	5	2,000
	iç1	0,225	0,871	5	2,466
	m1	0,225	0,871	4	2,466
	ara3	0,235	0,910	5	2,533
	ara2	0,266	1,029	6	2,733
	m2	0,276	1,069	6	2,800
	iç2	0,297	1,148	6	2,933
	ara1	0,307	1,188	7	3,000
	iç4	0,317	1,227	6	3,066
	D	0,348	1,346	7	3,266
yolcu mekânlar	iç5	0,389	1,504	7	3,533
	ara4	0,400	1,544	8	3,600
	iç6	0,461	1,782	8	4,000
	iç7	0,512	1,980	9	4,333
	ara5	0,523	2,019	8	4,400

E4 EVİ

E4 EVİ kat planları

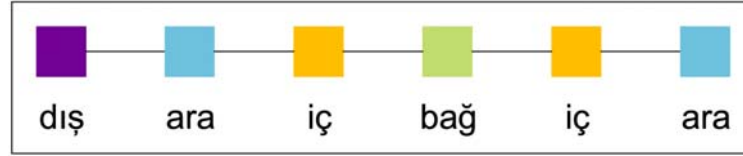
E4 EVİ mekân dizimi planı

4.2.2.5. E5 Evi

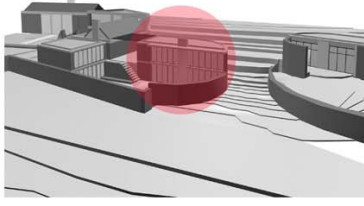
Henüz yapım aşamasında olan bu evin kıvrılan yapı duvarı arazi sınırına dayanmaktadır. E6 eviyle ortak bir bahçeye sahip olan bu evin bütün açıklıkları bahçeye dönüktür. Yaşama mekânı bahçeyle bütünleşmiştir. Yaşama, mutfak ve banyodan oluşan giriş katından, birinci kattaki yatak odasına ulaşılmaktadır. I. konut grubundan farklı olarak yatak odasından ulaşılan bir çatı terası bulunan bu ev altı ara, beş iç mekândan oluşmaktadır (Çizelge 4.14).

Mekân dizimi analizleri incelendiğinde; bu evin tek merkezli olduğu görülmektedir. İç merkezli olan bu evin en bütünleşik mekânı yaşama (*iç1*), en yalıtılmış mekânı da çatı terasıdır (*ara6*). En bütünleşik mekânın derinliği 2 olduğu için bu ev sıkı merkezlidir. Maksimum derinliği 6 olan bu evin bütünleşiklik yüzdesi %60'tır (Çizelge 4.21). Bu ev asimetric ve dağılımlı geçirgenlik örüntülerine sahiptir. İç ve ara mekânları arasında hiyerarşi farklılıkları görülen bu ev, II. konut grubundaki evler arasında en küçük ringe sahip olandır. İç mekânlarındaki çatallanma ve ara mekân olan çatı terasıyla son bulan plan kurgusu ile I.konut grubundaki evlerden farklılık göstermektedir. İndirgenmiş mekân dizimi “*dış-ara-iç-bağ-iç-ara*” olan bu evin merdiveni iç mekânları birbirine bağlamaktadır (Şekil 4.22; Çizelge 4.14).

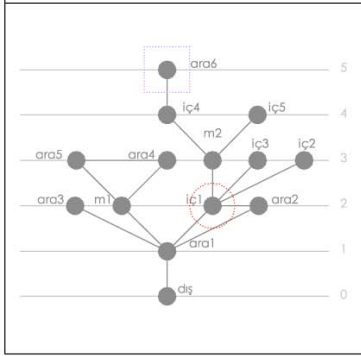

Şekil 4.22 E5 evi indirgenmiş mekân dizimi gösterimi

Çizelge 4.14 E5 evi kat planları ve mekân dizimi planları

E5 EVİ düzeltilmiş mekân dizimi planı(dışa göre)

E5 EVİ bütünlüklük değerleri

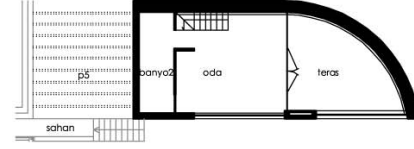
k-ev5=1,011
mekan sayısı 14; max. derinlik 6

		a bütünlüklük değeri	b bütünlüklük değeri	maksimum derinlik	a.d
bütünlük alanları	iç1	0,119	0,445	3	1,714
	ara1	0,130	0,486	4	1,785
	ara2	0,190	0,711	4	2,142
	m2	0,190	0,711	4	2,142
	m1	0,226	0,847	5	2,357
	iç3	0,261	0,980	4	2,571
yollara mekanlar	iç2	0,261	0,980	4	2,571
	D	0,273	1,025	5	2,642
	ara3	0,273	1,025	5	2,642
	iç5	0,333	1,248	5	3,000
	ara5	0,357	1,337	6	3,142
	iç4	0,357	1,337	5	3,142
	ara6	0,357	1,337	6	3,142
	ara6	0,452	1,694	6	3,714

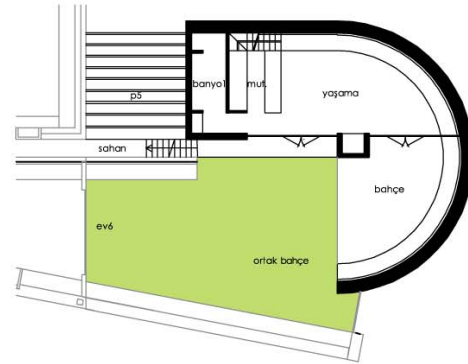
E5 EVİ

E5 EVİ kat planları

birinci kat planı

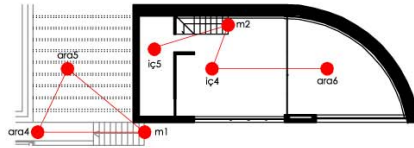

zemin kat planı

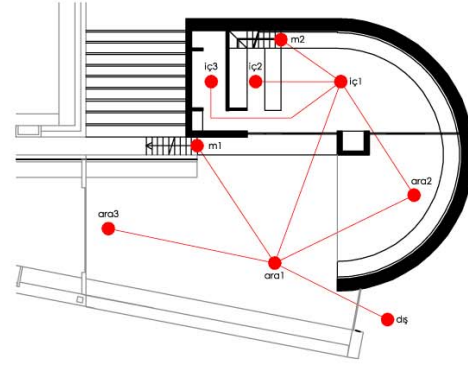

E5 EVİ mekân dizimi planı

birinci kat planı

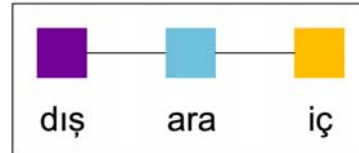
zemin kat planı

4.2.2.6. E6 Evi

E5 eviyle ortak bir bahçeye sahip olan bu ev henüz yapım aşamasındadır. Araştırmaya dâhil edilen evlerin birçoğunda görüldüğü gibi, bu evin de bir duvarı arazi sınırına dayanmaktadır. Bu evin en önemli özelliği, katlar arasındaki bağlantının bahçeden, yani evin ara mekânlarından olmasıdır. Giriş katında kesintisiz bir yaşama mekânı bulunmaktadır. Birinci katta iç mekânın odalara bölünmüş olması bu evi II. konut grubundaki evler arasında farklılaştırmaktadır. Altı ara, beş iç mekândan oluşan bu evin toplan on dört mekânı bulunmaktadır (Çizelge 4.15).

Mekân dizimi analizleri incelendiğinde, bu evin tek merkezli olduğu görülmektedir. Bağlayıcı merkezli olan bu evin en bütünleşik mekânı merdiven (*m*), en yalıtılmış mekânı da tuvalettir (*iç3*). En bütünleşik mekânın derinliği 2 olduğu için bu ev sıg merkezlidir. Maksimum derinliği 8 olan bu evin bütünleşiklik yüzdesi %60'tır (Çizelge 4.21). Asimetrik ve dağılımlı geçirgenlik örüntüsüne sahip olan bu evde hem iç hem de ara mekânlar arasında hiyerarşi farklılıkları görülmektedir. Bu evde, I. konut grubunda görülen “*dış-ara-iç*” indirgenmiş mekân dizimi ve “*dış-ara-bağlayıcı-ara-iç*” indirgenmiş mekân dizimi iki ayrı hareket rotası olarak görülmektedir (Şekil 4.23; Şekil 4.24). Bu evin merdiveni ara mekânlar arasında konumlanmıştır. Bu evin bütünleşiklik değer tablosu incelendiğinde, iç mekânların yalıtılmış ve ara mekânların bütünleşik değerler taşıdığı görülmektedir (Çizelge 4.15).

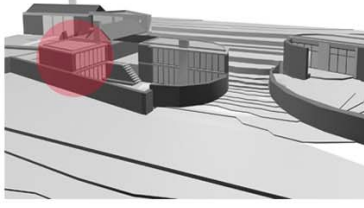

Şekil 4.23 E6 evi I. indirgenmiş mekân dizimi gösterimi

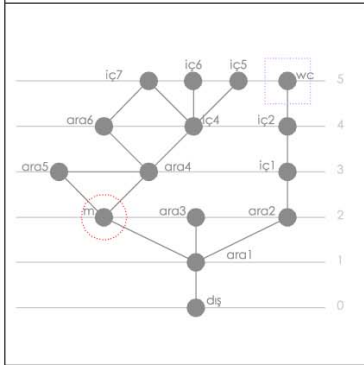

Şekil 4.24 E6 evi II. indirgenmiş mekân dizimi gösterimi

Çizelge 4.15 E6 evi kat planları ve mekân dizimi planları

E6 EVİ düzeltilmiş mekân dizimi planı(dışa göre)

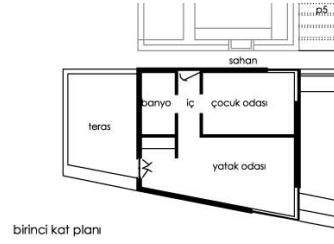

E6 EVİ bütünlüklilik değerleri

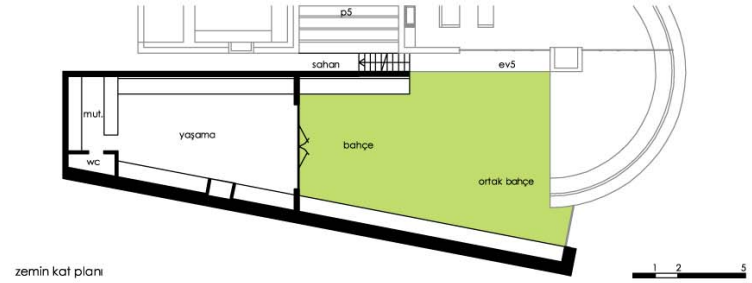
k-ev6=1,351 mekan sayısı 15; max. derinlik 8					
	a	b	maksimum		
	bütünlüklilik	bütünlüklilik	derinlik		
	değeri	değeri			
m	0,194	0,752	5		2,266
ara1	0,205	0,792	4		2,333
ara4	0,225	0,871	6		2,466
ara2	0,246	0,950	5		2,600
iç4	0,297	1,148	7		2,933
ara5	0,328	1,267	6		3,133
d	0,338	1,305	5		3,200
ara3	0,338	1,305	5		3,200
ara6	0,338	1,305	7		3,200
iç1	0,369	1,425	6		3,400
iç7	0,410	1,584	8		3,666
iç6	0,430	1,663	8		3,800
iç5	0,430	1,663	8		3,800
iç2	0,482	1,861	7		4,133
iç3	0,615	2,376	8		5,000

E6 EVİ

E6 EVİ kat planları

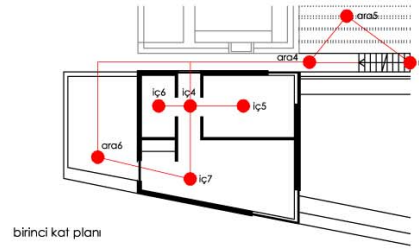

birinci kat planı

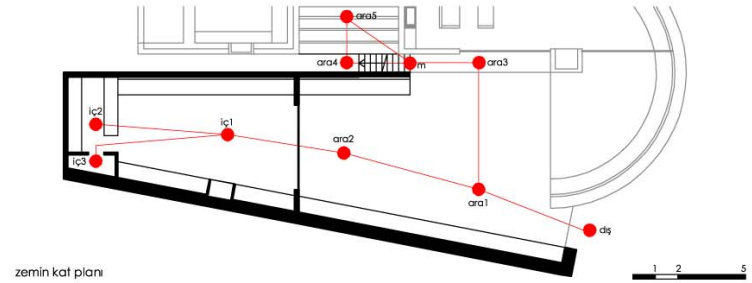

zemin kat planı

E6 EVİ mekân dizimi planı

birinci kat planı

zemin kat planı

4.2.2.7. E7 Evi

Araştırmaya dâhil edilen tüm evler içerisinde en fazla mekâna sahip olan evdir. İki ayrı ailenin aynı anda yaşayabileceği düzende kurgulanmış olan evin, temel yaşama mekânları dışında, ısı odası, mekanik odası ve yardımcı odası gibi özelleşmiş mekânları da vardır. Yapı arazi içinde çeperlere değmeden konumlandırılmıştır. Üst bahçeden ulaşılan teras, bütün yapıyı çevrelemiştir. Evdeki tüm odalar bu terasa açılmaktadır. Yirmi dört iç ve beş ara mekândan oluşan bu evin toplam otuz iki mekânı bulunmaktadır (Çizelge 4.16).

Mekân dizimi analizlerine göre, E7 evi tek merkezlidir. Ara merkezli olan bu evin en bütünleşik mekânı teras (*ara3*), en yalıtılmış mekânı da banyodur (*iç23*). Bu evdeki en bütünleşik mekânın derinliği 3 olduğu için, bu ev derin merkezlidir. Maksimum derinliği 9 olan bu evin bütünleşiklik yüzdesi %53'tür. Dağılımlı ve asimetrik geçirgenlik örüntülerine sahip olan bu evde hem iç mekânlar arasında, hem de ara mekânlar arasında hiyerarşi farklılıkları görülmektedir. Bu ev iki ayrı indirgenmiş mekân dizimine sahiptir. Bunlardan bir tanesi “*dış-ara-iç-bağlayıcı-iç*”, diğeri de “*dış-ara-bağlayıcı-ara-iç*”tir (Şekil 4.25; Şekil 4.26). Bu evde merdivenler hem ara mekânlar hem de iç mekânlar arasında konumlanmıştır (Çizelge 4.18).

Şekil 4.25 E7 evi I. indirgenmiş mekân dizimi gösterimi

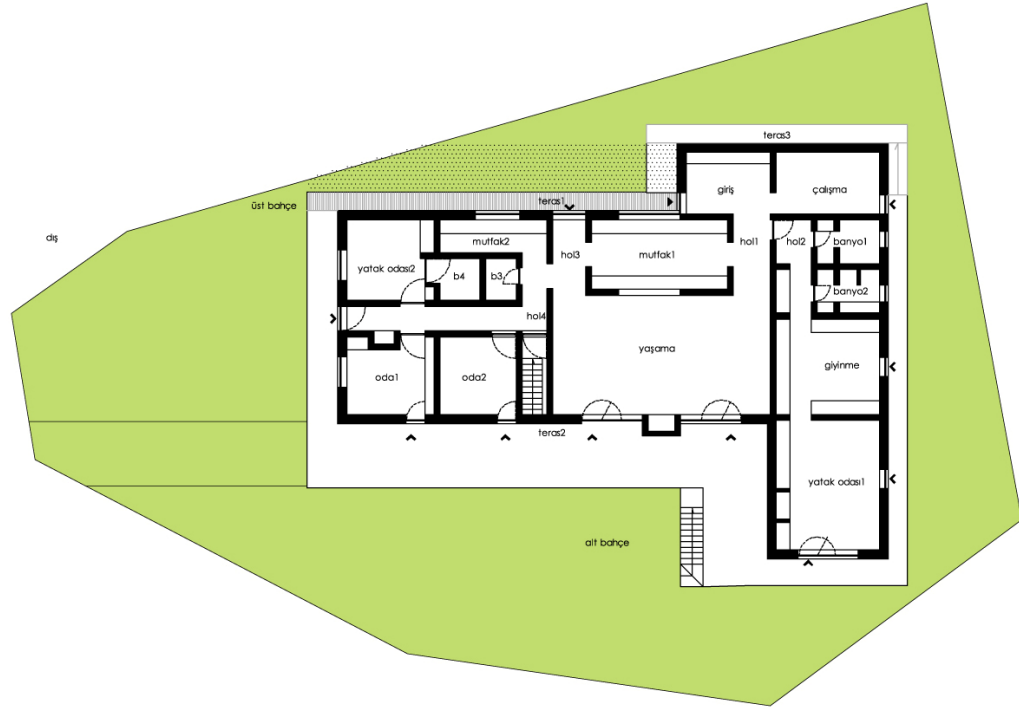

Şekil 4.26 E7 evi II. indirgenmiş mekân dizimi gösterimi

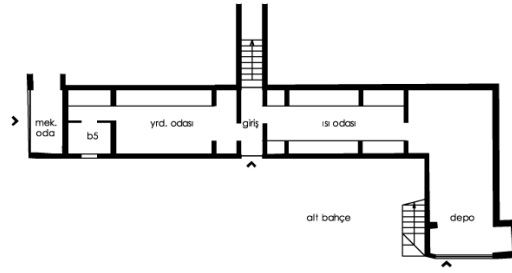
Çizelge 4.16 E7 evi kat planları

E7 EVİ

E7 EVİ kat planları

zemin kat planı

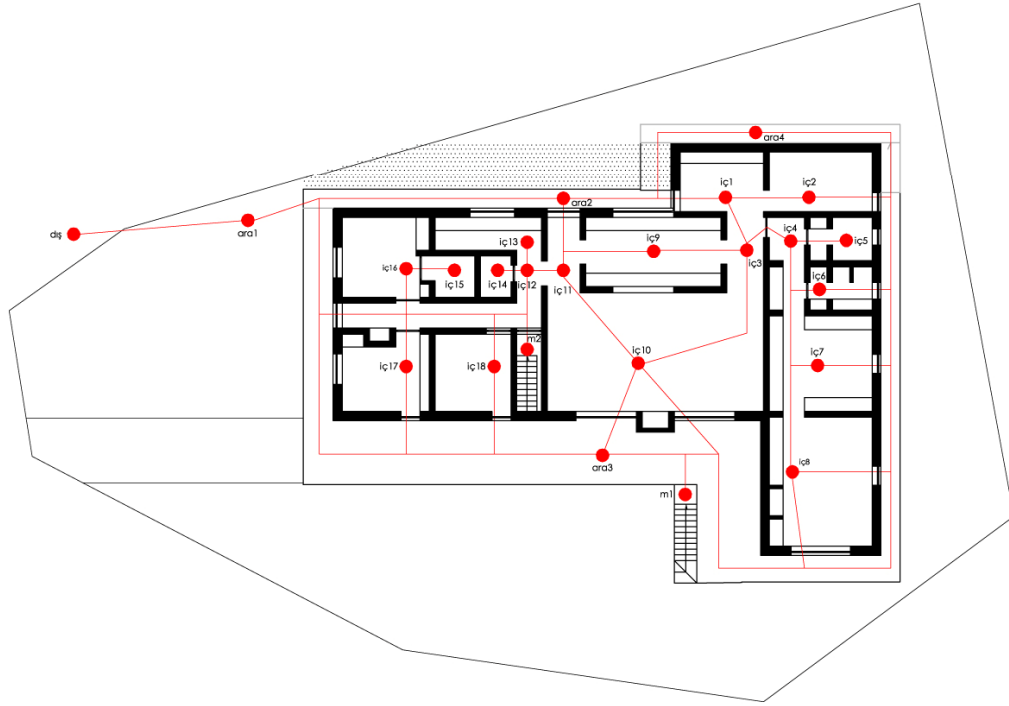
bodrum kat planı

1 2 5

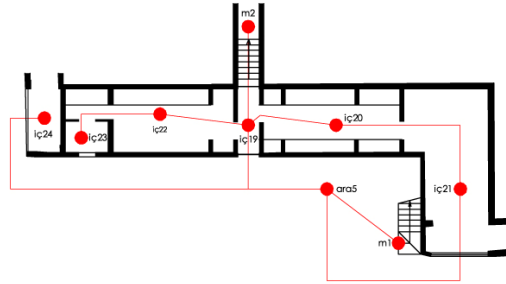
Çizelge 4.17 E7 evi mekân dizimi planları

E7 EVİ

E7 EVİ mekân dizimi planı

zemin kat planı

bodrum kat planı

1 2 5

Çizelge 4.18 E7 evi mekân dizimi analizleri

E7 EVİ MEKÂN DİZİMİ ANALİZLERİ

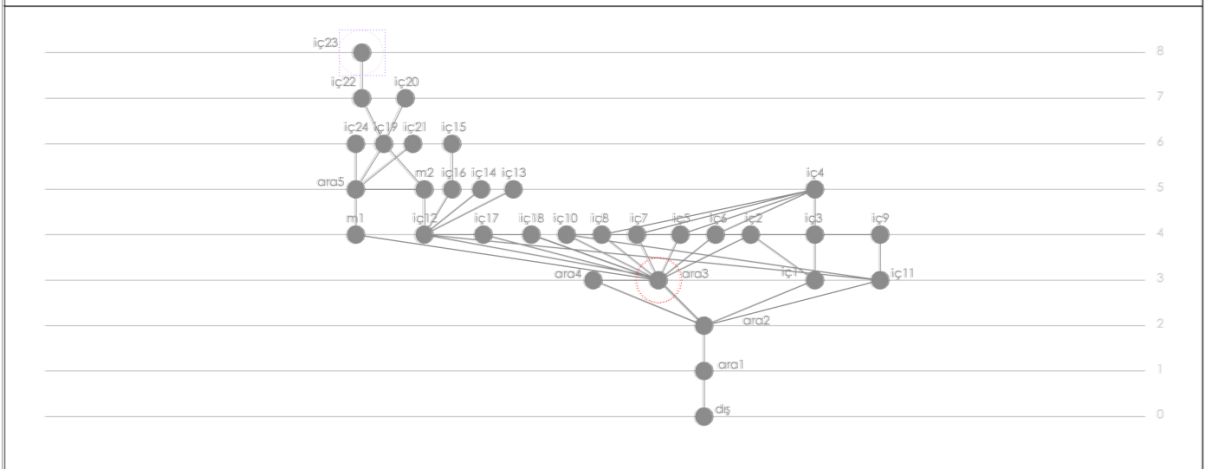

E7 EVİ bütünlük değerleri

k-ev7=0,915
mekan sayısı 32; max. derinlik 9

		a bütünlük değeri	b bütünlük değeri	maksimum derinlik	o.d
bütünlük mekânlar	ara3	0,070	0,407	5	2,062
	ara2	0,100	0,574	6	2,500
	m1	0,102	0,586	5	2,531
	iç12	0,110	0,634	6	2,656
	ara4	0,116	0,670	6	2,750
	iç6	0,118	0,682	6	2,781
	iç5	0,118	0,682	6	2,781
	iç7	0,118	0,682	6	2,781
	iç8	0,118	0,682	6	2,781
	iç2	0,120	0,694	6	2,812
	iç18	0,120	0,694	6	2,812
	iç17	0,120	0,694	6	2,812
	iç10	0,125	0,718	6	2,875
	m2	0,131	0,754	6	2,968
	ara5	0,139	0,802	6	3,093
	iç1	0,152	0,874	7	3,281
	iç11	0,158	0,909	7	3,375
yolun mekânlar	ara1	0,160	0,921	7	3,406
	iç19	0,160	0,921	7	3,406
	iç16	0,168	0,969	7	3,531
	iç13	0,172	0,993	7	3,593
	iç14	0,172	0,993	7	3,593
	iç3	0,193	1,113	8	3,906
	iç24	0,202	1,161	7	4,031
	iç22	0,218	1,257	8	4,281
	iç19	0,220	1,269	8	4,312
	iç20	0,222	1,281	8	4,343
	D	0,222	1,281	8	4,343
	iç15	0,231	1,329	8	4,468
	iç4	0,239	1,376	9	4,593
	iç21	0,272	1,568	9	5,093
	iç23	0,281	1,616	9	5,218

E7 EVİ düzeltilmiş mekân dizimi planı(dışa göre)

4.5. İki Konut Grubunun Mekân Dizimi Analizleri Üzerinden Karşılaştırılması

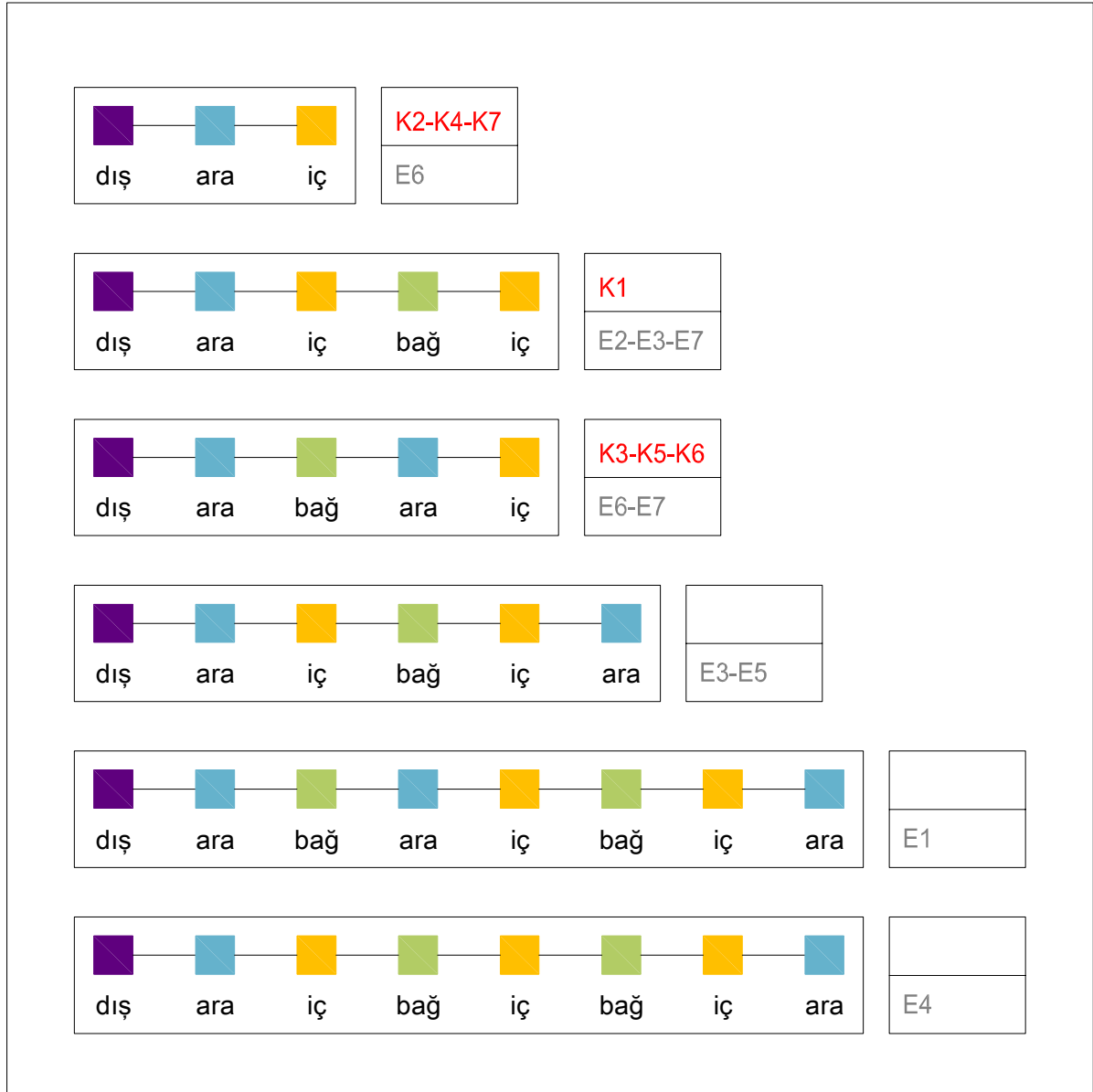
I. ve II. konut grubundaki evlerin mekân dizimi analizleri karşılaştırıldığında; II. konut grubundaki evlerin mekân sayısının I. konut grubundaki evlere oranla daha fazla olduğu gözlemlenmektedir. I. konut grubundaki evlerin ortalama mekân sayısı dokuz iken, II. konut grubundaki evlerin ortalama mekân sayısı on beştir. II. konut grubunun kent soylu kullanıcılarının özelleşmiş mekânlara ihtiyaç duyması sonucu ortaya çıkan bu durum, iki konut grubunun kullanıcıları arasındaki kültürel farklılığa işaret etmektedir.

I. konut grubundaki evlerin mekân dizimi planları incelendiğinde, odalararası geçirgenliğin düşük olduğu gözlemlenmektedir. Bu durum göz önünde bulundurulduğunda, I. konut grubundaki evlerde, iç mekânlar eş bütünleşiklik değerleri taşıırken; iç, dış ve ara mekânlar arasında bir hiyerarşi görülmektedir. II. konut grubundaki evlerde, iç mekânlar birbirine geçişlidir; E7 evi dışındaki evlerde, ya sadece banyonun iç kapısı vardır, ya da hiç iç kapı bulunmamaktadır. Kapı olduğunda bile II. konut grubu evlerinde iç birbirine akacak şekilde parçalanmıştır. Bu parçalanma, I. konut grubundaki evlerden farklı olarak, iç mekânda dikkate değer bir hiyerarşi yaratmaktadır. Bir başka deyişle, fonksiyonlar tek küteden oluşan II. konut grubundaki evlerde iç parçalanma yaratırken, iki veya daha çok küteden oluşan I. konut grubundaki evlerde kütesel parçalanmaya neden olmaktadır (bkz. Ek 2).

II. konut grubundaki tüm evlerde görülen; açık ve kapalı alanlar arasındaki ringler, mekân sayısına bağlı olarak artması beklenen derinliği dengelemektedir. Bu durumun, her iki ev grubu arasında bütünleşiklik değerleri açısından bir kutuplaşma olmasını engellediği düşünülebilir. Çünkü rota seçim olasılığını arttıran ringler, mekânlar arasında akışkanlık sağlamak ve evin iç sınırlarını yırtmaktadır. Dışarıya karşı I. konut grubundaki evlerle yakın yalıtılmışlıkta bulunan II. konut grubu evlerinin, sert bir kabuk içinde hiyerarşik ve akışkan bir geçirgenlik örüntüsüne sahip olduğu gözlemlenmektedir.

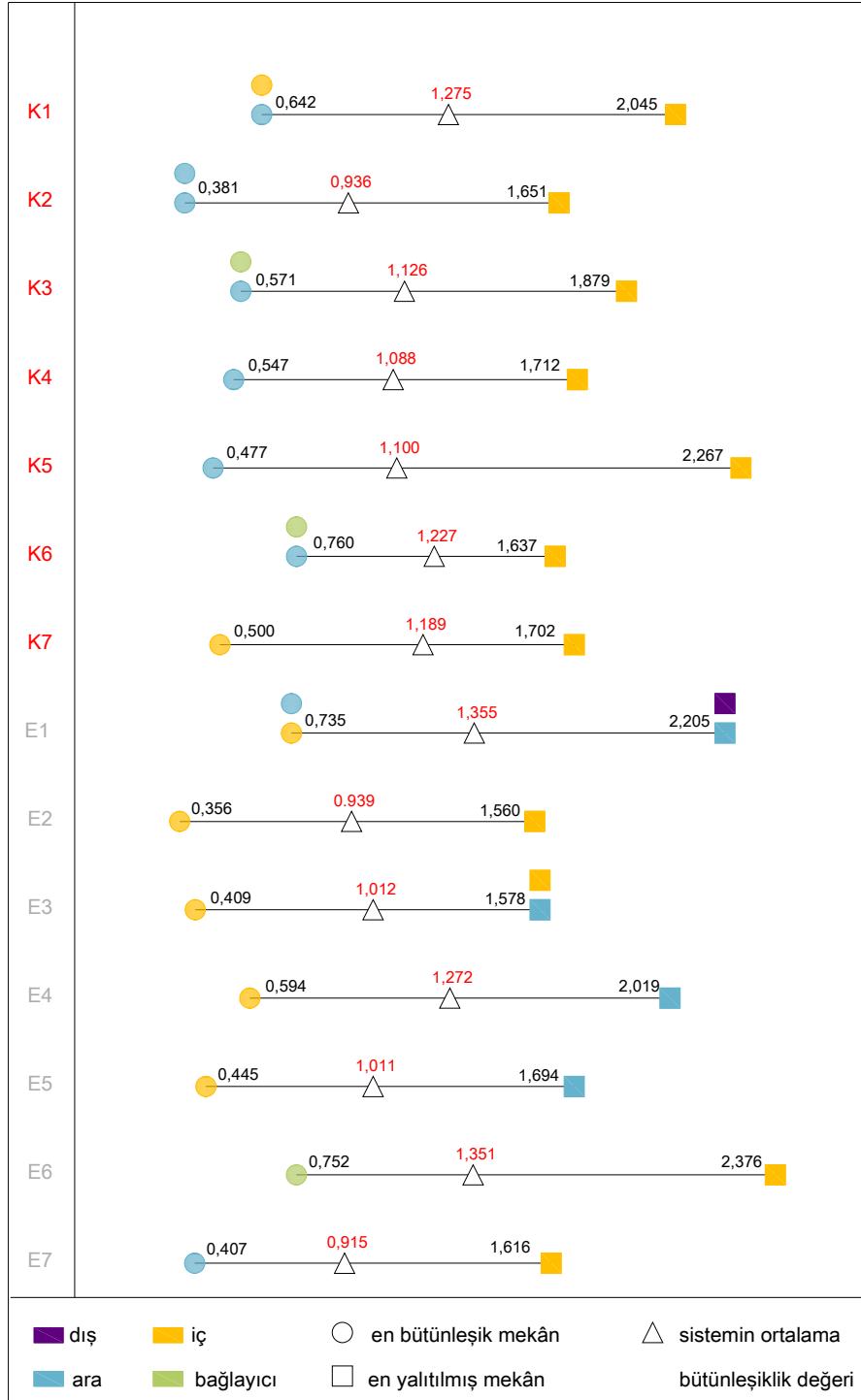
Her iki konut grubundaki evlerin indirgenmiş mekân dizimi planları incelendiğinde, altı farklı hareket rotası saptanmıştır. İndirgenmiş mekân dizimleri ve bunların hangi evlere ait olduğu Çizelge 4.19'da görülmektedir. Tüm evlerde dıştan araya geçişle başlayan kurgunun I. konut grubundaki evlerde içte sonlandığı, II. konut grubundaki bazı evlerde ise içten tekrar ara mekâna geçtiği ve ara mekânda sonlandığı gözlemlenmiştir. İçte sonlanan mekân kurgularının her iki konut grubunda da görüldüğü, ancak ara mekânda sonlanan kurguların sadece II. konut grubuna ait olduğu belirlenmiştir. Bu durum Yahşibey Köyü'ndeki mekân kurgusunun II. konut grubunda değişmeye başladığına işaret etmektedir. (Çizelge 4.19).

Çizelge 4.19 I. ve II. Konut grubundaki evlerin indirgenmiş mekân dizimleri

Ringlerin görülmediği dışarıdan yalıtılmış I. konut grubu evlerinin en bütünleşik mekânları olan bahçe, avlu ve hayat gibi ara mekânlar ise, dışla olan ilişkinin içe dönüklüğünü vurgulamaktadır. I. konut grubundaki evlerin iç ile dışın ara kesitinde; dışa kapalı, içe açık olduğu gözlenmiştir. II. konut grubu evlerinde ise; en bütünleşik mekânlar kapalı olan yaşama mekânları iken, en yalıtılmış mekânlar da açık olan çatı teraslarıdır. Bu durum, I. konut grubundaki evlerde *ara* olan merkezin yerini, II. konut grubundaki evlerde *için* aldığını göstermektedir (Çizelge 4.20).

Çizelge 4.20 I. ve II. Konut grubundaki evlerin bütünlük ve yalıtılmışlık değerlerinin mekânlarla olan ilişkisi

I. ve II. konut grubundaki evlerin bütünlük ve yalıtılmışlık değerlerinin mekânlarla olan ilişkisini gösteren çizelgedeki yuvarlaklar en bütünlük mekânı, kareler de en yalıtılmış mekânı ifade etmektedir. Yuvarlakların ve karelerin üzerlerindeki sayılar, karşılaştırılabilir bütünlük ve yalıtılmışlık değerlerini göstermektedirler. Yuvarlak ve kareler arasındaki çizgi, evin bütünlük ve yalıtılmışlık sınır değerlerini ifade ederken, üçgenler ve

üzerlerindeki değerler de eve ait ortalama bütünleşiklik değerini göstermektedir. Karelerin ve yuvarlakların sayısı, eş değerdeki diğer mekânları belirtmektedir. Bütünleşik ve yalıtılmış mekânların iç, dış, ara ve bağlayıcı sınıflandırması çizelgenin altında verilen lejanta göre, renklendirilmiştir. Çizelge 4.20’de, I. konut grubundaki evlerin bir kısmının iki merkezli olduğu, buna karşılık II. konut grubundaki tüm evlerin tek merkezli olduğu görülmektedir. Tüm evlerin ortalama bütünleşiklik değerlerine bakıldığında bir kutuplaşma olmadığı, hatta bazı evlerin eş bütünleşiklik değerlerine sahip olduğu görülmektedir (Çizelge 4.21).

Çizelge 4.21 I. ve II. Konut grubundaki evlerin bütünleşiklik ve derinlik değerleri

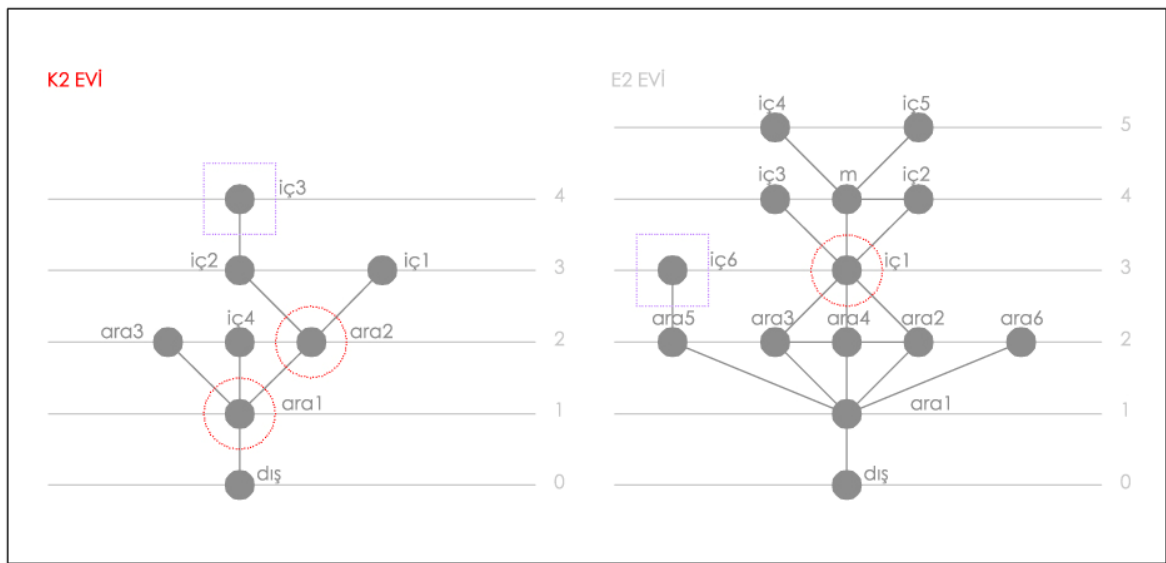
	bütünleşiklik yüzdesi	ortalama bütünleşiklik değeri	ortalama derinlik	en bütünleşik mekân	e.b.m bütünleşiklik değeri	e.b.m dışa göre derinliği	e.b.m ortalama derinliği
E7 EVİ	%53	0,92	3,430	ara(3)	0,404	3	2,062
K2 EVİ	%37,5	0,94	1,921	ara(1)-ara(2)	0,381	1-2	1,900
E2 EVİ	%43	0,94	2,473	iç(1)	0,356	3	1,571
E5 EVİ	%50	1,01	2,621	iç(1)	0,445	2	1,714
E3 EVİ	%58	1,01	2,430	iç(1)	0,409	2	1,583
K4 EVİ	%27	1,09	2,173	ara(4)	0,547	2	1,727
K5 EVİ	%73	1,10	2,412	ara(1)	0,477	1	1,636
K3 EVİ	%30	1,13	2,380	ara(1)-m	0,571	1-2	1,700
K7 EVİ	%44	1,19	2,271	iç(2)	0,500	3	1,555
K6 EVİ	%33	1,23	2,749	m-ara(3)	0,760	2-4	2,083
E4 EVİ	%60	1,27	3,141	iç(3)	0,594	4	2,000
K1 EVİ	%50	1,28	2,819	ara(2)-iç(1)	0,642	2-3	1,916
E6 EVİ	%60	1,35	3,275	m	0,752	2	1,714
E1 EVİ	%60	1,36	2,280	iç(1)-ara(2)	0,735	3-4	1,900

ortalama	%42	1,13	2,389	%70 ara	0,554	2,3	1,788
ortalama	%55	1,12	2,807	%62,5 iç	0,527	2,9	1,792

Çizelge 4.21, I. ve II. konut grubundaki evlerin bütünleşiklik değerlerine göre sıralamasını, evlerin kendi iç sistemlerindeki bütünleşiklik yüzdelerini, ortalama derinliklerini, en bütünleşik mekânı ve en bütünleşik mekânın bütünleşiklik değerini, en bütünleşik mekânın dışa göre olan derinlik değerini ve en bütünleşik mekânın ortalama derinlik değerini içermektedir. Çizelge 4.21’e göre, II. konut grubundaki evler daha derin merkezlidir. II. konut grubundaki evlerin I. konut grubundaki evlere oranla daha derin merkezli olması, iki konut grubundaki evlerin kullanıcılarının mahremiyet eşiklerinin farklı olduğunu göstermektedir.

Dışarıya göre eş bütünleşikliğe sahip olan evler karşılaştırıldığında, maksimum derinliklerin birbirine yakın olduğu, öte yandan hiyerarşi ve mekân sayısının I. konut grubundaki evlerde daha az olduğu, dışa karşı aynı yalıtılmışlıkta dursalar da iç kurgularının farklı olduğu göze

çarpmaktadır. Eş bütünleşikliğe sahip K2 ve E2 evlerinin gama analizleri karşılaştırıldığında, E2 evinin simetrik ve dağılımlı; K2 evinin ise simetrik ve dağılımsız geçirgenlik örüntüsüne sahip olduğu gözlemlenmektedir. İki merkezli olan K2 evinin en bütünleşik mekânları ara mekânlar, tek merkezli olan E2 evinin en bütünleşik mekânı ise iç mekân olduğu Şekil 4.27’de görülmektedir. E2 evinin en bütünleşik mekânının derinliğinin, K2 evinin en bütünleşik mekânlarının derinliğinden fazla olması, eş bütünleşikliğe sahip bu iki ev arasındaki önemli farklılıklardan birini oluşturmaktadır. Gama analizlerinin karşılaştırılmasına göre, bu evler dışarıya göre aynı yalıtılmışlıkta olsalar bile iç mekân kurguları birbirlerinden farklıdır.

Şekil 4.27 Eş bütünleşikliğe sahip K2 ve E2 evlerinin gama analizleri

Tüm evlerde mutfak, yakın hiyerarşik değerler taşıyan ve az yalıtılmış bir mekânken, I. konut grubu evlerinde en yalıtılmış mekân olan gusülhanenin, II. konut grubunda evlerinde karşılık geldiği banyo ile hiyerarşik karşılaştırmasından önemli bir farklılık doğmaktadır: I. konut grubu evlerinde en çok yalıtılan gusülhanenin karşısında, II. konut grubu evlerinde, neredeyse mutfak kadar bütünleşik olan banyo yer almaktadır.

Sonuç olarak; yapılan mekân dizimi analizlerine göre, dış ile olan ilişkilerinde çok yakın değerler taşıyan I. ve II. yapı gruplarındaki evlerin, mekânsal iç kurgularında dikkate değer farklılıklar taşıdıkları gözlemlenmiştir. Her iki gruptaki yapıların yer ile olan ilişkileri benzerlik gösterirken, yapıların kullanıcıyla olan ilişkilerinin farklılık gösterdiği saptanmıştır.

5. SONUÇLAR

5.1 Alan Çalışması Sonuçlarının Mahremiyet Kavramı ile İlişkilendirilmesi

Yahşibey Köyü'nde yapılan alan çalışması sonucunda, farklı kullanıcı gruplarına ait evlerde mekânsal farklılıklar olduğu gözlemlenmiştir. İki konut grubu arasındaki mekân sayısı farkı, çalışmanın dördüncü bölümünde, kullanıcıların kültürel farklılıklarıyla ilişkilendirilmiştir. (Tanyeli, 2004, s.139) Mekânların işlevsel uzmanlaşması geleneksel dünyaya yabancı olduğu için, I. konut grubunda özel olarak işlevlendirilmiş mekânlar bulunmamaktadır. II. konut grubundaki evlerin mekân sayısındaki çokluk, ev içindeki mahremiyetin yüksek olduğunu düşündürse de; bu mekânlar arasındaki geçirgenlik örüntüleri aile içi mahremiyetin düşük olduğuna işaret etmektedir. II. konut grubunda mahremiyetin, evin içindekiler ve evin dışındakiler arasında tanımlandığı belirlenmiştir. I. konut grubundaki evlerde ise, hiyerarşik olarak aynı değerlere sahip olan geçirimsiz odalar görülmektedir. I. konut grubundaki evlerde iki ayrı mahremiyet söz konusudur: birincisi, evin içindekiler ve evin dışındakiler arasındaki mahremiyet, ikincisi ise evin içindekiler arasındaki mahremiyettir. Evdeki kullanıcı sayısının oda sayısına oranı göz önünde bulundurulduğunda, bu mahremiyet düzeyinin tartışılması mümkündür. Ancak, araştırmaya dâhil edilen evlerin kullanıcı sayılarına ilişkin bir çalışma yapılmadığından, bu durum her iki konut grubundaki ortak eylemlerin gerçekleştiği mekânlar üzerinden açıklanmaya çalışılmıştır. Yıkanma eyleminin gerçekleştiği mekânların yalıtılmışlık düzeyi karşılaştırıldığında, I. konut grubundaki gusülhanenin sistemdeki en yalıtılmış mekân, II. konut grubundaki banyonun ise neredeyse mutfak kadar yaşama dâhil edilmiş bir mekân olduğu gözlemlenmiştir.

Bu veriler doğrultusunda, I. konut grubunda aile içi bireyler arasında mahremiyetin önemli olduğu saptanmıştır ve her iki konut grubunun mekân dizimi analizlerinde görülen farklılıkların aile içi mahremiyet düzeylerinden kaynaklandığı belirlenmiştir.

5.2 Sonuç

Bir yerleşmedeki mekân kurgusunu nelerin değiştirdiğini araştıran bu çalışma ile insan-çevre etkileşiminin sonucu olan mekânsal örgütlenmeyi yapının yerle ve yapının kullanıcısıyla olan ilişkisinin belirlediği literatür taramaları sonucunda belirlenmiştir.

Bu saptamayı açımlayabilmek için, yapı-yer ve yapı-insan ilişkilerinin en basit örneklerinden oluşan ve yapı yoluyla kuşaktan kuşağa aktarılacak bir sürekliliğe işaret eden anonim yerleşmelere değinilmiştir. Anonim yerleşmelere farklı kültürlerin ve farklı mekân üretim

biçimlerinin eklemelenmesi söz konusu olduğunda var olan bu sürekliliğin etkilenmesi problem olarak belirlenmiştir. Bu problem; çalışma içerisinde “*mekânsal süreklilik*” başlığı altında irdelenmiştir. Yapıyı etkileyen çevresel ve teknolojik faktörler (yapının yerle olan ilişkisi), yapı dışındaki mekânsal süreklilikle; yapıyı etkileyen kültürel faktörler (yapının kullanıcısıyla olan ilişkisi), yapı içindeki mekânsal süreklilikle ilişkilendirilmiştir. Bu ilişkilendirmeyi açıklayabilmek için; farklı kullanıcı kültürlerinin ve farklı mekân üretim biçimlerinin var olduğu Yahşibey konut yerleşmesine yönelinmiştir. Sosyal işlevlerin, kültürel farklılıkların ve davranış değişim düzenlerinin mekân kurgusunu etkileyen önemli faktörler olduğu vurgulayan mekân dizimi analizi, Yahşibey Köyü’nde yapılan alan çalışmasının yöntemi olarak belirlenmiştir. Yahşibey Köyü’nde seçilen iki farklı konut grubu arasında karşılaştırmalı mekân dizimi analizi yapılmıştır.

Alan çalışması sonucunda; araziyle kurdukları ilişki, kullanılan malzeme ve yapım teknikleri ile benzer özellikler taşıyan iki konut grubunun mekân kurgularında gözlemlenen farklılıklar mahremiyet kavramı üzerinden tartışılmış ve kullanıcıların kültürel çeşitliliğiyle ilişkilendirilmiştir.

Bu çalışma ile, Yahşibey Köyü konutları örneğinde; yerle ilişkileri benzerlik gösteren yapı gruplarının, yapı dışında mekânsal süreklilik sağladığı; kullanıcıyla ilişkileri farklılık gösteren yapı gruplarının ise yapı içindeki mekânsal sürekliliği kırdığı belirlenmiştir.

KAYNAKLAR

- Altman, I. ve Chemers, M., (1984), Culture and Enviroment, Brooks/Cole Publishing Company, California, 3-75.
- Aran, K., (2000), Barınaktan Öte: Anadolu Kır Yapıları, Tepe Mimarlık Kültürü Merkezi, Ofset Yapımevi, İstanbul, 15.
- Aydınlı, S., (2002), “Epistemolojik Açıdan Mekân Yorumu”, Mimarlık ve Felsefe, Yapı Yayın, İstanbul, 40-51.
- Bachelard, G., (1996), Mekânın Poetikası, Kesit yayıncılık, İstanbul.
- Bafna, S., (2001), “Geometrical Intuitions of Genotypes”, Space Syntax 3rd International Symposium, May 7-11 2001, Georgia Institute of Technology, Atlanta.
- Bafna, S., (2003), “The Role of Corporeal Form in Architectural Thinking”, 4th Symposium on Space Syntax, June 2003, London.
- Bektaş, C., (2001), Halk Yapı Sanatı, Literatür Yayıncılık, İstanbul, 23-31.
- Booth, W.C., Colomb G.G., Williams J.M., (1995), The Craft of Research, The University of Chicago Press, London.
- Edgü, E., (2002), “Konut Tercihlerinin, Mekânsal Dizin ve Mekânsal Davranış Parametreleriyle İlişkisi”, Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Gür, Ş.Ö., (1996), Mekân Örgütlenmesi, Gür Yayıncılık, Trabzon, 26-95.
- Gür, Ş.Ö., (2000), Doğu Karadeniz Örneğinde Konut Kültürü, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul, 55.
- Hasol, D., (1998), Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü, Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul, 472.
- Heidegger, M., (1971), Poetry, Language, Thought, Harper&Row, New York.
- Hillier, B., (1982), The Social Logic of Space, Cambridge University Press, London, 143.
- Hillier, B., (1983), “Space Syntax: A Different Urban Perspective”, *The Architectural Journal*, 48, Vol 178.
- Hillier, B., (1986), “Ideas are in things: an application of the space syntax method to discovering house genotypes”, *Enviroment and Planning B*, 14, 363.
- Hillier, B., (1996), Space is the Machine, Cambridge University Press, England.
- al-Hiyari, S., (2004), On Site Review Reports for the 2004 Aga Khan Award, 1-5.

İnceoğlu, A.A., (1999), “ Evin Anlamı ve Kentleşme Süreçleri”, Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

El Kerdany D., (2001), On Site Review Reports for the 2001 Aga Khan Award, 31.

Koca, S.K., (2005), “Çağdaş Mimarlıkta Yersizlik”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Kökner, B.S., (2001), “Mekânsal Arayüzlerin Kente ve Yaşama Katılımları Üzerine Bir İnceleme”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Lawrence, R.J., Ünügür, S.M., Hacıhasanoğlu, O., Turgut, H., (1997), Culture&Space in the Home Enviroment, Dünya Yayıncılık, İstanbul.

Norberg-Schulz, C., (1984), Genius Loci, Rizzoli, New York.

Norberg-Schulz, C., (1985), The Concept of Dwelling, Rizzoli, New York.

Orhun, D., (2000), “”Türk Evi” mi Yaşamada Tümleşik Ev mi?”, *7 Centuries of Otoman Architecture*, Yapı Yayın, İstanbul.

Önder, E.Ö., (2001), Semerkant Gur-i Emir Bölgesinde Konut Tasarımı, Yıldız Teknik Üniversitesi Basım-Yayın Merkezi, İstanbul.

Püsküllüoğlu, A., (1994), Arkadaş Türkçe Sözlük, Arkadaş Yayınları, Ankara, 685.

Rapoport, A., (1977), Human Aspects of Urban Form Towards a Man-Enviroment Approach to Urban Form and Design, Pergamon Press, Oxford, New York.

Rapoport, A., ve Wohlwill, J.F., (1980), Human Behavior and Enviroment, Plenum Press, New York and London.

Rapoport, A., (2004), Kültür Mimarlık Tasarım, Yapı Yayın, İstanbul, 27-49.

Sayın, N., (2000), “İhsan Bilgin-Nevzat Sayın Kuzguncuk, 26 Ekim 2000” *Arredamento Mimarlık Dergisi*, 2000/12 :55-73

Sayın, N., (2004), Nevzat Sayın: Düşler, Düşünceler, İşler, Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul, 176.

Sayın, N., (2006), Nevzat Sayın ile söyleşi-11.02.06, Nevzat Sayın Mimarlık Hizmetleri, Kuzguncuk, İstanbul.

Tanyeli, U., (2004), İstanbul 1900-2000 Konutu ve Modernleşmeyi Metropolden Okumak, Akın Nalça Kitapları 2, Ofset Yapımevi ve Matbaacılık, İstanbul, 139.

Tanyeli, U., (2006), “Mahremiyet ve Konforun Tarihi:Türkiye’de Oda (15.-20. Yüzyıllar)”, *Sanat Dünyamız Kültür ve Sanat Dergisi*, 100:291-301

Tutal, O., (1999), “ Toplu Konut Alanlarında Biçimsel Yapının Mekân Dizimi Yöntemiyle Değerlendirilmesi: Eskişehir Örneği”, Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Turgut, H., (1989), “Kültür-Davranış-Mekân Etkileşiminin Saptanmasında Kullanılabilecek Bir Yöntem”, Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, 41.

Van Dalen, D.B., (1979), Understanding Educational Research, McGraw-Hill Book Company, New York.

İnternet

[1] <http://www.nisanyan.com/sozluk/>

EKLER

Ek 1 Terim Sözlüğü

Alfa analizi (*alpha-analysis*) : Mekân dizimi tekniğinde yerleşme düzenlerindeki mekânsal ilişkileri incelemek için kullanılan analiz biçimidir.

Bitişiklik grafiği (*adjacency graphs*) : Bir sistemdeki mekânların plan düzlemindeki yan yanılığı.

Bütünleşiklik değeri (*integration value*) : Bir mekânın ne kadar geçirgen olduğunun ya da hangi sıklıkla kullanıldığını gösterir. Sıfıra yaklaşan değerler, yüksek bütünleşikliği, sıfırdan uzaklaşan değerler de düşük bütünleşikliği gösterir.

Bütünleşik mekân (*integrated space*) : Bir sistemdeki diğer mekânlarla en çok ilişkide olan mekân.

Dağılımlı geçirgenlik örüntüsü (*distributed permeability*) : Mekânlararası ring içeren hareket ağı.

Dağılımsız geçirgenlik örüntüsü (*nondistributed permeability*) : Mekânlararası ring içermeyen hareket ağı.

Derinlik (*depth*) : Bir mekândan başka bir mekâna giderken geçilen mekânlara göre adım sayısı (Orhun, 2000, s.258)

Derin merkez: En bütünleşik mekân derinliğinin yüksek değer taşıdığı sistemlerdir.

Düzeltilmiş mekân dizimi planı (*justified graphs*) : Gama analizlerinde kullanılan ve temel dayanağı geçirgenlik örüntüleri olan grafiklerdir.

Gama analizi (*gamma-analysis*) : Mekân dizimi tekniğinde bina içi mekânsal ilişkileri incelemek için kullanılan analiz biçimidir.

Geçirgenlik örüntüsü (*permeability*) : Mekânlararası hareket ağı.

Hanay: İki veya daha çok katlı ev (Hasol, 1998, s.198). “Kareye yakın geometrik plan üzerine küp şeklinde biçimlenen bu yapı, doğal koşullara direnen yoğun bir ilişkiler dokusu oluşturur. Avlu içinde konumlanan bir odalı mekânı ile bir aileyi barındırır. Bu oda içinde çoluk çocuk yaşamak sosyal adetlerin pek az rastlanan bir uyumunu gerektirir. Hanay, kültür, yapı ve çevrenin kesin ve duyarlı dengelenmiş bir örneğidir.” (Aran, 2000, s.15)

İndirgenmiş mekân dizimi: Bir sistemde, dıştan en derin mekâna ulaşan sadeleştirilmiş hareket rotası.

Sığ merkez: En bütünleşik mekân derinliğinin düşük değer taşıdığı sistemlerdir.

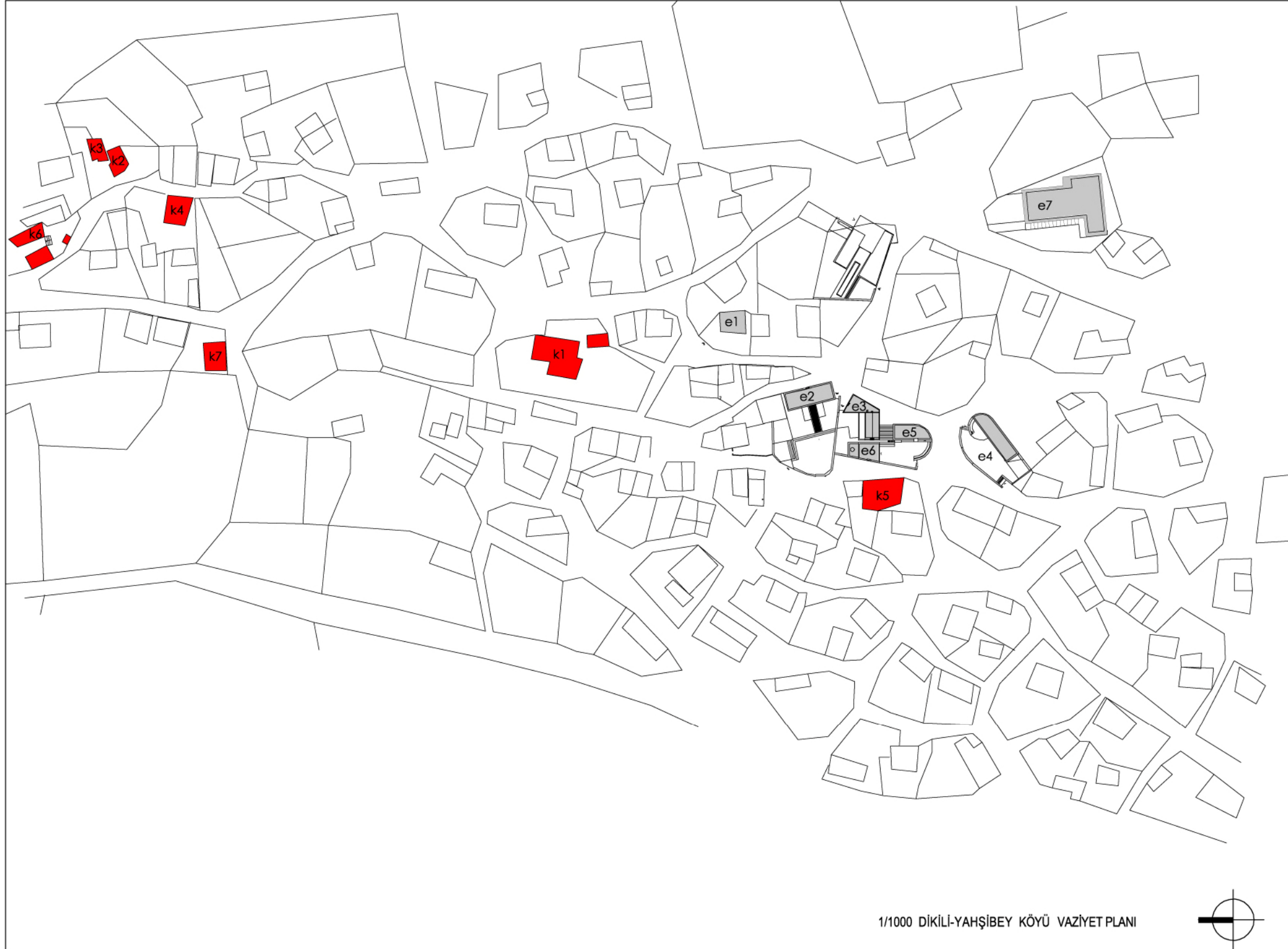
Ring (*ring*) : Mekânlararası rota seçim olasılığı yaratan halkalılık durumu

Yalıtlmış mekân (*segregated space*) : Bir sistemdeki diğer mekânlarla en az ilişkide olan mekân.

Ek 2 Dk Bütünleşiklik Değer Tablosu (Hillier, 1982, s.112)

1	51 0.132	101 0.084	151 0.063	201 0.051	251 0.044
2	52 0.130	102 0.083	152 0.063	202 0.051	252 0.043
3	53 0.12	103 0.083	153 0.063	203 0.051	253 0.043
4	54 0.127	104 0.082	154 0.062	204 0.051	254 0.043
5 0.352	55 0.126	105 0.082	155 0.062	205 0.051	255 0.043
6 0.349	56 0.124	106 0.081	156 0.062	206 0.050	256 0.043
7 0.34	57 0.123	107 0.081	157 0.061	207 0.050	257 0.043
8 0.328	58 0.121	108 0.080	158 0.061	208 0.050	258 0.043
9 0.317	59 0.120	109 0.080	159 0.061	209 0.050	259 0.043
10 0.306	60 0.119	110 0.079	160 0.061	210 0.050	260 0.042
11 0.295	61 0.117	111 0.079	161 0.060	211 0.050	261 0.042
12 0.285	62 0.116	112 0.078	162 0.060	212 0.049	262 0.042
13 0.276	63 0.115	113 0.078	163 0.060	213 0.049	263 0.042
14 0.267	64 0.114	114 0.077	164 0.060	214 0.049	264 0.042
15 0.259	65 0.113	115 0.077	165 0.059	215 0.049	265 0.042
16 0.251	66 0.112	116 0.076	166 0.059	216 0.049	266 0.048
17 0.244	67 0.111	117 0.076	167 0.259	217 0.049	267 0.042
18 0.237	68 0.109	118 0.075	168 0.059	218 0.048	268 0.041
19 0.231	69 0.108	119 0.075	169 0.058	219 0.048	269 0.041
20 0.225	70 0.107	120 0.074	170 0.058	220 0.048	270 0.041
21 0.22	71 0.106	121 0.074	171 0.058	221 0.048	271 0.041
22 0.214	72 0.105	122 0.074	172 0.058	222 0.048	272 0.041
23 0.209	73 0.104	123 0.073	173 0.057	223 0.048	273 0.041
24 0.205	74 0.104	124 0.073	174 0.057	224 0.047	274 0.041
25 0.200	75 0.103	125 0.072	175 0.057	225 0.047	275 0.041
26 0.196	76 0.102	126 0.072	176 0.057	226 0.047	276 0.041
27 0.192	77 0.101	127 0.072	177 0.056	227 0.047	277 0.040
28 0.188	78 0.100	128 0.071	178 0.056	228 0.047	278 0.040
29 0.184	79 0.099	129 0.071	179 0.056	229 0.047	279 0.040
30 0.181	80 0.098	130 0.070	180 0.056	230 0.046	280 0.040
31 0.178	81 0.097	131 0.070	181 0.055	231 0.046	281 0.040
32 0.174	82 0.097	132 0.070	182 0.055	232 0.046	282 0.040
33 0.171	83 0.096	133 0.069	183 0.055	233 0.046	283 0.040
34 0.168	84 0.095	134 0.069	184 0.055	234 0.046	284 0.040
35 0.166	85 0.094	135 0.068	185 0.055	235 0.046	285 0.040
36 0.163	86 0.094	136 0.068	186 0.054	236 0.046	286 0.039
37 0.160	87 0.093	137 0.068	187 0.054	237 0.045	287 0.039
38 0.158	88 0.092	138 0.067	188 0.054	238 0.045	288 0.039
39 0.155	89 0.091	139 0.067	189 0.054	239 0.045	289 0.039
40 0.153	90 0.091	140 0.067	190 0.054	240 0.045	290 0.039
41 0.151	91 0.09	141 0.066	191 0.053	241 0.045	291 0.039
42 0.148	92 0.089	142 0.066	192 0.053	242 0.045	292 0.039
43 0.146	93 0.089	143 0.066	193 0.053	243 0.045	293 0.039
44 0.144	94 0.088	144 0.065	194 0.053	244 0.044	294 0.039
45 0.142	95 0.087	145 0.065	195 0.053	245 0.044	295 0.039
46 0.140	96 0.087	146 0.065	196 0.052	246 0.044	296 0.038
47 0.139	97 0.086	147 0.064	197 0.052	247 0.044	297 0.038
48 0.137	98 0.086	148 0.064	198 0.052	248 0.044	298 0.038
49 0.135	99 0.085	149 0.064	199 0.052	249 0.044	299 0.038
50 0.133	100 0.084	150 0.064	200 0.052	250 0.044	300 0.038

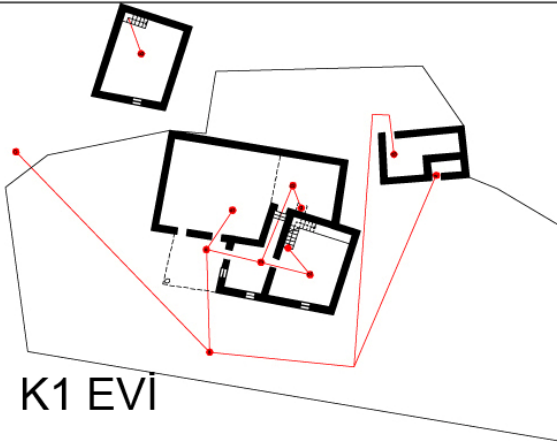
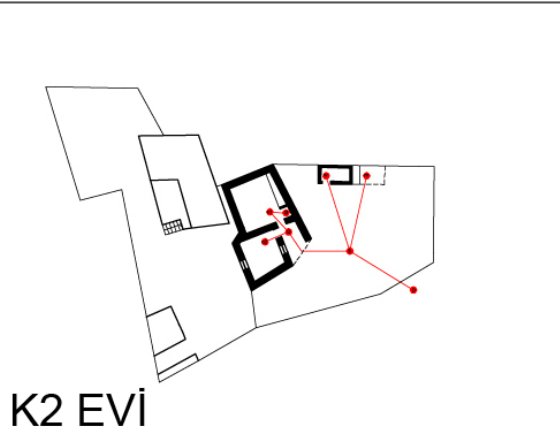
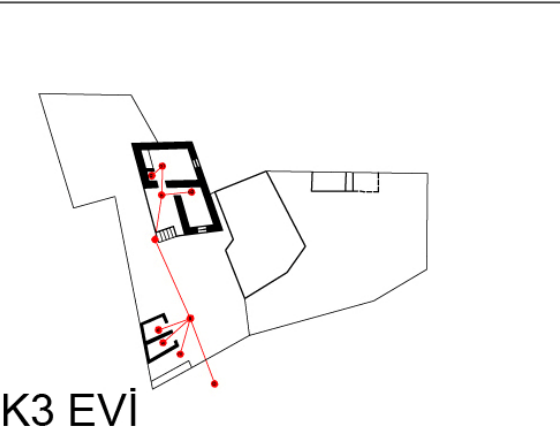
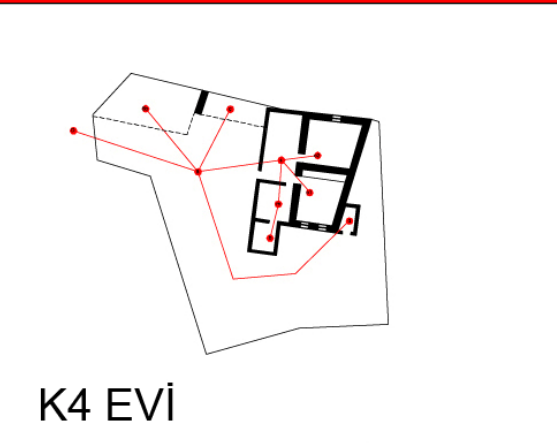
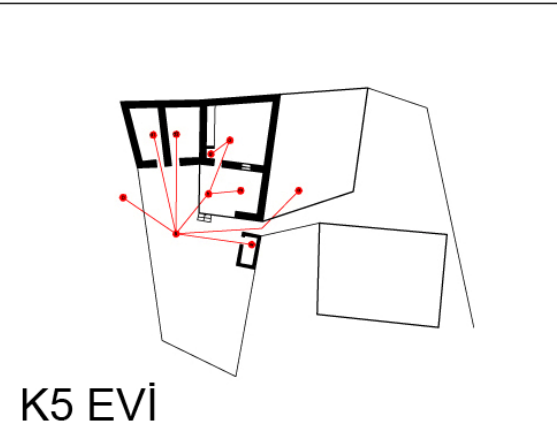
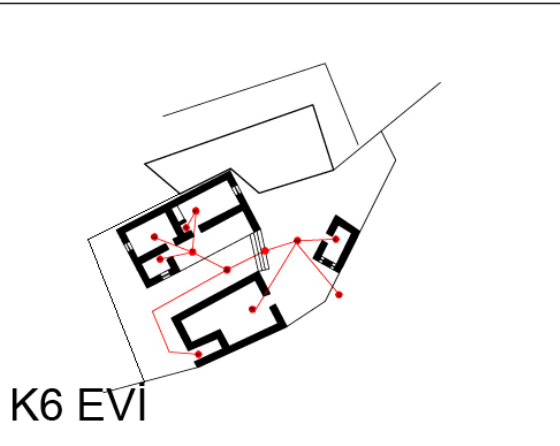
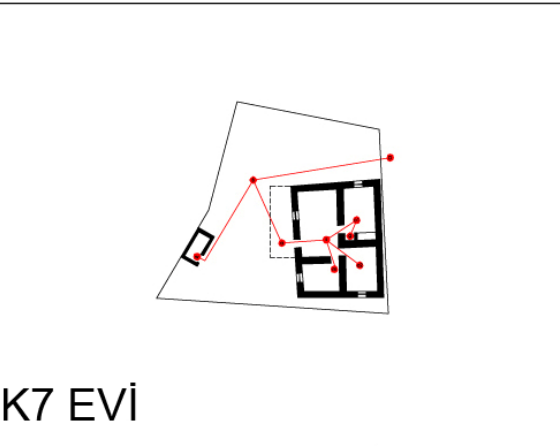
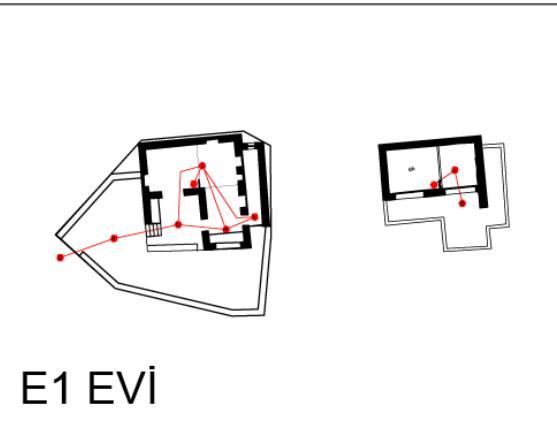
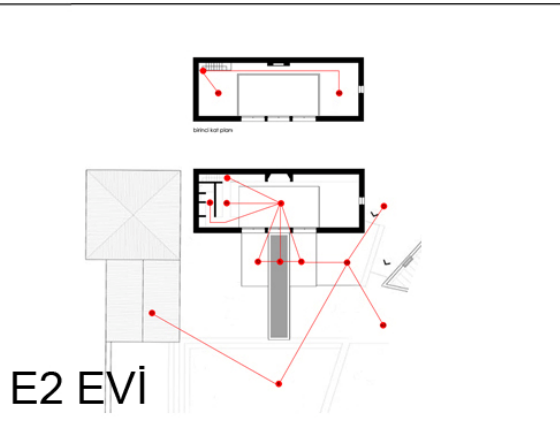
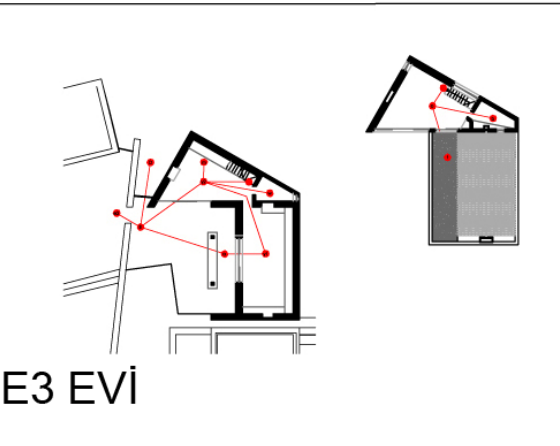
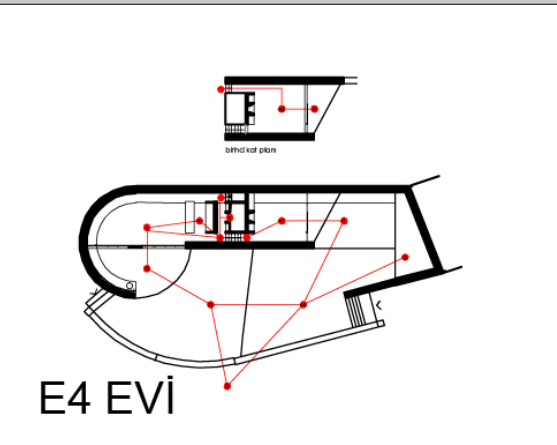
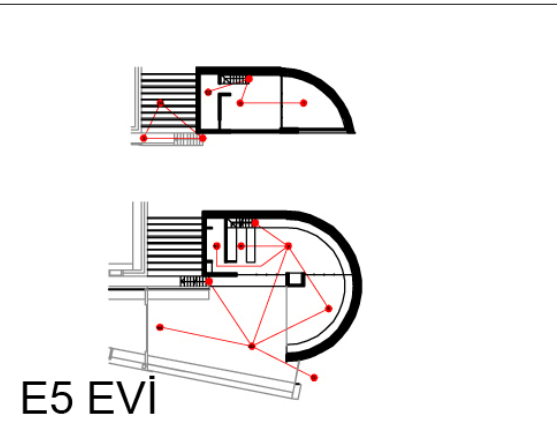
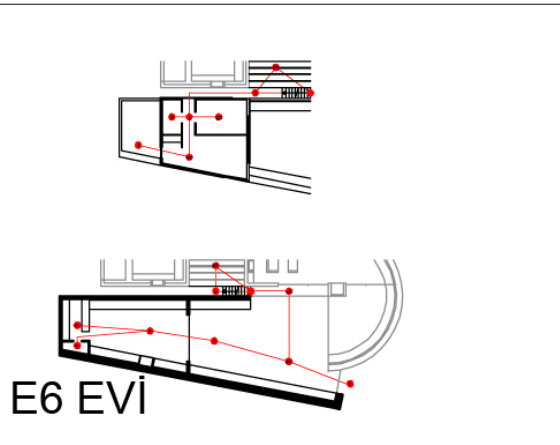
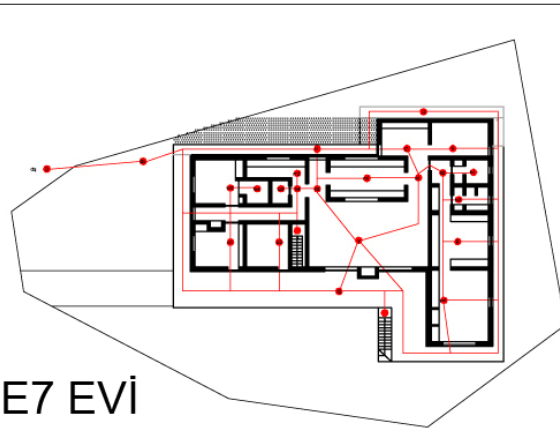
Ek 2 Yahşibey Köyü'nün Vaziyet Planı

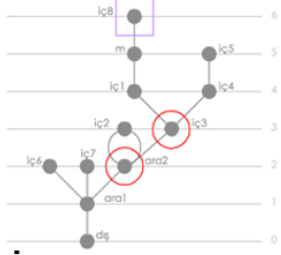
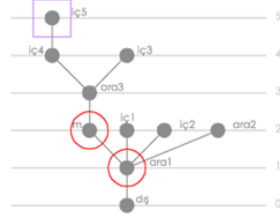
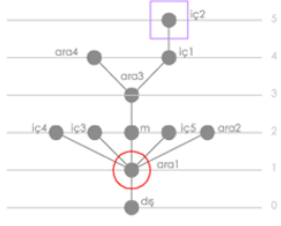
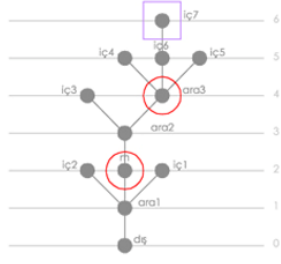
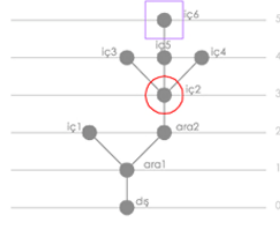
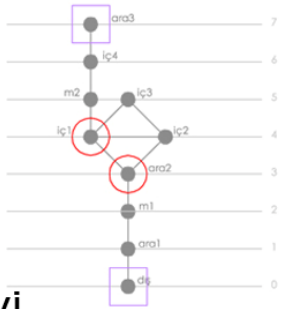
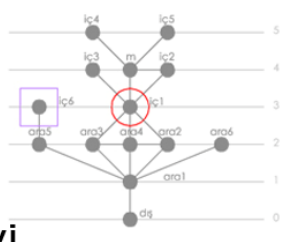
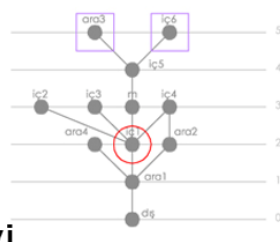
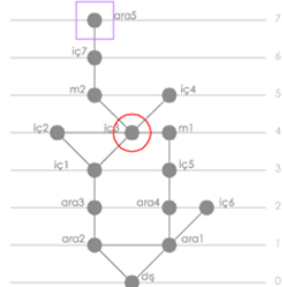
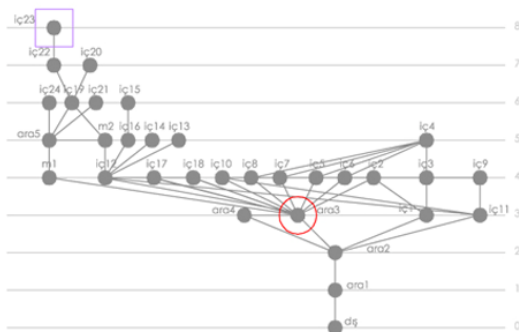
EVLERİN BÜTÜNLEŞİKLİK DEĞERLERİ

k-ev7=0,915 < **k-k2=0,936** < k-ev2=0,939 < k-ev5=1,011 < k-ev3=1,012 < **k-k4=1,088** < **k-k5=1,100** < k-k3=1,126 < k-k7=1,189 < **k-k6=1,227** < k-ev4=1,272 < **k-k1=1,275** < k-ev6=1,351 < k-ev1=1,355

Ek 3 I. ve II. Konut Grubu Mekân Dizimi Planları

I. KONUT GRUBU	 K1 EVİ	 K2 EVİ	 K3 EVİ
 K4 EVİ	 K5 EVİ	 K6 EVİ	 K7 EVİ
II. KONUT GRUBU	 E1 EVİ	 E2 EVİ	 E3 EVİ
 E4 EVİ	 E5 EVİ	 E6 EVİ	 E7 EVİ

Ek 4 I. ve II. Konut Grubu Gama Analizleri

I. KONUT GRUBU	K1 EVİ 	K2 EVİ 	K3 EVİ
K4 EVİ 	K5 EVİ 	K6 EVİ 	K7 EVİ
II. KONUT GRUBU	E1 EVİ 	E2 EVİ 	E3 EVİ
E4 EVİ 	E5 EVİ 	E6 EVİ 	E7 EVİ

ÖZGEÇMİŞ

Doğum tarihi 24.08.1979

Doğum yeri İzmir

Lise 1993-1997
Lisans 1997-2003

İzmir Selma Yiğitalp Lisesi
Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi
Mimarlık Bölümü

Yüksek Lisans 2004-2006

Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi
Bilgisayar Ortamında Mimarlık Programı

Çalıştığı kurumlar

2003-2005
2005-

Boran Ekinci Mimarlık
Çinici Mimarlık